

**Kelepçelenen
Seminin
geleceğidir**

Merhaba,

Uzunca bir aradan sonra okurlarıyla yeniden buluşan Özgür Düşün, gündeme dair söylediği sözü, gençliğin örgütlü mücadelesine dair yaptığı değerlendirmeleri, kendi bağrından taşarak doruklara uğurladıklarının ÖLÜMSÜZLÜĞÜ, milliyetçiliğin tavan yaptığı mevcut siyasal iklimde buna çanak tutan sözde solcuların ulusallığı, Kürt ulusal mücadelesinin içerisinden geçtiğimiz süreçte izlediği seyir gibi oldukça geniş bir konu yelpazesini kapsayan zengin bir içerikle sizlerle buluşmanın coşkusunu yaşıyor.

Susukunluk ve karamsarlık ortamının hakim kılınmaya çalışıldığı ülkemizde, artan baskılar, yaygınlaşan tutuklama terörü ve devrimci basına yönelen saldırılara karşı, bilincimizi tarihin ve bilimsel sosyalizmin örsünde çelikleştirerek, bu karanlığa bir ışık olma umuduyla konuk oluyoruz size.

Bizlere dayatılan karanlık "geleceğin" tüm biçimlerini bilinçli bir reddin pratik tutumuyla buluşturarak ve Mao yoldaşın dediği gibi ön kapıdan kapıları kovarken arka kapıyı kurda açık bırakmanın, yani her türden sapmanın tehlikesine karşı okurlarımızı bilimin aydınlığıyla buluşturabilmenin naçizane çabası ile geliyoruz. Bir kez daha ölümlü söyledikleri zafer türküleriyle yenen Ozan'ın, Abidin'in ve İsmail'in kızallığıyla yeniden MERHABA!

İÇİNDEKİLER

01	HAKLI MÜCADELEMİZE KELEPÇE VURULAMAZ	47	EĞİTİM VE PİYASANIN İLİŞKİSİNE DAİR
04	DGH'DEN: KELEPÇE VURULAN SENİN GELECEĞİNDİR	55	ADGH: AVRUPA'DA YÜKSELEN İRKÇİLİK VE İSLAMOFOBİ
09	HALK GENÇLİĞİNİN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİNDEN NOTLAR: HALK GENÇLİĞİNİN ÖRGÜTLENME SORUNLARI-1	58	NIKE ELY / ERNESTO CHE GUEVERA'NIN CIA TARAFINDAN KATLİ
19	ULUSAL SOLUN SEFALETİ / TARİHSEL KÖKEN-1	67	VİCDANİ RED Nİ BİLİNÇLİ RED Mİ?
30	NEFES KESEN BİR UŞAKLIK HİKAYESİ / FÜZE KALKAMI PROJESİ	70	ADLARI HÜRREM, FATMAGÜL, BİHTER, CEMİLE
37	BEYNİN ÖZGÜRLÜKÇÜ LOBU	72	ÖYKÜ/ BİR KEZ DAHA YENİLDİ ÖLÜM
40	KÜRT ULUSAL SORUNUNDA "YENİ" GELİŞMELER VE "ÇÖZÜM" İHTİMALLERİ	74	SİNEMA/ ZEKİ DEMİRKUBUZ SİNEMASI VE TESADÜFLER

KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.

Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: Hıdır GÜRZ Yayın Türü: Yaygın-Sürekli

Yönetim Yeri: Şehit Muhtar Mahallesi Süslü Sakı Sokak No: 11/4

Beyoğlu-İSTANBUL

Tel: (0212) 243 91 92 Dışarı Kadekin Yayıncılık

özgürdüşün

ozgurdusunkolektifi@hotmail.com

Baskı: Ergi Matbaacılık Adres: Çobançeşme mah. Sarıay cad. Altay sk. No: 10 A Blok

Yenibosna Bahçelevler- İstanbul Tel: 0212 654 94 18

Hesap Numarası:

Serpil KARAKAYA: İş Bankası İstanbul Parmakkapı Şubesi 1042 0677147

HAKLI MÜCADELEMİZE

KELEPÇE VURULAMAZ!

Türkiye Cumhuriyeti devleti, haksız tutuklama rekorunu kırma yolunda doruğa koşuyor. Öyle ki The Economist Gazetesi'nin yaptığı son araştırmaya göre dünyadaki tüm "terör örgütü" iddiasıyla tutuklananların yaklaşık üçte birinin Türkiye'de olduğu belirtilmiştir.

Şu anda gençlik cephesinden ise Türkiye'de 600'e yakın öğrenci asılsız iddialarla ve düzmece belgelerle haptishanelere kapatılmıştır. Tutuklama gerekçelerini kendi elleriyle yaratan devlet, akıl almaz sebeplerle tutuklamaları gerçekleştirmektedir. Başbakan tarafından "resmi bir bayram" olarak ilan edilen 1 Mayıs'a katılırsanız THKPC (ki böyle bu örgüt günümüzde yoktur) üyesi olabilirsiniz; Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya gibi devrimci ve komünist önderlerle ilgili ne slogan atın ne de onlarla ilgili kitapları okuyun(!) Öğrencisiniz ve ulaşma zam yapıldı, sizi etkilese bile protesto etmeyin, evinizde okumayı planladığınız kitap listelerini bulundurmayın, herhangi yasal bir derneğe üye olmayın ya da o derneğe ait su faturasını yanınızda taşımayın; farkında olmasanız bile birkaç örgüte birden üye olabilirsiniz(!) Yani yaptığınız ve yapacağınız her şey tutuklanma sebebiniz olabilir.

12 Eylül Askeri Faşist Darbesi'yle yaşananları

aratmayan bu saldırıları şu günlerde yoğunluklu bir şekilde yaşıyoruz. Son bir ayın tutuklama ve gözaltı bilançosuna bakıldığında dahi temel olarak neyin yapılmaya çalışıldığı açıkça görülmektedir. Örneğin 22 Kasım gecesi polis tarafından İzmit, Derince, Körfez ve Başiskele ilçelerinde düzenlenen operasyonlarda 21 öğrenci gözaltına alınmış, ve öğrencilerin avukatlarıyla görüşmelerine izin verilmemiş, müdafii kısıtlaması getirilmiştir. Gözaltına alınışlarının üzerinden iki gün geçtikten sonra öğrencilerin ifadesi alınmış ve dosyalarına gizlilik kararı getirilerek avukatlarına dahi bilgi verilmemiştir. Gözaltına alınan 21 öğrenciden 8'i emniyette ifadelerinin alınmasından sonra serbest bırakıldı, 13 öğrenci adliyeye sevk edildi. Adliyeye sevk edilen öğrencilerden 12'si tutuklandı. Her öğrenciye sorgu sırasında dört örgütle de ilişkisi olup olmadığı sorulmuş ve emniyet kendince bir ilişki bulmuş olacak ki her öğrencinin "dört örgütle de ilişkisi olduğunu" iddia etmiştir.

Tutuklama terörü bugünlerde ve uzun bir süreden beri birçok devrimci-demokratik kuvvete yönelik tüm hızıyla devam ediyor. Tutuklamalar gündemden düşmemekle beraber, düzenli ve sabit bir seyirde devam etmektedir. Yani, tutuklamalar anlık operasyonlar ya da dönemsel bir saldırı olmaktan ziyade sürekli devam eden bir hale bürünmüş durumdadır.

Kürt ulusal mücadelesi açısından baktığımızda ise sürekli devam eden bu tutuklamalar hiç hız kesmemiştir. 2009'dan bu yana binlerce insan, KCK operasyonları adı altında tutuklanmış, geçtiğimiz günlerde tutuklananlar kervanına avukatlar ve hatta dergimiz yayına hazırladığı sırada Özgür Gündem Gazetesi çalışanları dahil edilmiştir.

Gafan bitmek bilmeyen İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, öğrencilere yönelik gerçekleştirilen tutuklama saldırılarına dair "onlar öğrenci değil terör örgütü üyeleridir" aymazlığında bulunmuş, KCK operasyonu ile tutuklanan Prof. Dr. Büşra Ersanlı'ya dair ise "Büşra hanım Türkiye'deki binlerce profesörden bir profesördür. Bu ülkede bütün profesörler tutuklanmış olsa merak eder sorabiliriz ama binlerce profesörden bir profesör tutuklanmış olabilir. Binlerce kaymakamdan bir tanesi tutuklanmış olabilir, binlerce esnaftan bir tanesi tutuklanmış olabilir" diyecek kadar ileri giderek temsil ettiği sınıfları bakış açısını ortaya koymuştur. Muhafız olanın sindirildiği, konuşanın susturulduğu, farklı görüşlere sahip olmanın tutuklanma ile karşılık bulduğu bir 'korku imparatorluğu' yaratılmaya çalışılmaktadır. Etrafımızda türeyen düşünce polisleri, atığımız her adımın kameralara kaydedildiği, telefon dinlemeleriyle takip edildiğiniz "güvenlik" gerekçeli bu ve benzeri müdahaleler, dışarıya da hapishanelere çevirmenin yöntemleri ve size verilen birer gözdağıdır. Verilen bu gözdağının mesajı açıktır. Kim olursa olsun muhalif olan her kesim susturulmalı, yok edilmeli ve teslim alınmalıdır.

İçeride tutuklama terörünü hızlandıran T.C devleti dışarıda da ABD'nin pnyonu olmaya devam diyor. ABD, Büyük Ortadoğu Projesi'ni gerçekleştirmek için ilk etap olarak İsrail'i bahane ederek Irak'a saldırmıştı. Aylardır süren ve sözde bahar olarak nitelendirilen 'Arap Baharı' Büyük Ortadoğu Projesi'nin temel konu başlığı durumundadır. Arap Baharı'nın Irak kadar kısa bir başlık olmadığı çok açıktır, çünkü bu bahara direnen Suriye ve İran ortaya çıkmıştır. ABD'nin maşası olarak T.C, Suriye ve İran üçgeninin arasında hızla ilerleyen bir gerginlik baş göstermeye başladı ki bu da durumu bir psikolojik savaşa dönüştürmektedir. Bu psikolojik savaşta üçgenin her kenarı üzerine düşeni yapmaktan geri durmamaktadır.

Genelkurmay Başkanlığı, her yıl düzenli olarak yapılan Yıldırım 2011 Seferberlik Tatbikatı'nın yapılacağı yeri Hatay olarak açıklamıştı. Tatbikatın 5-13 Ekim tarihleri arasında yapılacağı Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından kamuoyuna duyurulmuş ve hayata geçirilmişti. Son dönemlerde Suriye'yle yaşanan gerginliklerden sonra tatbikatın Suriye sınırındaki Hatay'da gerçekleştirilmesi; tatbikattan kısa bir süre sonra Kara Kuvvetleri Komutanı Or-

general Hayri Kıvrıkoğlu'nun Suriye sınırındaki Şanlıurfa'ya ziyareti dikkat çekici bir durumdur. Orjeneral Kıvrıkoğlu'nun "Ziyaretimizin özel bir nedeni yok, sınır birliklerimizi denetliyoruz" demesi de oldukça inandırıcıdır(!)

T.C cephesinden bu tür gelişmeler yaşanırken Kılıçdaroğlu'nun gafi gözden kaçırılmaması gereken bir durumdur. AKP'nin dış politikasını eleştiren Kılıçdaroğlu'nun, CHP'nin grup toplantısında "Bir başka ülkede olay çıkarma amacıyla olan silahlı grupların Türkiye topraklarında eğitilmesi doğru mudur? Zaten bizim bir sürü problemimiz varken neden bir başka ülkenin içişlerine karışıyoruz? 'Büyük Türkiye' diyoruz, 'Güçlü Türkiye' diyoruz. Büyük ve güçlü Türkiye, topraklarını başka ülkelerde olay çıkarmak isteyen silahlı bir gücü destekler mi? Böyle bir anlayış kabul edilebilir mi? Ya yarın başkası Türkiye'ye karşı silahlı grupları eğitmeye başlar ve bizim işlerimize karışursa? Bu yanlıştır. Bu Türkiye'nin geleceği için hiç doğru değildir" açıklaması T.C açısından açık bir itiraf. Ayrıca Suriye'deki Esad rejimini yıkmaya çalışan, Suriye'deki muhaliflerin komutanı olarak nitelendirilen Albay Riyad'ın Hatay'da Türk güvenlik görevlilerinin sürekli koruması altında yaşadığı belirtilmiştir. Suriye de sınırda tatbikatlar yapmaya başladıktan sonra, sürekli bir gerginlik yaratmakta ve olası bir saldırıya karşılık vereceği mesajını göstermektedir. Suriye devlet televizyonu yapılan tatbikatların "olası bir saldırıya karşı füze sistemlerinin kapasitesini ve kullanıma ne kadar hazır olduklarını test etmek" için gerçekleştirildiğini bildirdi. Füze kalkanı, İran ve Suriye üzerinde başka aracı olarak kullanılmakta ki füze kalkanının kurulmasındaki amaç da Suriye ve İran'a gözdağı vermektir. Ayrıca ABD, TC'nin İsrail'le ilişkilerini sıcak tutması kanaatinde. Van depreminde de bunun örneğini görmüş olduk. Suriye deprem sonrasında çadır göndermesine rağmen Türkiye bu yardımı geri çevirmişti; fakat Başbakan'ın özür beklediği İsrail'den gelen prefabrik evleri günlerce konuşarak kabul etmişti. Başbakan'ın muhterem babası Fetullah Gülen dahi Türkiye'nin İsrail'den izinsiz yardım göndermesinin yanlış olduğunu ve Türkiye'nin İsrail'den izin almış olması gerektiğini dile getirmişti. Her ne kadar tam anlamıyla sıcak bir savaş gerçekleşmemiş olsa da yaşanan gelişmelerle T.C-Suriye-İran üçgeninde gerilimler beklenmedik bir biçimde hızlanıyor. Bu hızlanmayı, Suriye ve İran'ın direnişini, ABD'nin İsrail'le ilişkilerin sıcak tutulması gerektiği yönündeki dayatmalarını Recep Tayyip Erdoğan hazmedememiş olmalı ki bağırsaklarından rahatsızlığı sonucunda hastaneye kaldırılmış ve bağırsak ameliyatı olmuştu(!)

23 Ekim 2001'de Van'da afetin "doğallık"tan çıkarak göz göre göre katliama dönüştüğü bir deprem yaşandı. Bu vahşetin yaşanmasının en büyük müsebbibi devlettir; çünkü Van'da yerleşkelerin büyük bir kısmı fay hattı üzerinde kurulmuştur ve 1941 yılından bu yana dört büyük deprem yaşanmış ve büyük yıkımlara yol açmıştır. Devlet elinde bir deprem haritası bulunmasına rağmen, fay hattı üzerine yapılan binalara engel olmak bir yana önlem bile almamıştır. Yoksulluğun her geçen gün biraz daha arttığı, tarımsal üretimin ve hayvancılığın gerilemesiyle göçertilen insanların akın ettiği büyük kentlerde, insanlar kendi yaşam alanlarını yaratma ihtiyacıyla ortaya çıkan ve sağlam olmayan yapılarda yaşamak mecburiyetinde kalmaktadırlar. Van'da neredeyse tamamen yıkılan köylerdeki yapıların büyük kısmı kerpiçten inşa edilmiştir. Depremden sonra evleri yıkılan insanlar ise "Başka türlü ev yapmaya yetecek paramız ve olanağımız yoktu" gibi açıklamalarda bulunmuşlardı. Devletin kentsel rantlardaki en büyük aracı olarak karşımızda duran TOKİ aracılığıyla hükümet inşaat sektörünü ele geçirmiş ve 2002 yılından itibaren dev projelerle konut yaratan hükümet, kendi vatandaşının barınma ihtiyacına karşılık vermekten ziyade onların can ve mal kaybına uğramalarına yol açan afetlerde dahi halkını ortada bırakmıştır. Nitekim faşist diktatörlük, Van halkına yardım etmek yerine çadır isteyen evsizleri toplamayı; ülke genelinde yardım toplamak isteyen ilerciler, demokrat ve devrimcileri gözaltına almayı ve tüm ülke genelinde hayata geçirmeyi planladığı TOKİ yağmasını bu vesileyle yeniden gündeme taşımayı tercih etmiştir.¹

İç ve dış gündemin bu kadar sıcak olduğu bir dönemde halktan yana tepkisel bir durumun oluşmaması için gündemi meşgul edecek olay ve tartışmaların yaratılması kaçınılmazdır. İşte böyle bir dönemde Dersim Milletvekili Hüseyin Aygün'ün genel kurul konuşmasında Dersim'de bir milyon kişinin sürgünü ile ilgili açıklaması gündem, medyayı sonuca vanlamayacak bir tartışmaya itmştir. Tarihi ile oldukça "bangık" olan Başbakan Dersim'i gündemine almış ve tarihi ile "yüzleşmeyi" bir borç bilerek Dersim'de bir katliam olduğunu ve samimiyezsiz bir şekilde halktan özür dilemediğini belirtmiştir. Bununla kalmayıp bu tarihin esasta CHP'nin tarihi olduğunu ve asil özür dilemesi gerekenin Kılıçdaroğlu olduğunu belirterek topu CHP'ye atmıştır. Başbakanın özrü tabii ki samimiyezsizdir; oldukça kompleks bir takım politik manevraların ürünüdür fakat bu özürün altında yatan asil sebep CHP içersinde zaten var olan çadağa bir darbe daha indirmek, Dersim Katliamı'nı da buna alet etmektir. Ve aynı zamanda Kılıçdaroğlu ve CHP'nin Dersim

üzerindeki etkisini zayıflatarak, Dersim'de yaşananları tarihsel bağlarından, ilişkilerinden koparıp basit bir özürle geçiştirilebilecek bir olaya dönüştürmektir.

Bu kadar SAMİMİ(!) davranan Başbakan, Dersim ve çevresinde yıllardır süren katliamların gerçek sonuçları olarak karşımıza çıkan toplu mezarların açılmasına engel olmaktan da geri durmamaktadır. Geçmişin ağır katliamlarını toplu mezarlarla gizleyenler, katliamlar için "özür" dilesse de bu katliamları gerçekleştirenin özür dileyen ayrı faşist devlet olduğu gayet açıktır. Ekim ayında yaşanan olay samimiyezsizliğin göstergesi niteliğindedir. Bu olayı kısaca hatırlayalım: Dersim Katliamı'nın araştırılması için açılan davalarda mahkemeler sürekli olarak ayrı kararlar almışlardır. Son olarak Zini Gedigi'ndeki toplu mezar için açılan davada Dersim ve Hozat kararlarının 'birebir kopyası' olduğu açık açık gözler önüne serildi. Erzincan-Dersim sınırındaki Zini Gedigi'nde 73 yıl önce 95 köylünün kurşuna dizilerek öldürülmesi olayıyla ilgili Erzincan Savcısı Mehmet Can Mıhçı olayla ilgili takipsizlik kararı vermişti. Bu kararın Dersim Katliamı ile ilgili Tunceli ve Hozat savcılıklarının verdiği kararlarla birebir aynı olduğu ortaya çıkmıştı. Toplu mezarlarla ilişkin bu samimiyezsizlik hükümetin "samimiye" derecesinin göstergesidir.

Sonuç olarak, ülke tarihinde gerçekleştirilen sayısız katliamdan birisi olarak karşımızda duran ve bir özürle geçiştirilemeyecek kadar önemli ve kendini unutturmayacak bir hadise olan Dersim Katliamı ve Dersim üzerinden yürütülen politikalar her ne kadar basitleştirilmeye çalışılsa da; ve gündemi meşgul etmek için kullanılan bir malzemeye dönüştürülse de unutulmaması ve tüm gerçekliğiyle ortaya çıkarılması gereken tarihsel bir olaydır. Dersim Katliamı'nın, gündemi meşgul etmek ve aynı zamanda AKP'nin CHP'yi vurmak için bir araç olarak kullanıldığı ve Erdoğan'ın bu konuyu çok dert etmediği açıktır ki şu günlerde bu olayın bahsi bile artık yapılmamaktadır.

Sisteme muhalif hareketlerin ve düşüncelerin "terörle mücadele" adı altında sindirilmeye çalışıldığı şu günlerde; tutuklama terörüne, sindirilmeye, susturulmaya ve hakim sınıfların saldırılarına karşı toplumsal duyarlılığı ve tepkimizi ortaya koyarak, haklı mücadelemizi yükseltmeli, hakim sınıfların tüm oyunlarını boşa çıkarmalıyız.

DİPNOTLAR

1. <http://www.demokratikhaklarfederasyonu.org/a/ciklamalar/van-halkıyla-dayanismayı-buyutelim-fa-sist-diktatorlugun-yalanlarini-teshir-edelim.html>

DGH'den

DEMOKRATİK GENÇLİK HAREKETİ

www.demokratikgenclikhareketi.org

Aralık 2011

Kelepçe Vurulan Senin Geleceğindir!

Öğrenci Gençliğin Örgütlü Mevzilerini Kuvvetlendir, Tutuklama Terörüne Karşı Çık!

Özellikle 12 Eylül Askeri Faşist Cuntası ile birlikte artan bir biçimde "terörizm", "terörist", "vatan haini" gibi değişkenler üzerinden "milli güvenlik" hedeflerine göre yeniden düzenlenen TC devleti bu değişkenler doğrultusunda işleyen güvenlik söylemine içkin bir "meşruiyet" mantığı ile işlemektedir. Popüler deyim ile "güvenlik devleti"nin bu değişkenlerle malul hedefinde ise yıllardır muhalif kesimler, devrimciler, aydınlar, akademisyenler, avukatlar, "ötekiler" ve özellikle Kürtler, öğrenciler vb. dolanmaktadır. Devletin şiddete matuf meşruiyet algısının, "terör örgütü operasyonları" siyaseti ile çakıştığı bu izlekte, meselenin önemini kavramak, kavratmak ve tüm kamuoyunca bilinen bu algının, giderek artırdığı şiddeti gözler önüne sermek ertelenemez bir görevdir.

Toplumun, hâkim sınıfların baskılarına rağmen harekete geçirdiği veyahut bu potansiyeli taşıdığı dinamikler, dünden bugüne çeşitli tabakadan halk kesimlerini ve sınıflarını, "yasallık" çerçevesinde gayn-meşru ilan devletin hedefi haline gelmiştir. Aydınlardan, Kürt ulusunun milletvekillerine, devrimcilerden kadınlara, çocuklara ve öğrencilere, akademisyenlere neredeyse toplumun tüm kesimlerinin tarih boyunca cezalandırılma, kapatılma, ıslah

edilme, disipline edilme vb söylemlerle hapishanelere kapatılmış olmaları, "işlenen suçların ve kaba-hatlerin doğal sonucu" gibi kuru bir burjuva hukuk diliyle açıklanabilir olmaktan çok uzak bir olguyu ve sürekliliği işaret etmektedir.

Bilhassa son yıllarda AKP hükümeti eliyle giderek artan gözaltı ve tutuklama operasyonlarının da gösterdiği gibi, merkezi iktidar tarafından belirlenen "bir suç ve cürüm" potansiyelinin etrafında kodlanmış tüm kesimlere yönelik gerçekleşen bu saldırılara "yasadışı gösteri yapmak, kamuya zarar vermek, terör örgütü adına suç işlemek, terör örgütünün propagandasını yapmak, suç ve suçluyu övmek, devletin bütünlüğünü hedef almak" söylemi eşlik etmektedir. Binlerce muhalif-devrimci ve özellikle Kürt insanın eylemlere katıldığı için örgüt üyeliğinden yargılanıp onlarca yıllık cezalara çarptırıldığı bir siyasi iklimde, Türkiye-Kuzey Kürdistan'da, zor aygıtını devirme gücü ve potansiyeline sahip dinamiklerle mücadele eden hegemonyanın karakter değiştirdiği -demokratikleştiği- çeklindeki savın aksine, devrimci-muhalif kesimleri "idare etmek ve zapt-ı rapt altına almak" için kullanılan siyasi taktik ve stratejiler repertuarının genişlediğini söylemek doğru olmaktadır.

Düzenin resmi ideolojisi Kemalizm'in ve kurum-sallaşmış parlamenter ve toplumsal temsilinin ülkemizde sorgulanmadığı ve son yıllarda artan tutuklama furyasının arkasındaki gerçeklerin açığa çıkarılmadığı bir siyasi konjonktür içerisinde, tüm siyasi denklemlerin kendisinde düğümlendiği bir siyasi aktör olarak AKP ile "hukuk-yargı" arasındaki mutabakat bu tutuklama terörü gerçeğinin gerçek yüzünü ifşa etmek için yeterlidir. Özellikle Gülen Cemaat'nin de buradaki fonksiyonel rolü, değişen dengeler ve özellikle Kürt meselesinde takındığı tutuma, en fazla da düzenin sahipleri ile kurduğu ilişkiye bakıldığında daha da anlaşılır olacaktır. Cemaat, açık ve şeffaf olmayan bir örgütlenme modelini izleyerek piyasa ilişkilerini bir kaldıraç olarak kullanırken, devlet kurumları içerisinde kadrolaşarak sermaye örgütlenme girişimlerine son hız devam etmekte, AKP ile el ele vererek operasyonel saldırılarına sürdürmektedir.

AKP'nin ülke siyasetinde etkin bir güç olarak ortaya çıkartıldığı son yıllar içerisinde -ki özellikle son on yıldır ülkede uygulanan baskı ve cebir daha da şiddetlenerek artmıştır- egemenlik alanını ve yoğunluğunu artıran Gülen Cemaati ile işbirliği halinde izlenen politik manevraların oldukça kompleks bir biçimde farklı mecralarda yankılandığı aşikardır. Ucu topluma değen, toplumu dönüştüren ve alttan alta işleyen bu süreci görmek konusunda başta Kürt ulusal mücadelesi olmak üzere toplumun örgütlü devrimci dinamiklerine yönelik gerçekdegen sindirme ve yok etme saldırılarına bakmak yeterli olacaktır. Bu sürecin önemli bir stratejik ayağı olarak vücut bulan "terörizm" söylemi patentli tutuklama ve gözaltılar ile sokak ortasında öldürülen insanların bilançosu gerçeği görmek için yeterlidir.

Ülke tarihi boyunca bu ve benzer yönelimlerin, sistem için tehlikeli görülen kesimlere yönelik sindirme operasyonları şeklinde hayata geçirilmesi ve bunun bizzat devlet eliyle gerçekleştirilmesi, devletin yapısal ve hukuki sınırlılıkları dolayısıyla mümkün olmadığı koşullarda yine ilgili mekanizmalarca yönlendirilen "sivil" çetelere devredilmesi yoluyla gerçekleşmiştir. Baskı ve iktidarın bu yolla geniş kesimlere karşı geliştirdiği hegemonik söylem ve fiyatta uyguladığı politika, 1990'lı yılların başında artık kemikleşmiş bir realiteye dönüşmüş ve bu realite her kesimce bilinen bir olgu olmuştur. Ancak son yıllarda devletin "yapısal ve hukuki" sınırlılıklardan olgusu, biçim ve içerik değiştirerek mevcut baskı, linç, polislin "tehlikeli" gördüğüne rahatlıkla ateş açabilmesi vb. olaylar, yasalarla "güvence" altına alınmış, geçmiş dönemlerdeki sokak ortasında infazlar ve faili belli cinayetlerin "gayri resmi veyahut gayri hukuki"

görünümüne karşı devlet gardını almıştır. Kendisine tehlike olarak gördüğünü dışlama, tutuklama, sindirme ve yok etme gibi söylem ve politikalar üzerinden varlığını koruyan aynı devlet, toplumsal algıyı şekillendirmede kendisine dayanak yaptığı yasaların ilgili maddelerince de, topluma karşı yarattığı korku imparatorluğunu böylelikle "dokunulmaz" kılmıştır.

Genişletilmiş ve haktan kılınmış bu korku ikliminde, gözdağı unsuru olarak kullanılan şiddet ve hapisaneler gerçeği, böylelikle de kanıksanmış, "normalleştirilmiş" ve "yasalaştırılmış" bir algılar toplama ile tüm toplumu tehdit etmenin keskin kılıcına dönüşmüş oldu. Toplumsal hafızada ise bu durum, sisteme karşı takılan "muhalif" durumun "yasa-dışılık" ve "terörizm" olarak damgalanacağı ve karşılığının onlarca yıla varan hapis cezaları olacağı şeklinde yerini almış oldu.

Devletin yasalarında ve anayasada dahi "insan hakları" şeklinde belirtilen birçok eylem ve söylem, gözaltına alınmanın ve tutuklanmanın gerekçesi haline getirilmiş oldu. Bu noktada devletin dünden bugüne yasa ve anayasalarda yaptığı değişiklikler, bedellerle örülü mücadele tarihi ile kazanılan temel haklarda nasıl bir gaspın gerçekleştiğini ve dahi kırının düzeyinde olan bu hakların aslında devlet tarafından nasıl da parça parça geri alındığını kanıtlar niteliktedir. Kuşkusuz burada belirleyici olan hangi anayasada hangi maddelerin yer aldığı veya hangi yasanın değiştiği değil, dünden bugüne iktidarın ve onun en önemli zor aygıtı olan devletin niteliğinin değişmediğidir. "İnsan haklarına dayanan" rejim söyleminin bu ülke tarihinde hiçbir zaman karşılığının olmadığı hepimize bilinen bir gerçektir. Yasalar ise sadece görüntüde vardır ve devlet yasaları istediği gibi kullanma ya da kullanmama tekelini elinde tutarak, "tehlike" olarak gördüğünü yok etme konusunda kendi yasalarını hiçe sayacak kadar "serbesttir."

Özellikle ülkedeki liberal-muhafazakâr akımın önde gelen kaleşöforlerinin ve onların görüşlerinden beslenerek projeler geliştiren sivil toplumcuların, genel olarak devletin niteliğine özel olarak Kemalizm ideolojisinin değiştiğine dair geliştirdikleri "artık demokratikleştik" söylemi, bahsini ettiğimiz tartışma içerisinde bizce daha da "anlamı" bir yere oturacaktır. Zira son yıllarda yaşananlar, toplumun ve onun örgütlü kesimlerinin Kemalist ideolojinin öngördüğü "anayasal ve hukuki haklar" söyleminin sınırları içine hapsedilmeye çalışıldığını, bu sınırların geleceğe dair birçok siyasal ve toplumsal talebi görünmez kılmaya ve bastırmaya yönelik üretilmiş birer maske olduğunu göstermektedir.

Devletin devrimci ve muhalif kesimlere karşı ürettiği ve onu pek sorgulamadan destekleyen oldukça geniş bir cehenin da sürekli dilendirdiği "terörizm, terörist" söylemi ile mücadelesi engellenmeye çalışılan ve tehlikeli bir biçimde marjinal ilan edilen bir "devrimciler" ve Kürt ulusal hareketi portresinin altında ise siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik alanda demokratik hakları için mücadele eden kesimlerin bu taleplerinin görünmez kılınmaya çalışılması yatmaktadır. Doğru ve devrimci düşünceleri toplumdaki tecrüt etmeye ayarlı, devletin baskı ve şiddetini kutsayan "yasa-dışı, terörizm, terörist" vb. söylemi ile yapılmak istenen, toplumsal mücadeleyi marjinalize ederek yok saymak ve yok etmektir.

"Devletin birliği ve bölünmez bütünlüğü" paradigmasına ilişkin söylemin, toplumda hem düşünsel hem de sembolik içeriğinin oluşturulmasında, muhalif olanın "terörizmle" damgalanması olgusunun tabana yayılmasında ve onun kitlesel bir seferberlik aracı olarak kullanımında, resmi ideolojinin belirleyiciliği tartışılmazdır. Üstelik devlet tarafından üretilen söylemlerle, devletin kendi "meşruiyetini" kurarken "düşman" kurgusuna yaslandığı ve bu "düşmanın" adresi olarak devrimcilerin ve bugün açısından da özellikle Kürt ulusal mücadelesinin gösterildiği pek çok tarihsel örnekle de sabittir. Siyasal iktidarın kendi karşısında duran, yok etme veya hut makul sınırlar içerisinde tutarak "zararsız" hale getirme pratiği, bu "düşman"a karşı devreye soktuğu uygulamalarla görünür olmaktadır.

Devlet ve onun resmi ideolojisi Kemalizm'e göre şekillenen hukuk, yargı, eğitim, kültür vb. tüm mekanizmaları, o devletin sınırları içerisinde yer alan tüm bireyleri, "millî çıkarlar" uyarınca düşünmeye ve davranmaya çağırır. Buradaki "millî çıkarlar" kuşkusuz halkın değil, hâkim sınıfların çıkarlarıdır. Patronların ve ağaların "egemenliğinin" sürdüğü bu topraklarda, yine ona eşlik eden "Türk milletinin hâkim olduğu" ve mevcut devletin ve halkın da Türk milletinin çıkarlarını ve güvenliğini kollamakla yükümlü olması gerektiği yasalarca da sabitlenip, yukarıdan tabana doğru yayılan bir söylem ve bilinç dünyası inşa edilir. Bu zihin dünyasında "meşruiyet" ancak mevcut "çıkartlar"a uygun olduğu ölçülerde geçerli sayılır. Nitekim bu "millî çıkarlar" dışında yapılmaya çalışılan her pratik ve üretilen her söylem "meşru ve yasal değildir", dolayısıyla da yok edilmelidir. Nitekim TC'nin kurumsal yapılanmasına, ideolojik araçlarının işleyişine ve devlet erkânının söylem ve pratiklerine sinen, onları başat olarak belirleyen strateji, farklı etnik gurupların, ulus ve azınlıkların, inanç guruplarının ve devrimci-demokrat kesimlerin

kategorik olarak inkârı, yok edilmesi ve tasfiye edilmeye çalışılması olmuştur.

Tam da buradan hareketle son dönemlerde yaşanan tutuklama ve gözaltı fırtınasının gerçek nedenlerini bu zeminde aramak, devletin mevcut saldırılarının esasta devrimciler açısından ne anlama geldiğini buradan tartışmak gerekmektedir.

Artan Tutuklamalar ve Öğrenci Gençlik

Hiç kuşkusuz, farklı toplumsal kesimler devletin yukarıda bahsini ettiğimiz "sınırları"na uymadığı ve bu sınırları "ihlal ettiği" sürece hedef haline gelirler. Resmi ideolojinin stratejisiyle uyumlu, uysal bir mücadele profili ve ancak devletin izin verdiği ölçülerde kendi sınırlarını da var edebilen bir toplumsal hareketler tahayyülü, devlet için istenen, arzu edilendir.

Ne var ki bu arzunun ve istemin ötesinde gelişen ve gelişebilecek dinamiği taşıyanlar açısından, mevcut sınırları zorlama pratikleri ve bu zorun toplumsal etkileri düşünüldüğünde siyasal iktidar için tehlike çanları çalmaya başlar. Açık ve yoğun bir şekilde başlayan saldırılar, dizginlerinden boşanarak devlet erkânının iki dudağı arasında çıkan "geri neyse yapılacaktır" politikasına ayarlı bir şekilde hayata geçirilir. Yaşanan hak gaspı, özelleştirme talanı, emperyalist politikaların ülke siyasetinde çizdiği siyasal ve ekonomik rota, eğitim, sağlık, ulaşım vb. alanlarda yaşanan ticarileşme ve buna paralel olarak kamu hizmetlerinin sermayeye devri, özellikle büyük şehirlerde gittikçe büyüyen işsizler ordusu, kitlesel işten çıkarmalar, Kürt ulusal mücadelesinin aldığı boyut gibi sayılabileceğimiz birçok etken, toplumdaki öfke kabarmalarını tetiklerken, devletin sorunsuz bir şekilde ülkeyi emperyalistlere peşkeş çekme arzusu da bu öfke patlamalarının akabileceği örgütlü mecrayı tasfiye etmeye yönelik politikaları devreye sokar.

Toplumsal mücadelenin görece zayıflığı ve halk kitlelerinin büyük ölçülerde örgütsüz oluşu, böylesi bir resimde devlet açısından bulunmaz "fırsatlar" sunar. Sırtını geniş halk kitlelerine ve onların örgütlü kitlesel mücadelesine yaslamayan devrimci-demokratik kuvvetler açısından bu "fırsatların" bildirisi belirgin tonlarda teslimiyeti ya da yok olmayı dayatır.

Sisteme alternatif olarak ortaya çıkan ve "başka bir dünya mümkün" ifadesinde somutlanan, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin tahakküm biçimlerini sarsacak, onu krize sokacak ve dahası kendi ülkesinden hareketle tüm sömürü ilişkilerine başkaldırarak iktidarı zor yolu ile alaşağı edecek sınıf mücadelesinin temel dinamikleri ve örgütlü kuvvetleri,

dayatılan teslimiyet ve tasfiyeye karşı direnç odaklarıdır. Bu direnç odakları ve bağımsız bir ülke, özgür dünya uğruna mücadele eden farklı toplumsal tabakadan tüm kesimler içerisinde özgül olarak da gençlik kesimleri önemli bir yer teşkil eder.

Bugün açısından ülkemizde verilen devrimci mücadelelerin en önemli bileşenlerinden birisini oluşturan gençlik ve özellikle de öğrenci gençlik, ülkede yaşanan mevcut tabloya karşı takındığı dinamik tutumu itibari ile de siyasi iktidarın hedefi konumdadır. Özellikle son yıllarda öğrenci gençliğin "eşit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim" talebinde anlamını bulan ve eğitimin ticarileştirilmesine yönelik güçsüz de olsa geliştirdiği mücadele, bir taraftan yukarıda ifade ettiğimiz devletin yönelimleri çerçevesinde bastırılması ve yok edilmesi gereken bir olguyken, diğer taraftan da gerçekler manipüle edilerek öğrenci yığınlarına gözdağı verildiği bir nefret nesnesi haline dönüştürülmektedir.

Özellikle de Kürt gençliğine yönelik gerçekleştirilen tutuklama ve gözaltılar, devletin Kürt ulusuna yönelik politikaları ve Kürt ulusunun siyasi, kültürel ve ulusal hakları çerçevesinde yürüttüğü genel mücadeleye dönük saldırılar paralelinde okunmak zorundadır. Kürt ulusuna yönelik saldırıların ve toplumda geliştirilen Kürt düşmanlığının tarihsel özgüllüğünü "görmekten ve çözümlemekten" uzak bir bakış açısıyla bir takım tahlillere soyunan Taraf Gazetesi kalemlerinin ve biçimle liberal-muhafazakâr kesimin iddia ettiğinin aksine, yaşanan tutuklamalar ulusal hareketin devlete yönelik saldırılarının yarattığı infial ve tutuklananların bununla bağlantısı şeklinde açıklanamaz. Zira 1980'lerin başından beri sürmekte olan bu savaşın alevlendiği her durak, aynı zamanda sokak ortasında infazların, gözaltında kayıpların ve sayıları binleri bulan tutuklamaların ve milliyetçi söylem ve sembollerin daha güçlü bir şekilde ifadesine ve yayılmasına gerekçe olarak gösterilmiştir. Bugün açısından bir yan öge olarak AKP'nin Kürt ulusal mücadelesine ve onun legal siyaset alanındaki temsilcilerine yönelik gerçekleştirdiği saldırılar da benzer amaçlarla ve Kürt ulusal mücadelesini soluksuz bırakmak hedefiyle düzenlenmekte, belediye başkanları, BDP il ve ilçe başkanları, üyeleri, taraftarları gibi oldukça geniş bir kesimin tutuklanması ile çember daraltılmaktadır. Bunun bir ayağı olarak da üniversitelerde yüzlerce Kürt genci tutuklanarak hapis hanelere kapatılmıştır. Öte yandan medyada açık bir şekilde devreye sokulan milliyetçi ve tutuklamaları haklı gösteren dilin ruhu, devletin kökleşmiş resmi asimilasyoncu politikasının daha da inceltilmiş bir tekrardan ibarettir.

Öğrenciler Hapiste, Öğrenci Katilleri Sokakta!

Mevcut ideolojik/siyasi mücadelelerin seyrine göre değişen belirli ve siyasi bir toplumsal zeminde, öne çıkarak kemikleşen bir politika olarak tutuklama terörüyle devlet, kime ne şekilde kayıt düşüleceğini, belirlenen siyasi duruşa ne şekilde rengini çalacağını da bir "tehlükeli" sıralaması yapılarak hayata geçirmektedir. Ülke ölçeğindeki siyasi gelişmelerin emperyalist-kapitalist dünya sistemiyle bağı içerisinde nasıl okunacağını etkileyen ve bu okumayı belirli bir siyasi pozisyona dönüştüren kesimler açısından bu kayıt "terör örgütüne üye olmak, suç ve suçluyu övmek, 1 Mayıs'a katılmak, ulaşım zamlarını protesto etmek, basın açıklamalarına katılmak" vb. şeklinde düşülmekte ve rahatlıkla illegal örgütlerin üyesi veyahut yöneticisi olmakla eşdeğer tutulabilmektedir.

Sokak ortasında infazların yeniden meşrulaştırıldığı, keyfi gerekçelerle tutuklama terörünün devreye sokulduğu, işsizliğin kader olarak sunulduğu, okuldan atmaların sıradanlaştığı, boyunlara takılan bir puşinin ismi bilinmeyen bir örgüte üyelik gerekçesi sayıldığı böylece bir dönemde demokratik haklar için mücadele etmek dahi "suç" kapsamına alınmaktadır.

Hopa'da gerçekleştirilen devlet saldırısını protesto etikleri gerekçesi ile tutuklananlardan, BDP'li başkanların, belediye başkanlarının ve yüzlerce Kürt'ün tutuklanmasına, son olarak Dersim'de, Demokratik Haklar Federasyonu (DHF) faaliyetçilerinin tutuklanması ve Demokratik Haklar Demeği'nin basılmasına uzanan saldırıların gerekçesinin tam da bu "suç" kapsamına alınan demokratik eylemler olduğu bilinmelidir.

Öğrenci gençlik açısından yaşanan benzer tabloda, Hopa'daki olaylar gerekçe gösterilerek tutuklanan öğrencilerden Ankara'da bir arada dolaşmaları eylem hazırlığı içerisinde olmalarına yeterli delil sayılarak tutuklanan öğrencilere, İzmit'te en temel demokratik hakları olan basın açıklamaları ve eylemlere katılmaları örgüt üyesi olmaya kanıt gösterilerek tutuklanan öğrencilere, İstanbul'da boyunda puşi olduğu için şüpheli görülerek gözaltına alınan ve sonra tutuklanan Cihan Kırmızıgül'ün örgüt üyesi olarak yargılanmasına vb. çoğaltabileceğimiz birçok örnekle 600'e yakın üniversite öğrencisi tutuklanmıştır.

Geçtiğimiz haftalarda Hopa davasından yargılanan 22 öğrenci ile Ankara'da tutuklu bulunan 5 üniversite öğrenci çıkarıldıkları mahkemeler tarafından serbest bırakıldılar; ancak hala yüzlerce öğrenci tutuklu bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Ankara'daki "Başka Duruyoruz" eylemi, Edirne'de öğrencilerin ula-

şun zamlarına karşı örgütledikleri eylem, Bahkesir ve Denizli'de devrimci öğrencilerin katıldıkları eylemler vb. gerçekçe gösterilerek birçok ilde "eğit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim" istedikleri için haklarında dava açılan yüzlerce üniversite öğrencisi, "tutuklanma" olasılığı ile karşı karşıyadır. Mevcut tablo bize yaşanan tutuklanma ve gözaltı saldırılarının katlanarak devam edeceğini göstermektedir.

Demokratik ve devrimci kurumlar söz konusu olduğunda gözünü budaktan sakınmayan, ancak kendi yasalarını çiğneyecek kadar da "esneyen" devlet, sokak ortasında keyfi biçimde insanların üzerine kurşun yağdıran ve onlarca insanın ölümüne neden olan polisleri aklamak için de aynı "esnekliği" göstermektedir. Örneğin İlyas Aktaş'ı, Aydın Erdem'i, Şerzan Kurt'u ve en son Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencisi Murat Eliboğlu'nu katleden polislerin cezalandırılması konusunda en ufak bir ilerleme dahi olmamıştır. Mahkemelerin tozlu raflarında beklemeye bırakılan bu davalardan, katillerin lehtine ve onları aklayan kararların çıkması ise kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla öğrenciler keyfi gerekçelerle tutuklanırken, katiller ise yeni icraatları için rahatlıkla sokağa salıverilebilmektedir.

DGH, Dünden Bugüne Saldırıların Hedefindedir

Toplumsal süreçlerin ve yapıların etkisi altında şekil almış doğru ve devrimci düşünce, benzer toplumsal koşullar altındaki insanları etkilemesi bakımından tek tek bireylerin vardığı sonuçlar olmaktan öteye giderek bir toplumsallık kazanır. Özellikle söz konusu toplumsal mücadelelerin sınıfsal yapısı ve dayandığı sınıf mücadeleleri gerçeği, iktidar perspektifiyle ilerleyenler açısından bu toplumsallığı kaçınılmaz kılar. Doğru-devrimci düşüncenin ve onun güne uyarlı taktik politikaları bağlamında görünür kıldığı pratiklerinin düzen ve onun koruyucuları açısından haylice tehlikeli görülmesi tam da bu toplumsallaşma, halklaşma ve kitlesel bir halk hareketine dönüşme yolunda taşıdığı potansiyelle alakalıdır.

Buradan hareketle bir taraftan devlet açısından, makul ve kabul edilebilir düzeydeki pratikleriyle siyasal iktidara dokunmayan, halk kitlelerinin taşıdığı devrimci potansiyeli düzen içi iyileştirmeler yolu ile bu "makullük" sınırlarına hapsedenler ile, iktidar perspektifiyle hareket eden devrimci kuvvetler arasında önemli bir fark vardır. İktidar bir taraftan "zararlı" ve "tehlikeli" görmediğini düzen içi solculuk kra etmeleri yolunda teşvik edip yönlendirirken ve bu durum zaten devlet için arzu edilen bir durumken, siyasal iktidarı hedefine oturtan ve "başka bir dünyanın mümkünlüğü"nü ortu yerle yeksan edecek bir devrimci kalkışmayla eş değer tutan devrimci kuvvet-

lerin "tehlikeli" konumu da bir o kadar ortadan kaldırılması gereken bir durumdur. Dolayısıyla demokratik ve devrimci kurumlara yönelen saldırıların niteliği de bu nitel farka bağlı olarak her zaman bir ve aynı değildir. Örneğin demokratik-meşru bir eylemden gözaltına alınan düzen içi sol muhalefet safında yer alan bir demokrat sadece "Yürüyüş Kanunu"na muhalefet"ten yargılanabilirken, aynı eylemde gözaltına alınan bir devrimci, "örgüt üyeliği"nden tutuklanabilmektedir.

Yukarıda da izah ettiğimiz gibi iktidar perspektifiyle ilerleyen demokratik haklar mücadelesi ile küçük burjuva sol veyahut sistem içi reformist muhalefetin siyasal pozisyonları ve pratik-politik yönelimlerinin farklı olması, siyasal iktidarın da bu muhalif odaklara karşı geliştirdiği taktiklerin farklılaşmasına yol açmaktadır. Şöyle ki; hâkim sınıflar gelişip güçlenecek bir devrimci hareket gerçekliği karşısında, ona meyledecek "en küçük ihtimali" dahi bastırmaktan geri durmamaktadır.

Demokratik Gençlik Hareketi de, sınıf mücadelesiyle demokratik haklar zemininde kurduğu bağ itibarı ile devrimci düşüncenin gençlik kesimleri içerisindeki politik mevzisi olması ve iktidar perspektifli mücadele hattı dolayısıyla dünden bugüne devletin tutuklama ve gözaltı saldırılarından fazlasıyla nasibini almıştır. Sadece son üç yılda dahi, Amed, Adana, Mersin, Hatay, Ankara, Konya, Sivas, Balıkesir, Denizli, İzmit, gibi birçok ilde DGH'ye yönelik gerçekleşen operasyonlarda, çoğunluğu üniversite öğrencisi olan yüzden fazla üyesi gözaltına alınmış veya tutuklanmıştır.

Tutuklu Öğrencilerle Dayanışmayı Yükseltelim!

Başta halk gençliği olmak üzere bütün duyarlı kesimleri; kelepçelenen, dört duvar arasına hapsedilmeye çalışılan geleceklere daha fazla sahip çıkmaya çağırıyoruz. Tutuklu öğrencilerle dayanışma kapsamında örgütlenecek eylemlerin ve etkinliklerin, hâkim sınıfların saldırılarına verilecek önemli bir cevap olacağı bilinmelidir. Dolayısıyla bu kapsamda atılacak "en küçük" adımın dahi büyük bir anlamı vardır. Bu dayanışma eylemleri hem tutuklu öğrencileri mücadelenin önemli bir bileşeni olarak gündeme taşıyacak hem de gerici-faşist saldırılara karşı bir irade beyanı olacaktır.

Emperyalizme uğaklıkta sınır tanımayan burjuva-feodal gericiçilik; halk gençliğini gözaltına alabilir, tutuklayabilir, sokak ortasında infaz edebilir ama devrim yolunda inançla ve sebatla ilerlemesini engelleyemez! Gerici-faşist düzene karşı isyanı ve ezilenlerin yüzlerce yıllık başkaldırısını dizginleyemez!

Halk Gençliğinin Örgütlenme Sorunları - I

“Yükselen Ekonomik ve Siyasi Krizde Genel Durum; Kendiliğinden Gelişen Halk Eylemlilikleri ve Örgüt- lenme Sorunları Konusuna Giriş”

Başlarken...

Ülkemiz şu günlerde, 1990'ların sonundan itibaren hazırlanan ve 2001'de düzenlenen bir ABD ve AB operasyonu ile işbaşına getirilen AKP hükümetiyle birlikte, yaklaşık olarak 10 yıllık bir yeriden yapılan(dırıl)ma sürecini geride bırakıyor.

Kuruluşundan itibaren emperyalizmle olan bağımlılık ilişkilerini sürdüren; 1950'li yıllardan itibaren de emperyalistlerin ülke içerisindeki ekonomik ve siyasi imtiyazlarının artırılmasının ödülü gibi sunularak; NATO bünyesine dâhil edilen ve emperyalizme bağımlılık ilişkilerini adım adım derinleştiren ülkemiz hâkim sınıfları; kimi küçük tarihsel duraklamalar haricinde, bugünkü noktaya, yani kendi tarihsel süreci içerisinde emperyalizme uğaklıkta en sadık, en gerici ve en halk düşmanı tek parti hükümetini ortaya çıkaracak duruma ulaşmış bulunmaktadır.

Bu açıdan, 2010'lar ülke gerçeği, her açıdan halk adına kayıplar, gerilemeler ve yıkımlarla örüldü.

2010'lar ülkemiz gerçeğinde, tarım ve hayvancılık bitirilmiştir. Topraksız köylülük, bir yandan

büyük şehirlerdeki işsizler ordusunu büyötmeye devam ederken, bir yandan da mevsimlik tarım işlemlerinde ya da tabiiyetinde olduğu büyük toprak ağalarının tarlalarında yanı aç yaşamaya mahkûm edilmiştir.

Küçük toprak mülkiyetine sahip olan üretici köylülük ve hatta ülke pazarına ve kimi yan tarım ürünlerinde dış pazarlara üretim yapan orta ve zengin köylülük de Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (DB) marifetiyle bugün büyük ölçüde üretimsizliğe sürüklenmiştir. Bu kesimlerin sahip oldukları topraklar, feodallerin elinde toplanmakta ya da emperyalist şirketlerce, devlet eliyle gasp edilmektedir.

Üretim yapılamayan topraklara bugün HES, RES, Termik Santral vb. projelerle göz dikilmiştir. Ülke genelinde 2000'den fazla proje hayata geçirilmişken, bir o kadarı daha sırada beklemektedir.

Emperyalist enerji ve tarım tekelleri, ülkemiz kırsalına, bu projeleri bugün yapmayacak olsalar bile, satın alma yoluyla el koymaktadırlar.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, birçok kamu işletmesi, fabrikalar, limanlar ve otoyollar emperyalistlere peşkeş çekilmiştir. Milyonlarca emekçi, iş güvencesiz, sendikasıız ve düşük ücretlerle, günde 12 saate ve daha fazlasına çalışmaya zorlanmaktadır.

Yüksek işsizlik gerçekliği, mevcut çalışma koşullarının iyileştirilmesi mücadeleleri karşısında bir tehdit olarak kullanılmakta ve açlığa, sefaletle mahkûm edilen milyonlar kölelik koşullarına mecbur bırakılmaktadır.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, büyük kentlerdeki emekçi milyonlar, barınma, ulaşım, gıda, ısınma vb. yaşamsal ihtiyaç konularında soyulmakta; orta sınıf, kredi kartlarıyla yaşamaya mahkûm, bankalara borçlu köleler haline getirilmektedir. Yaşam standartları hızla düşmekte ve sefalet hüküm sürmektedir.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, başta eğitim ve

Mahkemeleri gibi hâkim sınıflar için faşist diktatörlüğün, meclis maskesini "yorumlamaya" yarayan hukuk zorbalığı, şimdi, Özel Yetkili Mahkemeler tarafından sürdürülmektedir.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, devlet, gerçekte var olmayan kanunlar yaratarak, fevkalade hazırlayarak gözaltı ve tutuklama operasyonlarıyla on binlerce insanı zindanlara doldurmaktadır.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, yüzlerce üniversite öğrencisi olmak üzere, binlerce yurttaş, bugün siyasi tutuklu olarak, kapasitesini çoktan dolduran yeni F tipi hücre hapisanelerine dahi sığmamaktadır.

Bugün, ülkemiz hapisaneleri, siyasi düşüncelerinden dolayı; paralı eğitime ve sağlığa karşı eyleme geçtiklerinden dolayı; toprağına el koymak isteyen HES'lere karşı mücadele ettiğinden dolayı; iş hak-

sağlık olmak üzere, tüm sosyal haklar ciddi ölçüde budanmış ve sermayeye peşkeş çekilmiştir. Devlet okulları ve hastaneleri artık özel işletmelere devredilmektedir. En temel devlet hizmetleri ve insan hakları olan eğitim ve sağlık, birer ticaret alanına dönüştürülmekte; öğrenciler ve hastalar, müşteri haline getirilmektedir.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, örgütlenme, düşünce özgürlüğü ve düşünceyi ifade etme, demokratik eylem yapma hakları faşist zorbalıkla bastırılmakta; temel demokratik haklar mücadeleleri polis, jandarmanın copuna, panzerine, bombasına maruz kalmaktadır. Emekçiler ve ezilenler, polis ve jandarmanın mermileri, gaz bombaları altında can vermektedir!

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, İstiklal Mahkemeleri, Sıkıyönetim Mahkemeleri, Devlet Güvenlik

kına ve sendikasına sahip çıktığından dolayı; ulusal haklarını talep ettiğinden dolayı hapisaneleri dolduran 7 bine yakın işçi olan, köylü olan, emekçi olan, genç olan, erkek olan, kadın olan, ilerici olan, devrimci olan, komünist olan, Kürt olan, Türk olan, Alevi olan, Sünni olan... siyasi tutsaklarla doldurulmuştur.

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, "kadın olmak" demek, toplumda ikinci sınıf vatandaş; üretimde, ucuz iş gücü; sosyal yaşamda, alınıp satılabilir bir cinsel obje olmak demektir.

Kadın katliamları, ülke tarihinin en uç noktasındadır. Sokaklarda, evlerde, işyerlerinde kadınlar katledilmekte, tecavüze uğramakta ve tacizlerle yaşamaya zorlanmaktadır!

2010'lar ülkemiz gerçekliğinde, özel olarak emekçi sınıflar genel olarak ise bir bütün toplum, kendi iç-

risinde farklı gerici ideolojik kamplaşmalarla bölünmüş; gerici etnik ve mezhep ayrılıkları körüklenmiş; milliyetçi histeriyle sarmalanmış; kendisini geleceğe taşıyacak olumlu moral değerlerine yabancılaşmış; bireyci, bencil, kendi geleceği ve küçük hesapları dışında hiçbir şeyi umursamayan ve bunun için güçlü olana bıat eden kişiliksizleşmiş karakteri yücelten bir noktaya gelmiştir.

2010'lar ülkemiz gerçeğinde, ne yazık ki toplumsal kurtuluş için mücadele veren devrimciler ve devrimci fikirler, büyük oranda, ideolojik olarak manipüle edilmiş; örgütsel olarak zayıflamış; halktan koparılmış ve ideolojik-örgütsel tasfiyeye uğratarak sistem içleştirilmiştir.

Sağ ve sol liberalizm ile sağ tasfiyecilik ve yasalılık genel devrimci mücadelenin ve bir bütün olarak politik halk hareketinin boğazındaki prangalar haline getirilmişken; sol tasfiyecilik ise birçok küçük burjuva devrimci yapı açısından, kendi kendini tüketmenin ve özü olan sağ tasfiyeciliğe rücu etme örneklerinin de ötesinde; yılların hatalı ve yanlış siyasi, örgütsel pratiğini bugün en kötü örnekleriyle, geriye kalan tek tük pratiklerde de ortaya koymaya devam etmektedir.

2010'lar ülkemiz gerçeğinde devrimci mücadele, esas olarak bu ideolojik kırılmaların itimiyle, Kürt ulusal mücadelesiyle olan politik ilişkisinde atıl, edilgen, tabii ve hatta ideolojik olarak kırılmış durumdadır.

Halktan kopan, örgütlü güçleri son derece etkisiz ve zayıf olan "devrimcilik", ulusal mücadelelerle olan sınıfsal bağını ideolojik olarak erozyona uğratmıştır. Kendisinin, ulusal mücadelelerde, en gelişkin ve ilerici çözüm reçetesi olduğunu görememekte ve bağımsız siyasi faaliyetini, genel durumuna da bağlı olarak, inşa edememektedir.

Özgür Düşün'le birlikte onuncu yıla adım attığımız şu günlerde, "Halk Gençliğinin Örgütlü Mücadelesinden Notlar"; geride bırakılan hızlı dönüşüm süreçlerinin olgunlaşan resmini; güncel devrimci ve demokratik mücadelelerin siyasi ve örgütsel tartışmaları içerisinden, sınıfsal bir perspektifle, analiz etmeye ve bugüne yol göstermeye gayret edecek.

Bu şartlar altında, tam olarak 19 Aralık 2000 Hapishaneler Katliamı'yla miladını yaratan 2000'ler ülke gerçekliğine; kendisini, 2002 yılında yayın hayatına başlayan Özgür Düşün Dergisi'nde somutlanacak olan 1990'ların sonunda sürdürülen tartışmalarda ve 2000'lerin devrimci, demokratik mücadelelerinde ortaya koyan, halk gençliğinin devrimci mücadelesi cephesinden bakmaya çalışacağız.

Sömürünün ve zulmün tüm ezilenleri acımasızca ezdiği ve kuşattığı; "özgürlükler" ve "ilerici demokrasi"

aldatmacalarıyla bilinçlerin muğlaklaştırıldığı; devrimciliğin, gerici sistemin kontrolündeki küçük "solculuk" oyun alanlarına çekildiği, tasfiyeye uğratıldığı günümüzün bu zorlu koşullarında; 2002 yılının tap-taze bir Nisan ayında, kendisini emekçi ve ezilen halk gençliğinin "karşı koyuş, çatışma ve anıma mevzisi" olarak ortaya koyan Özgür Düşün'ün sayfalarında artık halk gençliğinin bugünlere önemli bedeller ödeyerek getirdiği ve olgunlaştırdığı mücadelesine, yeni bir ihtiyaç perspektifi içerisinden bakmaya gayret edeceğiz.

Halk gençliğinin 1990'lardan bugüne taşınan yakın dönem geçmiş mücadele deneyim ve birikimini; 1960'lı yıllarda yükselen halk gençlik hareketlerinin ortaya çıkardığı büyük ve önemli tarihsel tecrübelerle de yaslanarak; 2000'li yılların gerçekliği içerisinden; günü değerlendirmeye, yakın geleceğin siyasal gelişmelerini öngörmeye ve halk gençliğinin meşru, demokratik ve fihli mücadele kuvvetlerinin siyasi ve örgütsel pratiklerini irdeleyerek bu mücadele alanına teorik olarak katkı sunmaya gayret edeceğiz.

Başlangıç olarak, bölgemizdeki ve ülkemizdeki önemli siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmeleri ana hatlarıyla değerlendirecek; an'da izdüşümlerini gördüğümüz ve kısaca niteliğini ele alacağımız, kendiliğinden halk eylemlilikleri içerisinden, özel olarak öğrenci gençlik mücadelesindeki kimi mücadele araçları ve bunların halk gençliğinin demokratik haklar mücadelesine dönük kimi imkânları üzerine tartışacağız.

Bölgemizdeki ve ülkemizdeki genel siyasal konjonktürü, genel doğrulan farklı tümcelerle yinelemek adına, bu bölümü, halk gençliğinin de bileşeni olduğu genel demokratik haklar mücadelesinin son dönemde gerçekleştirdiği bir değerlendirme metni içerisinden eklerimizle birlikte ifade edeceğiz.

Özgür Düşün'ün ileriki sayılarında ise halk gençliğinin demokratik haklar mücadelesindeki ve sınıf mücadelesindeki daha özgül, güncel ve ihtiyaç halinde olan tartışmalarını, mevcut mücadelenin gerçekliği ve talepleri temelinde işleyeceğiz.

Köşemizde değerlendirdiğimiz olgu ve süreçlerin, fikirlerin, halk gençliğinin örgütlü güçleri içerisinden de aynı coşku ve merakla değerlendirilmesi ve bu tartışmaların faaliyetlerimize yansması dileklerimizle MERHABA...

Bölgede ve Ülkemizde Güncel Durum

Emperyalist kapitalizmin hâlihazırda ağırlık merkezini oluşturmaya devam eden ABD ve AB emperyalist bloğunun içerisinden bulunduğu ekonomik ve siyasi kriz, bugün, bilhassa ülkemizin de içerisinden bulunduğu Ortadoğu'da, siyasi ve askeri ilhak ve iş-

gallerle atılmaya çalışılmaktadır.

İşgal ve ilhaklarla bu ülkelerin servet birikimine el konmakta veyahut gerçekleştirilen iktidar değişimleriyle birlikte, emperyalizmle koşulsuz işbirliğine en yakın kesimler işbaşına getirilmektedir.

Beri yandan ise neredeyse artık AB'nin sömürge-leri haline dönüşmüş durumda olan ve ulusal tarımını ve sanayisini, üretimini yitirmiş, ucuz işgücü pazarına ve işsizliğe mahkûm edilmiş Yunanistan gibi ülkelerdeki büyük ekonomik krizleri de artık idare edemeyen ve boynundaki bu yüklerden kurtulmanın yollarını arayan ABD ve AB emperyalist bloğu, ezilen dünyaya yönelik saldırısını kuvvetlendirmiştir.

Yaşanan bu çalkantılı siyasi ve ekonomik cendere vuku bulan geniş halk kitlelerinin kendiliğinden eylemleri ve başkaldırılan ise ya zorbalıkla bastırılmakta ya da gerici kliklerin siyasi iktidar dalışlarına yedeklenmektedir.

Afganistan ve Irak işgali ardından, yakın dönemde "Arap Baharı" yalanlarıyla gündeme gelen Tunus, Mısır, Cezayir, Sudan vb. bölge ülkelerindeki kitle hareketleri, Libya örneğinde olduğu üzere yeni bir emperyalist işgale daha dönüştürülmüştür.

Bu ülkelerde geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısında yine esas olarak ABD ve AB emperyalistlerinin, Sovyet Sosyal Emperyalizm'iyle sürdürdüğü hegemonya mücadeleleri içerisinde; bu ülkelerin II. Emperyalist Paylaşım Savaşı (1939-1945) sonrasında tam sömürge-likten kurtuluşları süreçlerinde yeni oluşan iktidarlarda görece söz sahibi olan millî burjuvazilerinin itimiyle yan-sömürge siyasi ve ekonomik nitelik kazanan devlet yönetimleri; küreselleşme dönemi ve 2000'lerin geride bıraktığı ilk on yıl içerisindeki "küreselleşmenin krizi" sürecinde, artık ABD ve AB emperyalistlerinin ihtiyaçlarına cevap vermeyecek bir gelişim seyri izlemektedir.

Dolayısıyla ABD ve AB emperyalizmi, bu ülkelerdeki yan-sömürge siyasi ve idari devlet sistemlerini, "demokrasi" ve "özgürlükler" yalanlarıyla tasfiye etmekte ve bunun için de gerekli olan kitle hareketlerini yönlendirmek için yine bu ülkelerde uzun yıllardır hüküm süren önceki gerici iktidarların halk kitleleri üzerinde bıraktığı her türlü olumsuz etkiyi de tıpkı bugün AKP hükümetinin "askeri ve sivil bürokrasiye karşı demokrasi ve özgürlükler mücadelesi vermekte olduğu" gibi ikiyüzlüce ve sahtekârca kullanmaktadır.

Etnik ve mezhep kimliklerine dayalı çelişmelerden, ekonomik ve sosyal eşitsizliklere, siyasal zorbalıklara kadar her türlü sömürü ve zulüm politikasının açlığa ve sefaletle sürüklediği ezilen milyonlar; bu yeni emperyalist konsept içerisinde, emperyalistlerle

olan ilişkilerini kaybeden hakim sınıfların ortaya çıkardığı siyasi ve ekonomik istikrarsızlığın, boşluğun içerisinde kendiliğinden ayağa kalkmakta ancak sınıf perspektifli devrimci bir mücadeleden ve öncüden yoksun şekilde ya halklar arasındaki boğazlaşmalara sürüklenmekte ya da yeniden tesis edilen ve eskisinden daha gerici şekilde kurulan iktidarlara, "özgürlük" ve "demokrasi" söylemlerine umutsuzca sarılarak payanda olmaktadır.

İşte "Arap Baharı" gerçeği ve yaşanan işgal ve ilhakların özeti budur!

Peki, Ortadoğu'da coğrafyası, nüfusu, ekonomisi ve sahip olduğu politik dinamikleri bakımından en önemli ülkelerinden birisi olan Türkiye - Kuzey Kürdistan'ın bu güncel tablodaki yeri neresidir?

AKP Hükümeti Dönemi

Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren emperyalistlerle olan ilişkilerini koruyan ve 1950'lerden itibaren de NATO'ya dâhil olarak esasta ABD emperyalizminin vesayeti altına giren ülkemiz hâkim sınıfları da kimi küçük ara dönemler haricinde batı emperyalizminin ihtiyaçlarına göre siyasi ve idari olarak her daim yenilenmişlerdir.

Gelinen aşamada ülke ekonomisinin temeli olan sanayi ve tarım üretimi çökertilmiş, üretim temeline dayanmayan para spekülasyonlarıyla ülke ekonomisi yönlendirilir hale gelmiş ve ezilen milyonlar işsizliğe ve ucuz işgücü ordusu olmaya sürüklenmişti.

Yer altı ve yer üstü kaynaklarının hemen tamamı; fabrikalar, limanlar ve otoyollar gibi stratejik öneme sahip kuruluşlar emperyalizme, devletin kolluk güçlerinin koruması altında peşkeş çekilmiştir/çekilmektedir.

Halkın ekonomik ve sosyal hakları budanmış; güvencesiz, sigortasız ve geleceksiz bir toplum ortaya çıkarılmıştır.

Gerici ideolojik saldırıların cenderesinde toplum, tarikatların, mafyanın, çetelerin ve düzen partilerinin pençesine kitleler halinde hapsedilmiştir.

II. Emperyalist Paylaşım savaşı süreci sonunda esasta Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Demokrat Parti (DP) klikleri şahsında iki ana akıma bölünmüş durumda olan Türk hâkim sınıfları, kâh CHP'yle kâh DP ve DP türevi partilerle, kimi zaman tek partili hükümetlerle kimi zamansa koalisyon hükümetleriyle birlikte emperyalistlerin ihtiyaç ve yönelimlerine göre konumlanmışlardır. Bu durum, Türk hâkim sınıflarının ve idare ettikleri devlet aygıtının en temel karakteristik özelliğidir.

Tanzimat Dönemi'nden itibaren dahi konuyu ele alırsak; İttihat ve Terakki içerisinde kümelenen ve dönemin önemli küresel aktörlerinden Alman emper-

yalızıyla bağımlılık ilişkileri geliştirerek sağladığı imtiyazlarla bazı feodallerin de desteğini alan genç Türk ticaret burjuvazisinin ve askeri bürokrasinin; Osmanlı Devleti'ni elinde bulunduran Saltanat yanlısı feodalilere ve bir kısım ticaret burjuvazisine karşı giriştiği mücadelelerin Cumhuriyet tarihî boyunca da konjktürel gelişmelere göre farklı biçimler alarak ilerlediğini görebiliriz.

Ancak her koşulda; Türk komprador burjuvazisinin ve toprak ağaları sınıfı ile konjktüre göre bu iki ana akım içerisinde salınan millî burjuvazinin Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne geçişinin ifadesi olan Kemalist siyasi ve idari yapılanmanın bir parçası olan CHP'li ve (AKP de dâhil olmak üzere) DP türevli siyasi partiler, ülkemizin emperyalizmin ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılmasının mimarları ve bu yeni burjuva-feodal devlet ideolojisinin adı olan Kemalizm'in devamcisidirler.

Bütünlüklü olarak dünya konjktüründe, emperyalist-kapitalist dünya sistemindeki dengelerin değişim dinamiklerine bağlı olarak şekillenen Türk hâkim sınıflarının mevcut siyasi iktidar içerisindeki

meclis maskeli konumlanışları kâh darbelerle kâh tek parti hükümetleriyle kâh koalisyon hükümetleriyle bugünlere dek gelmiş ancak siyasi iktidarın niteliği kesinlikle değişmemiştir.

Faşist diktatörlük, başından itibaren ülkemiz siyasi iktidarının belirleyici niteliğidir.

Bu niteliği ortaya çıkaran hâkim sınıflar içerisindeki klikler, mevcut devlet otoritesinden faydalanarak en fazla karı ekde etmek için birbirleriyle kıyasıya bir rekabet halinde olagelmışlerdir. Bu rekabetteki belirleyici güç ise emperyalistlerdir. Kendileriyle en uyumlu, en sorunsuz uşaklık ilişkilerine açık olan kliklere tam destek vererek bu süreçleri kimi zaman tek parti hükümetleri şeklinde ayakta tuttukları gibi kimi zaman da darbeler veyahut da AKP'yi yaratan 2001 krizi gibi büyük sermaye spekülasyonları yoluyla kendileriyle en uyumlu kesimlerin işbaşına geçebilmeleri için çeşitli operasyonlar tezgâhlamışlardır. Elbette ki bu darbe ve iç hesaplaşmaların bir diğer işlevi de gerici siyasi iktidarı yükselen halk muhalefetinin ve mücadelesinin class başarılarından korumaktır.

Ülkemizin, geçmiş tarihine dönüp baktığımızda,

tek parti hükümetleriyle emperyalist-kapitalist dünya sisteminin çıkarlarına göre yönetildiği süreçlerin daha hâkim durumda olduğunu görürüz.

1923-1938 (CHP-Mustafa Kemal); 1938-1950 (CHP-İsmet İnönü); 1950-1960 (DP-Adnan Menderes); 1960-1961 (27 Mayıs Darbesi); 1965-1971 (AP-Süleyman Demirel); 1971-1972 (12 Mart Darbesi); 1978-1979 (CHP-Bülent Ecevit); 1980-1983 (12 Eylül Darbesi); 1983-1991 (ANAP-Turgut Özal ve Akbulut, Yılmaz hükümetleri) ve Kasım 2002'den günümüze geçen 9 yıllık sürede de Gül ve Erdoğan başkanlığındaki AKP hükümetleri dönemi yaşanmaktadır.

AKP hükümeti, bu anlamıyla, Kemalizm'den bir kopuş ya da onun yeni bir biçimi değil, bizzatlı ken-

İşte örneğin DGH'nin öğrenci gençlik mücadeleleri noktasında, birinci yolun ve bu yoldaki çalışmalarının (dernek, topluluk, kulüp vb.) istikrarlı, nitelikli, yaygın, kitlesel ve dayanıklı olması ve DGH programının çok daha geniş kitlelerce tanınması, ciddiye alınması ve meşru kabul görmesi de bu yoldaki çalışmaların niteliğine bağlıdır.

dirdir.

AKP hükümeti, devlet kurumları ve ordu bürokrasisi içerisinde geçtiğimiz yüzyıl boyunca derin bir şekilde kök salmış CHP'li, ANAP'lı vd. burjuva-feodal kliklerin, emperyalizmin 2000'li yıllarda öngördüğü devlet ve bölge politikaları için tasfiyesini öngören yeni bir uçaklık projesi olarak hayata geçirilmiş operasyonel bir sürecin ifadesidir. Bu durum, yukarıda serimlenen tablodaki her darbe sonrası dönemde iş başına getirilen burjuva-feodal klikler için de geçerli olmuştur.

Söz konusu bürokrasiyle yakından ilişkili olan komprador Türk ticaret ve az sayıdaki sanayi burjuvazisi ile toprak ağalarının oluşturduğu sermaye kesimleri, bu büyük dönüşümün bir parçası olarak AKP ekseninde kümelenmiştir. Bu kesimler içerisinde AKP hükümetine mesafeli duran az sayıdaki sermayedar çevre ise yaşanan dönüşümün temel niteliğini CHP eksenine bükme gayretlerinin sonuçsuz kaldığını görerek ve kısmen de cebir yoluyla AKP hükümetine biat etmiştir.

AKP hükümeti, ciddi bir otorite yaratarak bu kesimleri kendisine tabi olmaya zorlamıştır ve içeride tesis ettiği bu duruma yaslanarak şimdi ABD ve AB emperyalist kapitalizmi için yaşamsal öneme sahip bölgesel düzenlemelerde, bu desteğin karşılığı olarak çevre ülkelere ve halklara karşı saldırıya geçmiştir.

AKP hükümetinin, ABD ve AB emperyalizminin Ortadoğu'daki kanlı maceralarının, Ortadoğu'nun mazlum uluslarının ve emekçilerinin direnişleriyle püskürtüldüğü koşullarda, hızlı bir biçimde dağılacığı ve başta CHP'li klikler olmak üzere, hâkim sınıflar cephesinde yeni ayrışma ve mücadeleler yaşanacağı görülecektir.

Geri dönecek olursak, AKP hükümeti, emperyalizme göbeğinden bağımlı olan ülkemiz hâkim sınıflar içerisinde, yeni sürece en sorunsuz, en bağımlı ve hatta ABD adına doğrudan askeri işgal ve ilhakların taşeronu olabilecek yeni bir yapılanmanın adı olarak vuku bulmuştur.

AKP hükümetinin, emperyalizmin desteğiyle Türk hâkim sınıflar içerisinde gerçekleştirdiği operasyonlarla siyasi ve idari tahakkümü sağlamlaştırmışken; AKP hükümeti döneminde hayata geçirilen ekonomik ve sosyal politikalarla birlikte Türk komprador burjuvazisinin ve bazı feodallerin üretimden kopma süreçleri hızlanmış ve para spekülasyonlarına yaslanan yeni milyonerler ortaya çıkmıştır. Beri yandan, IMF ve DB politikaları marifetiyle büyük sanayi ve tarım üretimine son darbeler de indirilerek; sanayi alanında "yan ürünlerin" emperyalist şirketler adına ucuz işgücüyle üretimi ikame edilmiş, tarımda ise tam anlamıyla üretimsizlik hayata geçirilmiştir.

Kamu sektörü, keltmenin tam anlamıyla yağma ve talan edilerek emperyalistlere peşkeş çekilirken, kamusal ekonomi ve sosyal politikalar (eğitim, sağlık vd. alanlarda) terk edilerek, yeni rant kaynakları yaratılmıştır/yaratılmaktadır.

Türk devlet idari sistemini de kapsayan bu radikal dönüşüm için bir yandan hâkim sınıflar cephesinde ciddi operasyonlar hâlihazırda devam ettirilirken bir yandan da halka yönelik büyük bir zorbalık ve terör hayata geçirilmiştir.

Türk ordusu, yeni emperyalist müdahaleler için "sözleşmeli er" adı altında, yeni paralı asker birlikleri temelinde yeniden yapılandırılırken; polis teşkilatı da halkın haklı mücadelesine karşı her yönden ezici bir kuvvet olacak şekilde yeniden dizayn edilmiştir/edilmektedir.

Gelinen aşamada ise Türk devleti, büyük ölçüde, ABD ve AB emperyalistlerinin yeni dönem planları (Büyük Ortadoğu ve Genişletilmiş Büyük Ortadoğu Projeleri) için yeniden yapılandırılmış olup; AKP hükümetiyle birlikte bu yeni devlet, gerek ülkemiz halklarına gerekse başta Kürt ulusal hareketinin tasfiyesi ve 2000'ler dünya ve bölge sürecine eklenmesi ile Suriye ve İran üzerine emperyalist çıkarlar için haksız savaşlara hazır hale getirilmiştir/getirilmiştir.

Tüm doğal yer altı ve yer üstü kaynakları, işlenebilir tarım arazileri ile tarımsal üretim sektörleri, devlet güvencesi altında emperyalist enerji, su ve tarım tekellerine peşkeş çekilmekte olup; üretici sınıfların sahip oldukları tüm ekonomik, sosyal, siyasal ve demokratik haklar ciddi şekilde gasp edilmektedir.

Kürt burjuvazisinin ve toprak ağalarının uzlaşma çağrıları, bilinçli bir şekilde "Kürt Açılımı" masallarıyla manipüle edilerek, azgın bir terör ve iş çatışma koşullarına sürüklenmiş; iç ve dış operasyonlarla askerî tasfiye süreçleri hayata geçirilmiştir.

Bununla hedeflenen ise, Kürt ulusal hareketinin devrimci dinamiğinin askeri olarak tasfiyesi ve AKP hükümetiyle birlikte karakterize olan yeni Türk devlet idari sistemi içerisinde bölgesel planlar dâhilinde konumlandırılmasıdır.

Kürt ulusal hareketi ise saldırıların tımandığı günlerde, meşru müdafaa temelinde, varlığı için direnmekte olup; kendisine önderlik eden Kürt burjuvazisinin ve toprak ağalarının siyaseten öne sürdüğü sistem içi bir çözüm olan Demokratik Özerklik Projesi'yle, Türk hâkim sınıfları ile uzlaşma eğilimini korumaktadır.

Kendiliğinden Gelişen Halk Eylemlilikleri

Bu denli ağır ve hızlı bir ekonomik, sosyal, siyasal ve askerî süreçleri yaşayan ülkemizde, diğer Or-

tadoğu ülkelerinde olduğu üzere, birçok alanda kendiliğinden sınıf hareketlerinin geliştiği de görülmektedir.

Kürt ulusal hareketi, son derece önemli bir nicel kuvvetle saldırılara karşı direnmekte, pratik faaliyetlerini geliştirmekte; topraksız ve yoksul köylülük ile küçük üretici köylülük HES, RES, termik santral gibi peşkeş çekilme saldırılarına karşı millîtan ve meşru bir mücadele çizgisini yaygınlaştırmakta; metropollerde büyük ölçüde sendikası ve sigortasız çalışan işçi sınıfı da dağınık ve parçalı şekilde grevler, işyeri işgalleri ve çeşitli eylemlerle mücadelesini sürdürmekte; yoksul emekçi semtler, kentsel dönüşüm saldırılarına karşı mücadele etmekte; devrimci yerel yönetimler, birleşik bir mücadele cephesi için kırılmakta; halk gençliği akademik ve demokratik mücadelesini geliştirme gayretiyle mücadele etmekte ve kadınlar gibi diğer ezilen halk kesimleri de politik örgütlülükleri nezdinde sınırlı da olsa bir faaliyet açığa çıkarmaktadırlar.

Ne ki ülkemizdeki tüm bu hareketlilik, toplam olarak bakıldığında, birleşmiş ve belirli bir amaca doğru hareket eden, farklı mücadele dinamiklerinin iç içe geçtiği bir halk hareketi olma görünümünden son derece uzaktır.

Söz konusu alanlarda faaliyet yürüten ve demokratik halk hareketini inşa etme çabasında olan devrimci, demokratik örgütlü halk güçlerinin ise bu büyük dinamizmi kucaklayacak, siyaseten önderlik edecek, belirli bir amaca doğru harekete geçirecek ve hak kazanımları elde edecek siyasal ve örgütsel yeterlilikten, kabiliyetten esasen uzak olduğu görülmektedir.

Öte yandan söz konusu halk hareketleri de diğer Ortadoğu ülkelerinde olduğundan farklı olarak, geniş kitleleri kapsayan bir nitelikten uzak, dağınık, parçalı ve örgütsüzdür. Devrimci ve demokratik kuvvetlerin bu dinamiklerle olan ilişkisi ise sınırlı ve esas olarak belirli bir politik perspektifle hareket ettirmekten uzaktır.

Bu bağlamda, ülkemizde devrimci durum sürekliliğini korumakta iken, bu durum içerisinde devrimci bir politik kitle hareketinin açığa çıkamayışının iki önemli sebebi üzerine yoğun bir dikkatle eğilmek gerecektir.

Birincisi, ülkemiz hâkim sınıfları AKP hükümeti süreciyle birlikte gerek siyasal baskı gerekse de emperyalist şirketlerle daha fazla bütünleşebilme kaygısıyla görece bir istikrar oluşturacak şekilde "tek parti hükümeti" oluşturmuş durumdadır. Bu oluşuma başta ABD olmak üzere AB emperyalistlerinden ciddi bir finansal destek gelmekte; yan sanayi ürünleri ile küresel pazarda "önemsiz" görülen tarım

Üretiminde ihracata dayalı ekonomi ayakta tutulmaktadır. Her ne kadar işsizleşme, yoksullaşma günden güne artsa da halkın tabiriyle ifade edecek olursak "çark dönmektedir."

Yani, en yakın tarihsel örnek olarak verirse, hâlihazırda ekonomik ve siyasi kriz ile bölgesel çalkantılar olmakta iken yine de 2001 krizinde olduğu üzere büyük kitleleri sokağa dökcek ölçüde genel bir ekonomik ve siyasi kriz durumu yoktur.

Bu durumda, devrimci ve demokratik halk güçlerinin tüm önel çabaları, belirli bir kitle potansiyeline ulaşma imkânları haricinde, çok daha büyük kitleleri doğrudan politik faaliyetinin sonucu olarak sokağa çıkarma veyahut da var olan halk hareketlerine eklemeye koşulu esas itibarıyla bulunmamaktadır.

Evet, tüm emekçi sınıflar ve ezilen kesimler ağır baskı ve sömürü koşulları altındadır ve bunu siyasal olarak da ifade edebilmektedirler. Hoşnutsuzdurlar ancak büyük ölçüde mevcut gerici sistem partileri içerisinde bir çözüm umudu taşımakta olup, devrimci alternatiflere ise mesafeli ve hatta karşıt ideolojik tutumla yaklaşmaktadırlar.

İkinci sebep ise işte bu duruma ilişkindir.

Ülkemiz devrimci ve demokratik halk güçleri, bağında bir parça oldukları halk gerçeği ve hareketinden esas olarak kopuktur.

Kuşkusuz devrimci de birer işçi, köylü, emekçi, genç, kadın, Kürt veyahut Alevi vb. ezilen bir nitelikte olup, bu toplumun bağindedir. Ancak devrimcilerin tüm bu alanlardaki politik faaliyetinin öznesi olan örgütü ve örgütünün birimleri ve tek tek üyelerinin merkezi ve yerel çalışma ve çabaları, sahip olduğu genel nitelik ve niceliğin belirleyici etkisi altında, söz konusu halk hareketlerini örgütlenme ve yönlendirme yeteneğinden ve birikiminden mahrum kalmaktadır.

Devrimci ve demokratik halk güçleri gibi toplum olarak bakıldığında sınıf hareketinin de ideolojik, politik ve örgütsel çizgide merkezleşmiş; kısa, orta ve uzun vadedeki siyasal ve örgütsel politikaları çerçevesinde konumlandırılmış politik faaliyetlerini örgütlemiş; kendi alanlarında kurumsallaşmış ve uzmanlaşmış, bu alanlardaki kitle örgütleri içerisinde politik öncülüğüyle tanınmış ve itibar edilen çalışmalar örgütlemiş değil ise elbette ki ne güncel halk hareketleri içerisinde ne de yakın gelecekteki daha kapsamlı siyasal ve ekonomik krizlerde açığa çıkacak daha kitlesel halk hareketlerinde belirleyici bir etkisi olması beklenemez.

Büyük İleri Atlımların Mayası, Uzun Süreli ve İstikrarlı Bir Siyasal ve Örgütsel Mücadele Perspektifiyle Kitlelerin Bağında Politik

Kitle Örgütünün Yaygın ve Niteliksel İnşasıdır! Kök Salmaktır!

Devrimcilik, en yalın haliyle, geleceğin sınıfsız ve sömürsüz, bütünlümlü ve müreffeh toplumunu, günümüzün her yönden çürüyen ve çöken toplumu içerisinde inşa etmektir. Hem birey temelinde böyledir hem de "örgüt" yani yaşamsallaşmış olan devrimci programın yarattığı sosyal bütünlük için böyledir...

Özcesi, önce bir gelecek modeli kurulacaktır (örneğin yeni bir demokrasi düşüncesi ve uygulaması yaratılacaktır), sonra da mevcut mücadele koşulları içerisinde bu model arkasında kuvvet birleştirilecektir.

Hiç kuşkusuz politik mücadelede en belirleyici etmen de bu kuvvettir. Yani örgütlülük düzeyi ve niteliğidir -ki bu kuvvet olmadan kurulan modelin doğruluğu ve iyiliği de hiçbir anlam taşımaz. Halk nezdinde, bir karşılığı olmaz. Zira yaygın, nitelikli, gündeme müdahil olmayan bir güç yoksa halkın da bu modelden haberi dahi yoktur.

Devrimci siyasal örgütler, tarihsel tecrübelerle görülmüştür ki iki yolla kuvvet toplar.

Birinci yol, genel ideolojik ve politik mücadelelerdir.

Devrimci örgüt, ülkemiz gibi yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde, emperyalizme ve uşak faşist diktatörlüklere karşı, programının propagandasına dayalı genel bir örgütlenme mücadelesi verir. Yani ilerici fikirlerini, örgütlenme çalışmalarıyla birebir kitlelere ulaştırır ve geniş bir sempati alanı yaratmaya çalışır.

Bunun için kendi kuvvetlerini oluşturan halktan örgütlü bireyler, halk içerisinde, üretim sürecinde sahip oldukları esas toplumsal kimlik rolü üzerinden (birer işçi, köylü, öğrenci vb. gibi) mevcut programatik görüşlerini, güncel politikalarla, kitlelere ulaştırırlar. Kitlelerin gündelik veyahut dönemsel ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel vb. mücadele pratikleri içerisinde, programın an'daki cisimleşmesi olan politikalarla yer alırlar.

Buralarda siyasal kampanyalar, geçici dönemsel birliktelikler, platformlar ve genel faaliyetler vardır. Yani bu yol içerisinde devrimci örgütün belirli bir dönem boyunca ve belirli koşullar altında, birlikte hareket edeceği siyasal müttefikleri (diğer devrimci, demokratik ve ilerici kurumlar), ulaşabildiği belirli bir kitle potansiyeli (halk) ve kendi öz kuvvetleri bulunur (üyeri ve taraftarları).

Bu kuvvet toplama biçimi, geçici ve kısmidir. Dolayısıyla belirli koşullar altında devrimci örgütün gündemlere müdahalesinde bir ağırlık oluşturur fakat söz konusu koşullar ortadan kalktığında ise dağılır. Geriye yine kendi öz kuvvetleri kalır.

Örneğin, Demokratik Gençlik Hareketi

(DGH)'nin geçtiğimiz bahar döneminde örgütlediği "Demokratik Haklarımız için Örgütleniyoruz! Özgürlüğümüz için Başkaldırıyoruz!" kampanyası buna bir örnektir. Yine öğrenci gençliğin mevcut mücadelelerinde son 20 yıldır başat bir takvimsel çalışma konusuna dönüşmüş durumda olan "6 Kasım YÖK Protestoları" için örgütlenen dönemsel çalışmalar da buna örnek olarak verilebilir.

DGH, bu çalışmalarında, öğrenci derneklerinde, öğrenci topluluklarında, kulüplerinde ve bunların da olmadığı yerde "Üniversite Öğrencileri" ya da "Lise

olarak tartışmak istediğimiz konuya eğilim:

Devrimci örgütün kendi programatik görüşlerini gerçekleştirmeyi dayandıracığı stratejik kuvvet ise örgütleyebildiği kendi öz kuvvetidir!

İşte örneğin DGH'nin öğrenci gençlik mücadeleleri noktasında, birinci yolun ve bu yoldaki çalışmalarının (demek, topluluk, kulüp vb.) istikrarlı, nitelikli, yaygın, kitlesel ve dayanıklı olması ve DGH programının çok daha geniş kitlelerce tanınması, ciddiye alınması ve meşru kabul görmesi de bu yoldaki çalışmaların niteliğine bağlıdır.

Öğrencileri" imzaları altında; mümkün olduğu oranda çalışmalarını siyasal müttefikleri, kendi öz kitlesi ve muhtemel kitle ilişkileri yani ulaşabildiği genel öğrenci gençlik kitlesi üzerinden hayata geçirmiştir.

Bu kampanyada örgütlenen eylemlilikler, DGH'nin öz kitlesine oranla görece daha büyük ve etkili olmuştur.

DGH, faaliyetlerin ciddiyetle ele alındığı yerlerinde ise geniş bir kesime ulaşmış ve hatta zaman zaman yer yer bu toplam dinamiklerden oluşan genel kitleye önderlik de etmiştir -ki bu durumu yaratan örnekler ciddiyetle değerlendirilmelidir.

Ancak işte bu zemin, mücadelenin genel seyri içerisinde geçicidir. Dolayısıyla DGH'nin bir başına bu örgütlenme çalışmalarıyla, kendi programatik modelini gerçekleştirme imkânı yoktur.

Bu durum, bahsettiğimiz örgütlenme, kuvvet biriktirme yolunun önemsiz, değersiz olduğunu katıyen işaret etmez. Tam tersine, bu yol, belirli verili koşullarda devrimci örgütlerin sıçramalarla genel halk hareketlerine önderlik edebilmelerinin yegâne koşuludur. Bu konuya tekrar geleceğiz. Şimdi asıl

Devrimci Örgüt, Kendisini Örgütlemese, Devrimi De Katıyen Örgütleyemez!

Her şeyden önce devrimci örgüt, ister halkın demokratik hak talepleri için mücadele versin ister sınıf savaşımının en merkezi cephelerinde mevzide olsun, asla ve kesinlikle bir fedailer örgütü değildir! Yalnız başına devrimde kararlaşmış, halktan kopuk bir şekilde kişiliklenmiş bir devrimci grupunun öznel çabalarıyla varacağımız bir nokta değildir devrim...!

Devrimi kahramanlar yapmaz! Öncü savaşımın gözü pek fedailerinin destansı mücadeleleri ve şırsel ölümleri, devrimin nesnel koşullarını hazırlamaz! Devrimi gerçekleştirmez!

Ne ki ülkemizde sınıf devrimciliğinin henüz ilk olgunlaşma dönemlerinde, 1960'lar sonu ve 1970'lerin başlarında kimi devrimci önderler ve onların takipçisi olan küçük burjuva devrimci örgütler "öncü savaş" teoristinde ifadesini bulan bu çizgiyi savunmaktaydılar. Günümüzde de hala daha bu noktada ısrar içerisinde olan ancak pratikte herhangi bir karşılığı olmayan kimi yapılara rastlamak mümkündür.

Öncü savaşı teorisine göre emperyalizm, ülkemiz gibi yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkeler ile sömürge durumunda olan diğer ezilen dünya ülkelerinde, suni bir ekonomi-politik denge inşa etmiştir. Bu dengeyi, devrimciler, kitleler içinde mücadele ederek, onların hâlihazırda var olan işçi, köylü, emekçi vd. mücadeleleri içerisinde yer alarak ve örgütlenerek bozamazlar, yıkamazlar. Dolayısıyla devrimci örgütü esasen buralarda örgütlemek de doğru değildir. Hatta ki böylesi bir tutum, devrimci örgütün fedailerinin ve çalışanlarının devletin saldırılarına en açık hale gelebileceği çalışma alanlarına kayması demektir. Bu çabalar nafiledir. Bu denge ancak yine bir avuç gözü pek seçkin öncü savaşçının silahlı propagandasıyla bozulabilir ve denge bir kez bozulup da kitleler ayaklanınca, öncü savaşçı seçkin grupla halk hareketi zaten birleşecektir.

Tarihte bu şekilde gerçekleşmiş hiçbir devrimci süreç bulunmamaktadır ancak yine de kendisini halktan saklayan, onu ve eylemlerini küçümseyen bu anlayış, "devrimciliğin en kolay yolu" olarak hala daha kimi küçük burjuva maceraperestlerin pratiklerinin değil ama savundukları görüşlerin ana gidasını oluşturmaktadır.

Hâlbuki insanlık tarihi ve Maoizm'in 150 yılı geçkin toplumsal mücadeleler tarihi göstermiştir ki devrimci örgüt ancak devrimi gerçekleştirecek olan işçi, köylü ve diğer emekçi kesimler içerisinde yeterince örgütlenebildiği; programın propagandasını en geniş, en etkili, en yaygın şekilde gerçekleştirebildiği; devrimci örgütü tüm bu alanlarda en nitelikli şekilde örgütleyebildiği; kitlelerin güven ve sempatisini kazanabildiği; halkın ordusunu, halkın iktidarını kendi savaşı içerisinde bu şekilde örgütleyebildiği ölçüde başarılar kazanabilmıştır.

Evet, zahmetli olan tam olarak budur!

Nitelik ve birikim gerektiren tam olarak budur!

Sabır ve özveri gerektiren, bu manada fedakârlık, fedailik isteyen budur!

Gıdasını bilimden alan gerçek bir cüret ve cesaret isteyen de budur!

Yine Maoizm'in insanlık tarihinde defalarca kanıtlanmış bütün insanlık tecrübelerinden, toplumsal devrimlerden çıkardığı bilimsel bir sonuç olarak, devrimci örgüt; devrimi gerçekleştirecek olan halk hareketinin salt iradi müdahaleyle yaratılamayacağını, bunun ancak nesnel tarihsel koşulların oluşmasıyla ortaya çıkacağını ve fakat kendisinin ise bu halk hareketi ortaya çıktığında ona kumanda etmek için tarihin pususuna yatarak an be an kesintisiz şekilde kitlelerle bütünleşme ve örgütleşme, yaygınlaşma mücadelesi veren bir öncü örgüt olduğunu bilir.

Verili tarihsel ve toplumsal koşulları bu genel bi-

limsel doğruya göre değerlendirir, buna göre örgütlenir ve kitle hareketleriyle de böylelikle ilişkilendirir.

Devrimci örgüt, devrim için nesnel koşulların oluşmasını bir köşede sinerek beklemez. Rutin bir ilişkilendirme ağı ve rutin faaliyetlerle, sahneye çıkacağı günü bekleyen bir aktör değildir o...

Dolayısıyla devrimci örgüt, koşullar olgunlaşır da büyük kitle hareketleri ortaya çıkana kadar da sadece genel propagandayla yetinemez. Örgütlenmesinde stratejik önemi işaret eden ikinci kuvvet biriktirme yolunda ısrarla, sebatla ve sabırla yürür!

Her şart ve koşul altında kitleler içinde örgütlenmeyi, buralarda kendi öz kuvvetlerini yaratmayı sürdürür.

Halk hareketleri yükseldikçe, onunla birlikte büyür; geri çekildiğinde, mevzilerini korur; fırsatlar yakaladığında öne atılır ve ancak bu yolla, halk hareketlerine ve nihayetinde de devrime kumanda etme olanağını elde eder.

Devrimci örgüt kendisini örgütledikçe, uğruna mücadele ettiği devrimci modelin öngördüğü bir toplum ve yönetim modeli de örgütlemiş olur. Yani kendi içerisinde uzmanlaşma ve iş bölümüne dayalı bir karmaşıklaşmaya uğrar.

Bu durumu yakalamaya başlamış bir devrimci örgüt, halkın kendiliğinden mücadelesine önderlik edebilme ve onu belirli amaçları doğrultusunda örgütleyip yönlendirebilme becerisine de çok yaklaşmış demektir.

Halk Gençliğinin Demokratik Hakları İçin Mücadelesinde, Devrimci Örgüt Tartışmamızın Neresindeyiz?

Halk gençliğinin, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, akademik ve demokratik hak talepleri mücadelesinde, hiç kuşkusuz, bugün daha iyi bir noktadayız. Ülke genelinde yaygın; örgütlü gücü nispeten iyi; kitle potansiyeli yüksek; yaygın, teknik ve maddi açıdan ise kendi gücüne oranla makul birikimlere sahip ve gençlik gündemini esasta yakalayabilen ve buna politik refleksler üretebilen, çalışmalar örgütleyebilen bir durumda olduğumuzu söyleyebiliriz.

Öte yandan bu alan mücadelesinde, verili toplumsal koşulları ve halk gençliğinin dinamiklerini ele aldığımızda ise açığa çıkarabileceğimiz kuvvet ve niteliğin hayli gerisinde olduğumuzu da rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bir sonraki sayıda, bu tartışmamızı derinleştireceğiz.

Ulusal Solun Sefaleti

Tarihsel Köken

-I-

Giriş

2007'deki Cumhuriyet mitingleri ve Ergenekon operasyonu ile bir ideoloji veya siyasi anlayış olarak "ulusalcılık" kavramı uzun süre kamoyunun gündemindeydi. Eleştirel veya sahip çıkan bir tarzda da olsa ulusalcılık "devrimci çevreler dışında" çeşitli kesimler tarafından tartışıldı. Genel olarak bu mesele bilimsel sosyalist bir tarzda değerlendirilmekten çok genel geçer ifadelerle geçiştirilmiştir. Yazının amacı ulusalcılık veya ulusal sol olarak ifade edilen bu ideolojeyi bilimsel sosyalist bir yaklaşımla analiz etmektir. Yazının ilk iki bölümü ulusalcılığın ülkemizdeki tarihsel gelişimini ele almaktadır. Sultan Galiyev'den Millî Demokratik Devrim hareketinin gelişimine kadarki dönemi analiz edecek olan yazının ikinci bölümü ulusalcılığın genel anlamda kuramsal çerçevesini ve açmazlarını inceleyecek; son bölümde ise ulusalcılığın günümüzdeki en tipik hareketi olarak görülebilecek Aydınlık hareketini ele alacaktır.

Sultan Galiyev

Sultan Galiyev bir Kazan Tatarı olarak 1892 yılında, Başkurdistan'ın Başkurt köyünde doğmuştur. Annesi soylu, babası ise köylü bir aileden gelen Sul-

tan Galiyev, hem sınıfsal hem de ulusal konumunun etkisiyle sosyalizme ilgi duyar. 1908 yılında ateist olan düşünür, 1917 Şubat devriminden sonra Kazan Müslüman Sosyalist Partisi'nin yayın organı "Kızıl Bayrak"ta yazılar yazmıştır.¹ 1917 Ekim Devrimi'yle beraber Bolşevik yönetimin çeşitli kademelerinde çalışmıştır. Bunlar arasında Kazan II Askeri İhtilal Üyeliği, Kazan Müslüman Sosyalist Komitesi Sekreteri, İç Rusya Müslümanlar Komiseri ve Doğu Halkları Komünist Teşkilatları Merkez Bürosu Başkanlığı gibi önemli görevlerde yer almıştır.² Dolayısıyla Sultan Galiyev'in Ekim Devrimi sürecinde ve özellikle Asya'daki Müslüman toplulukların örgütlenmesinde önemli roller üstlendiği söylenebilir. Fakat şunu belirtmekte fayda var ki Sultan Galiyev Ekim Devrimi öncesinde Bolşeviklere katılmamış ve onların görüşlerini benimsememiş bir milliyetçidir.

Bolşeviklerin devrim yaptığı siyasal coğrafyada nüfus olarak yüzde 57'si Rus olmayan halklar yaşamaktadır. Bu nüfusun da önemli bir bölümü Türk'tür.³ Sultan Galiyev bu coğrafyadaki ana çelişkinin proleter-burjuvazi çelişkisinden çok metropoller ile sömürge ve yarı-sömürgeler arasındaki çelişki olduğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla batı emper-

yalızlığının boyunduruğundan kurtulmak buralardaki üretici güçlerin özgürce gelişimi için başlıca koşuldur. Bu bölgelerdeki Türk toplulukların bir bütün olarak değerlendirilerek, buralarda uygulanacak politikaların belli özgünlükler göstermesi, Sultan Galiyev'in Bolşeviklerden beklediği en önemli politik tutumdur. Sultan Galiyev'e göre Türk ve Müslüman bölgelerde sosyalist yönetim, bu bölgelerin gerçekliği dışında uygulayacağı politikalarla bölge halkıyla bağ kuramayacak ve bu halkları milliyetçilerin etkisine kaçınılmaz bir biçimde terk edecektir.

Sultan Galiyev'e göre 1917 Ekim Devrimi ile batı merkezli devrim dönemi bitmiş; doğunun devrimci süreci başlamıştır.

"Yoldaşlar, neden böyle olmaktadır? Nedeni şudur ki, dünya sosyal devrimi Doğu'nun katılımı ol-

ğünü muhafaza eden güçleri, kendi karşı devrimci enerjisini toparlamaya başlar."

Sultan Galiyev batı işçi sınıfının II. Enternasyonal süreciyle beraber "sahte" bir sosyalizmin peşinde koştuğunu iddia etmekte ve Rus sosyalist devriminin yönünü doğuya çevirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Esasta Sultan Galiyev'in belirtmek istediği şey, batı egemenlerinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerden elde ettikleri artı değerın belli bir kısmını kendi işçi sınıflarına dağıtarak buradaki devrimci muhalefeti absorbe etmeyi ve bunu sistemle uzlaşan sosyal demokrat partilere akıtmayı başarmasıdır. Dolayısıyla Bolşevikler dikkatlerini Avrupa'daki kalkışmalardan çok doğunun örgütlenmesine çevirmelidir. Doğu'nun emperyalizme ve Avrupa kapitalizmine karşı çıkışı, Sultan Galiyev'e göre dünya devriminin

maksızın gerçekleştirilemez; aşağıdaki nedenlerden dolayı gerçekleştirilemez:

Varsayalım ki, İngiltere, Fransa, Almanya işçileri günün birinde burjuvaziyi devirdi ve oralarda işçi sınıfının diktatörlüğünü kurdu. Eğer biz komünistler Doğu'daki konumumuzu sağlama başlamsak, bu durumda neler olabilir? Rusya'da gördüğümüz manzara tekrarlanır; merkezde yenilen Rus burjuvazisi kenar bölgelere yönelerek, Finlandiya'da, Polonya'da, Ukrayna'da, Kırım'da, Kafkas'ta yani Rusya'nın kenar bölgelerinde, Rus emperyalizminin, Rus ulusunun eski sömürge mülklerinde, hareket yetene-

ğini açacaktır. Troçki gibi dünya devrim sürecine önem veren Sultangaliyev, ondan farklı bir şekilde itici güç olarak batı işçi sınıfına değil; doğu halklarına vurgu yapmaktadır. Fakat bu meselede Bolşeviklerin yetersiz ve Rus şovenizminin etkisinden tam olarak kurtulamamış olduğunu belirtmektedir.

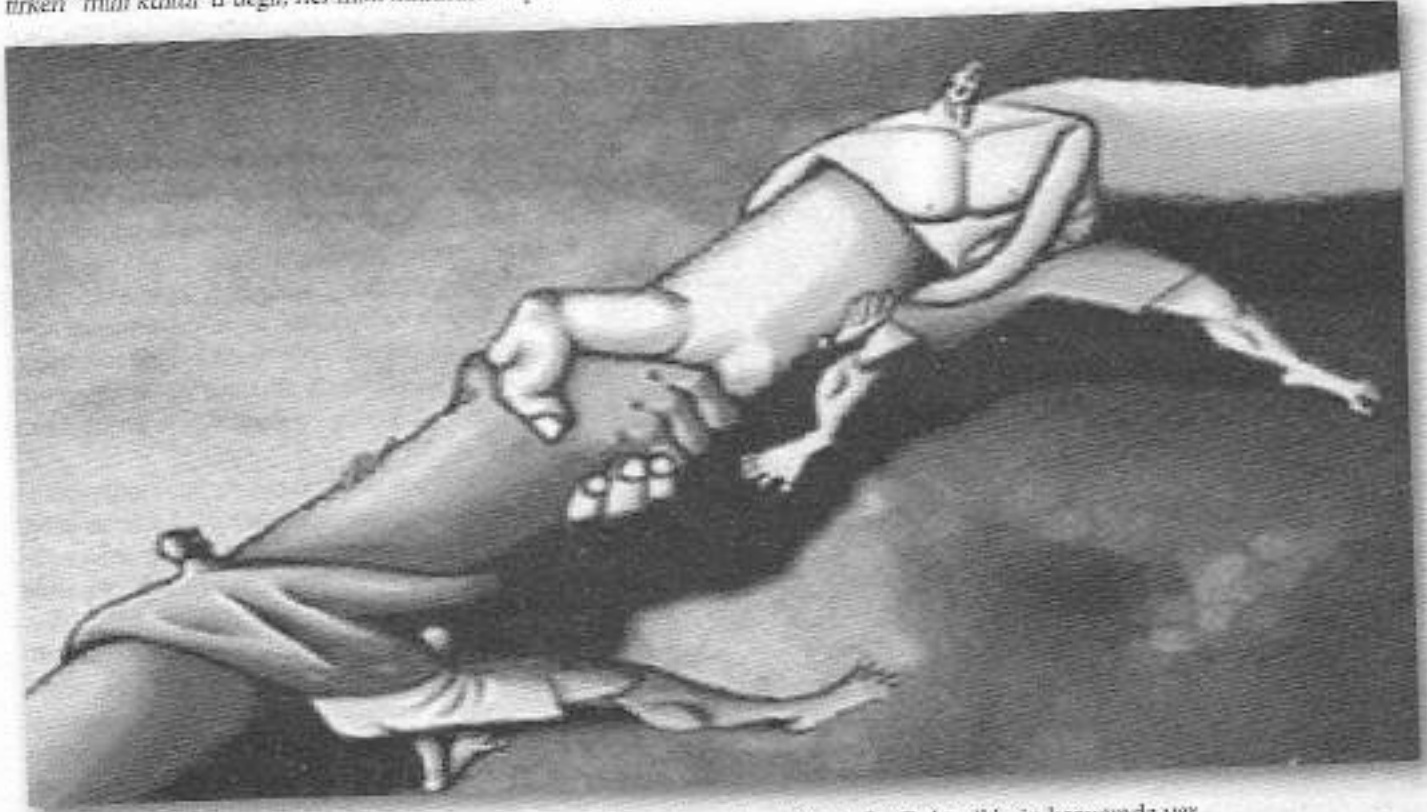
Yazının başında belirttiğimiz gibi Sultan Galiyev Bolşevik devrim öncesi Cedit akımının etkisinde bir milliyetçiydi. Cedit akımının hedefi, Müslüman Türk halkların tümünü kapsayacak bir "İdil-Ural" devletidir. Rusya'daki Türk-Müslüman aydınlarını etkisi al-

tına alan bu akım 1905 devrimi sonrası Rus burjuvazisinin bir kısım kılığının partisi olan Kadetler'e yaklaşıyor; fakat aradığını bulamayınca dağılır.⁵ Sultan Galiyev'in sol burjuva ve milliyetçi çizgisi 1917 yılına kadar devam ederken bundan sonra Bolşeviklere yaklaşmıştır; fakat bu durum Galiyev'in tam bir bilimsel sosyalist ve Bolşevik olduğunu bize kanıtlamaz.

Sultan Galiyev'in 1917 sonrası gün geçtikçe oluşan fikirlerinin temeli "kültürel özerklik"e dayanmaktadır. Lenin'in milli kültürel özerklik ile ilgili görüşleri nettir:

"Sosyal-demokratlar her zaman enternasyonalizmin bakış açısını benimsemişlerdir, benimsemektedirler. Feodallara ve polis devletine karşı bütün milliyetlerin hak eşitliğini korumak istediğimizi belirten "milli kültür"ü değil, her milli kültürün bir par-

çıklarını doğrultusunda hareket etmesine zemin hazırlamıştır. Tarihi sınıflar arası değil milletler arasındaki bir mücadele perspektifinden hareketle ele alarak bağımsız bir Müslüman-Türk örgütü yaratma projesi kaçınılmaz olarak İngiliz emperyalizminin bölgedeki politikalarıyla kesişmesine yol açacaktır. Sultan Galiyev 1923 yılında Sovyet devleti karşısı illegal faaliyetlerinden dolayı tutuklanır. Kısa bir süre sonra serbest bırakılır. Ama milliyetçi faaliyetlerine son vermez. Sultan Galiyev'in esas hedefi Bolşeviklerin kurduğu III. Enternasyonelin yerine alternatif bir sömürgeler enternasyoneli kurulmasıdır. Bunun ardındaki şey de emperyalizmi yıkmaktan öte Turan Sosyalist Cumhuriyeti'ni kurmak istemesidir. Sultan Galiyev ile aynı fikirleri savunan Türkistan Sosyalist Partisi'nin de o dönemde programında açıkça gönen

çasıyla, yalnızca tutarlı demokrat ve sosyalist içerikle katıldığı uluslar arası kültürü öngörmekteyiz.

Milli kültürel özerklik sloganı milletlerin kültürel birliği talebi izlenimini uyandırarak işçileri aldatmaktadır. Oysa gerçekte her millette feodalların, burjuvaların ya da küçük-burjuvaların kültürü egemendir.⁶

Buradan çok açık görüldüğü gibi Lenin'in perspektifinden hareketle Sultan Galiyev dar-milliyetçi bakış açısından kopamamış bir burjuva aydınıdır. Çarlık karşısında bu milliyetçilik bir ilericilik barındırsa da Ekim Devrimi'nden kısa bir süre sonra Sovyetler'e karşı aldığı tutum İngiliz emperyalizminin

ve dar-milliyetçi hedefler Bolşeviklerin karşısında yer almalarına zemin sağlıyordu.

Sultan Galiyev'in ideolojik olarak Türk-İslam sentezli idealist bir sosyalizm anlayışı içerisinde olduğu söylenebilir. Bu onun emperyalist-kapitalist sisteme karşı duruşunu kaygan bir zemine taşımıştır. Bilimsel sosyalizmi din ve milliyetçilikle sentezlemek maddenin tabiatına aykındır. Bu kaçınılmaz olarak emperyalizmin fikri ve siyasal dünyasına geçiş yapmaktır. Sultan Galiyev olayında yaşanan da kaçınılmaz olarak bu olmuştur.

Kadro

1914'te 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı ile beraber dünya topyekün savaş dönemine girmişti. Bu çağda savaşlar sadece cephede değil, cephe gerisinde de sürmekteydi. Modern dönemin savaşları sadece askerlerle değil sivillerle de yapılıyordu. Burjuva devletleri uygulayacakları savaş politikalarını sadece belli bir kesim üzerinde değil, tüm toplum üzerinde meşrulaştırılmak zorundaydı. Dolayısıyla artık modern dönemde ideolojiler kitleleri mobilize etmede çok önemli bir yerde durmaktaydı. Milliyetçilik de bu mobilize edici söylemlerin en önemlilerinden bir tanesiydi. İki paylaşım savaşı arasındaki dönemde yükselen bir söylem haline gelen milliyetçilik, genç Türkiye Cumhuriyeti'ni de etkilemişti. Bir tarafta Sovyetler Birliği'yle hayat bulan sosyalizm bir tarafta

Sultan Galiyev'in ideolojik olarak Türk-İslam sentezli idealist bir "sosyalizm" anlayışı içerisinde olduğu söylenebilir. Bu onun emperyalist-kapitalist sisteme karşı duruşunu kaygan bir zemine taşımıştır. Bilimsel sosyalizmi din ve milliyetçilikle sentezlemek maddenin tabiatına aykırıdır. Bu kaçınılmaz olarak emperyalizmin fikri ve siyasal dünyasına geçiş yapmaktır.

Avrupa'da yükselen faşizm Türkiye'deki entelektüelleri etkiliyor ve tavır almaya zorluyordu. Aynı zamanda bu dönem, Avrupa'da liberal demokrasinin büyük bir kriz yaşadığı, 1929 ekonomik buhranıyla kapitalist kalkınma modelinin sorgulandığı ve otoriter tek parti anlayışlarının dünyada yükselmekte olduğu bir dönemdir. Kadro Hareketi böyle bir siyasi konjonktürde doğmuş ve buna bağlı olarak kapitalizm, faşizm ve sosyalizme bir alternatif olarak görüldüğü, Türk ulus devletinin kurucu ideolojisi olan Kemalist ideolojinin teorik çerçevesini geliştirmek için yola çıkmış bir harekettir. Kadro dergisi kısa bir süre yayımlanıp kapatılsa da (1932-1934) Türkiye'de ulusal sol anlayışın öncülüğünü yapmıştır. Bu anlayış esas olarak kapitalizm ve sosyalizm arasında üçüncü bir yol oluşturma hedefini gütmektedir. 1960'larda Doğan Avcıoğlu önderliğindeki Yön-Devrim hareketiyle sürdürülen bu gelenek günümüze kadar çeşitli parti ve örgütlerde ideolojik olarak varlığını sürdürmüştür.

Etnik toplulukların gerçekliğini reddetmeden, modernleşme süreciyle beraber özgürleşen bir söylem olan milliyetçilik, Umut Özkırımı en geniş şekilde şöyle tanımlamaktadır:

"Milliyetçilik, her şeyden önce bilincimize şekil veren, dünyayı anlamlandırmamızı sağlayan bir söylem; başka bir deyişle toplu kimliklerimizi belirleyen, günlük konuşmalarımızı, davranış ve tutumlarımızı yönlendiren bir görme ve yorumlama, bir algılama biçimi."

Elbette bu çok geniş bir tanım; yazar milliyetçiliği bireyleri özneleştirilen bir söylem olarak tanımladığı için daha geniş açıklamasını Anthony Smith'in milliyetçi söylemin kurulmasına dair belirttiği etkenlerle birleştirebiliriz. Bu etkenler ise şunlardır: Merkezî devletin kurulması, vergi, bürokratikleşme, askerlik fetişişim araçlarının gelişmesi, piyasa ekonomisi, sermaye birikimi, yayın sektöründe kapitalistleşme, vatandaşlık haklarının genişlemesi, etnik kültürlerin keşfedilip canlandırılması.⁸ Yani 1789 Fransız devrimiyile başlayan sürecin doğal bir sonucu olarak görülebilecek milliyetçilik ile beraber çeşitli coğrafyada yaşayan topluluklar, en geniş çerçevede bir kimlik kazanarak kurulan ulus devletlerin bir parçası olmuşlardır.

Milliyetçiliği tek bir tanımla açıklamak yerine birçok tanımla detaylandırmak gerektiğini fakat Smith'in de belirttiği gibi belli etkenlerin bu söylemin oluşmasında etkili olduğunu söylemek mümkündür. Her milliyetçiliğin farklı coğrafya, dönem ve bağlamlarda oluştuğunu öncelikle kabul etmek gereklidir. Dolayısıyla buradan da tek bir milliyetçiliğin değil; birçok milliyetçilik türünün olduğunu söylemek mümkündür. Fakat bugünün milletlerini geçmişteki etnik top-

luluklardan ayıran en önemli şey modernite ve kapitalizmdir. Modernite ve kapitalizm ile beraber din toplumsal hayattaki başat rolünü milletlere bırakmıştır. Milliyetçi söylemde ortak dil, din, ırk, etnik geçmiş, belirli bir toprak parçası önemli tarihsel gerçekliklerdir. Fakat milliyetçi söylemin oluşması için tümü bir arada olmayabilir. Bu da milliyetçi söylemin belli ölçülerde niteliğini belirlemektedir. Özkırmlı'ya göre milliyetçi söylemin 3 temel özelliği vardır:

"Bu söyleme göre, millet her şeyden önce gelirdir. Millet çıkar ve değerleri diğer tüm çıkar ve değerlerden üstündür."

"Milliyetçilik söylemi, milleti tek meşruiyet kaynağı olarak görür."

*"Milliyetçilik söylemi dünyayı ikili kategorilere ayırır; 'biz' ve 'onlar', 'dostlar' ve 'düşmanlar' gibi."*⁹

Kadro Hareketi "Ulusçuluğunun" İdeolojik Kaynakları

Kadro Hareketi'nin özgün görüşlerinin oluşmasında, hem ülkedeki ulus devleti inşa sürecinde yaşanan ideolojik gelişmeler hem de yazarların kendi siyasal geçmişleri etkili olmuştur. Bu sebeple ilk başta Türkiye'de Kadro dergisinin çıktığı dönemde, devlet içindeki milliyetçilik algılamasından bahsetmek gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti devleti, çok uluslu ve feodal bir imparatorluktan bir yan sömürge ve yarı feodal bir ulus devlet yaratılma sürecinin ürünü olan bir kurumsallaşmadır. Kemalist güçler, 24 Temmuz 1923 tarihindeki Lozan Antlaşması'yla emperyalist alanda kendi "bağımsızlıklarını" ve "egemenliklerini" tescil etmişlerdir. İç politika alanında 1924'e kadarki süreçte saltanat ve hilafet kaldırılmış, yeni devletin yapısına uygun olarak eğitim ve kültür alanlarında reformlar yapılmıştır. Bu dönemden sonra çok uluslu bu coğrafyada ulus devleti kurulma sürecinde temel bir basamak olan milletin inşa edilmesi çalışmalarına hız verilmiştir. Özellikle 1931 yılında kurulan Tarih Tetkik Heyeti ve 1932 yılında kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyeti, Türklerin etnik ve dilsel kökenleriyle ilgili çeşitli araştırmalar yaparak Türk milliyetçi söyleminin gelişmesine önemli etkilerde bulunmuştur.¹⁰

Kadro Hareketi'nin ideolojik çerçeve kazandırmak istediği Kemalist iktidarı yarattığı milliyetçilik ve uygarlık söyleminin Kadro Hareketi'ni derinden etkilediği söylenebilir. Ama yine de şunu belirtmekte fayda var ki; süreç içinde Kemalist elitin milliyetçi anlayışı, kendi komprador burjuvazisini yaratma süreciyle beraber daha bir "devlet ve düzen" ideolojisi olarak işlemeye başlamış ve içi boşalarak Atatürk mitosuyla kendini yeniden üretmeye çalışmıştır. Kadro ise daha sol-milliyetçi veya anti-emperyalist

ve ulusal solcu bir hat izleyerek kapitalizm ve sosyalizmden ayırdığı üçüncü yol anlayışını milliyetçiliğe eklemişlerdir.

Kadro yazarlarının, Kemalizm'in milliyetçiliği dışında dönemin yazarlarından da etkilendiğini söylemek mümkündür. Özellikle burada Yusuf Akçura ve Ziya Gökalp'den söz edilebilir. Kadro yazarlarından Aydemir'in Türk milliyetçiliğinin gelişiminde önemli bir payı olan Ziya Gökalp üzerine bir makalesi vardır. Bu makalede Aydemir, Gökalp'in, Türk ulusunun gelişiminde önemli mesafeler katacak kadının siyasi ve ekonomik hayata katılımı, eğitimin birleştirilmesi ve laiklik konularında geleceği gören bir yaklaşıma sahip olduğunu söyler.¹¹ Fakat Gökalp'in millet tanımlamasında önem verdiği ırki, kavmi, coğrafi ve dini öğeleri yetersiz bulmakta milletin her şeyden evvel bir iktisadi birlik olduğundan bahsetmektedir.¹² Bu da Kadro Hareketi üzerindeki Marksist etkiyi açıkça göstermektedir.

Türkçülük akımının önemli temsilcilerinden biri olan Akçura ise Ziya Gökalp'in aksine analizlerinde Marksizm'den faydalanmış bir düşünürdür. O dönemki Türk Yurdu dergisinin ve Türk ocaklarının kurucularından olan Akçura, sanayi devriminin ve Fransız İhtilalinin Osmanlı üzerindeki olumsuzluklarından bahsetmiş; Avrupa'nın iktisadi ve siyasi alanda Osmanlı'nın önüne geçtiğini vurgulamıştır. Bu gerilemede Levanten ve azınlık komprador burjuvazinin rolüne değinen Akçura, çözümü ulusal burjuvazinin geliştirilmesinde görmektedir. Kadro yazarları da özellikle Avrupa-Osmanlı ilişkilerinde emperyalist-sömürge ilişkisinin var olduğunu vurgulamaları ve komprador burjuvaziye bu noktada dikkat çekmeleri yönünden Akçura'ya benzemektedir. Fakat Kadro dergisine göre bu çelişkinin çözümü ulusal burjuvazinin yaratılmasında değil; sınıfsız bir millet inşasıyla mümkün olacaktır.¹³

Kadro'nun milliyetçilik algısında etkili bir diğer düşünür ise Sultan Gallyev'dir. Kadro dergisi yazarlarından Şevket Süreyya Aydemir ve İsmail Hüsrev Tokin 1922'de Moskova'da "Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi"nde beraber okumuşlardır. Bu dönemde Sultan Gallyev ile karşılaşmaları olasıdır. Fakat her ikisi de daha sonra yaptıkları mülakatlarda Sultan Gallyev ile hiç karşılaşmadıklarını beyan etmeleri ve dergilerinde Sultan Gallyev'e hiç anıta bulunmaması kendi aralarında kurulacak ilişkiyi baştan engelleme çabası olarak değerlendirilebilir.¹⁴ Kadro dergisi ve Sultan Gallyev ile kurulacak bağ bir tanışma meselesine indirgenemez. O yüzden derginin ve Sultan Gallyev'in bakış açısı üzerinden bir değerlendirme yapacağız.

Öncelikle farklardan bahsederseniz Sultan Gallyev

Türkî toplumlarında birleştirici öge olarak İslamiyet'i öne çıkarmaktadır. Özellikle Rusya'daki Müslüman topluluklardan bahsederken kiliseyle yapılan mücadelenin aynısının camilere ve Müslümanlığa karşı verilmemesi gerektiğini düşünmektedir. Çünkü caminin doğu toplumlarında halkın nadir olarak bir araya gelebildiği alanlardan bir tanesi olduğunu düşünmektedir. İslam'da caminin batıdaki kilise çevresi gibi ekonomik bir kurumsallaşması yoktur. Dolayısıyla egemen bir güç değildir. Toplumun özel yaşantısında etkili olduğu için İslam'a karşı yapılacak mücadele tüm topluluğu karşısına almaya sonuçlanabilir. Kad-

Galiyev toprak ağaları, büyük burjuvazi ve aşiret reisleri dışında tüm Türkî topluluklarına devrimci bir nitelik atfetmektedir. Yani bir bakıma Kadro'da da görebileceğimiz sınıfsız milleti, devrimci ve ontolojik olarak ayrıcalıklı bir özne haline getirmektedir.

rocularda ise İslam'a özel bir vurgu söz konusu değildir. Özellikle cumhuriyet sonrasında Anadolu'nun iyice homojen bir Müslüman nüfus barındıran bir yapıya kavuşmasına rağmen, Kadrocularda İslamiyet'i kullanma gibi bir vurgu söz konusu olmamıştır. Aksine ulusu bile tanımlarken din, kültür, ülkü ve ekonomik bütünlüğe vurgu yapmaktadırlar.¹⁵ Dolayısıyla Kadrocularda pozitivist düşüncenin yoğun bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

Sultan Galiyev içinde bulunduğu iç savaş döneminin de etkisiyle daha askeri düşünmektedir. Müslümanlardan oluşan bir "kızıl" ordunun gerekliliğinden bahsetmektedir. Doğu kızıl ordusu sayesinde iç savaş alanının genişleyerek tüm Müslüman dünyayı etkisi altına alması düşüncesi söz konusudur.¹⁶ Kadrocular ise olaya daha pozitivist bir bakış açısıyla yaklaşmış millî kalkınmanın başlıca hedef olması gerektiğini düşünüyordular.

Sultan Galiyev'e göre çağdaş batı uygarlığı sömürge ve yarı-sömürgelerdeki üretici güçlerin engellenmesi ve ulusal sanayilerinin yokluğu üzerine inşa edilmiştir. Metropol ekonomileri için doğu toplumları, ucuz hammadde ve pazardır. Doğu toplumlarının yetersiz endüstrisi bu hammaddeleri işleyemediğinde batı bunları işleyip daha yüksek fiyatlara tekrardan doğuya satmaktadır. Bu noktada kaybeden hep doğu toplumlarıdır. Metropol halkları uygarlığın getirdiği her türlü olanaktan faydalanırken doğu toplumları açlık ve sefalet içinde yaşamaktadır. Bu döngüyü bozacak tek şey ise köklü bir toplumsal dönüşümdür.¹⁷ 1917'den 1923'e kadar bu büyük toplumsal dönüşümün Bolşevik devrimiyle gerçekleşeceğini düşünen Sultan Galiyev 1923 sonrası tüm dikkatini Türk ve Müslüman bölgelerinin kendi devrimlerine yöneltmiştir. Çünkü komünist partide Turancı ve milliyetçi olmakla suçlanmaktadır. Dolayısıyla Bolşeviklerin batı işçi sınıfına duydukları güven ve doğu toplumlarına karşı toptancı tavırlarıyla yürütülecek siyasetin bu bölgelere çözüm olmayacağını düşünmektedir. Bu yüzden Kadro Hareketi'ni doğrudan etkileyecek üçüncü yolcu fikirlerini oluşturacaktır. Galiyev burada toprak ağaları, büyük burjuvazi ve aşiret reisleri dışında tüm Türkî topluluklarına devrimci bir nitelik atfetmektedir. Yani bir bakıma Kadro'da da görebileceğimiz sınıfsız milleti devrimci ve ontolojik olarak ayrıcalıklı bir özne haline getirmektedir.

Millî Kurtuluş Davası ve Ulusal Sol Anlayış

Kadro Dergisi 1932-1934 yılları arasında Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Şevket Süreyya Aydemir, İsmail Hüsrev Tokin, Vedat Nedim Tör ve Burhan Asaf Beğ'e'den oluşan bir grup cumhuriyet aydını tarafın-

dan kurulmuş bir dergidir. Dergi kurucularının Yakup Kadri dışındakileri sosyalist ve Marksist bir geçmişten gelmekte ve dergide de bu bakış açılarını belli ölçülerde korumaktadırlar. Fakat bu aydınların Kadro dergisi ile yapmak istedikleri esas şey, ilk sayıda da belirttikleri gibi Türk devrimini yorumlayarak ona teorik ve kuramsal bir çerçeve kazandırmaktır.¹⁹ İlk kuruluş yıllarında dergi bu hedefiyle Kemalist rejim tarafından desteklenmiş; hatta bizzat Mustafa Kemal tarafından dergiye destek mesajı yollanmıştır.²⁰

Kadro Hareketi, Marks'ın 19. yüzyıl kapitalizmi üzerinden yaptığı analizleri yetersiz ve batı merkezci bulmaktadır. Yazarların tümünde bu bakışa bir eleştiri getirilmekte ve sömürge ülkelerinin kendine has yapısı ve metropollerin emperyalizmine karşı oluşturulacak Milli Kurtuluş Hareketleri'ne vurgu yapılmaktadır.²⁰ Dergi ideolojik olarak sadece Marksizm ile arasına bir sınır çekmemekte, o dönemde popüler olan liberal ve faşist ideolojiye de eleştiriler getirmektedir. Ki o dönemde Türkiye'nin Almanya ile ilişkilerinin iyi olmasına ve faşizmin dünya çapında popüler olmasına karşın derginin yazarlarındaki Nazi karşıtlığı açıkça görülmektedir.²¹

Kadro yazarı Buthan Asaf Belge'ye göre Türk milleti sınıflaşmamış bir millet olduğundan sınıflaşmış toplumların ideolojileri olan faşizm, liberalizm ve sosyalizm Türkiye'ye uygulanamazdı.²² Yazarlara göre Türk devrimi kendi yolunu çizerken oluşturacağı ideolojik, tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için evrensel bir model oluşturacaktı.

Kadrocuların önemle vurguladığı Milli Kurtuluş Hareketi tezine göre kapitalizm, ne liberallerin ne de sosyalistlerin düşündüğünün aksine evrensel bir uğrak değildir. Çünkü dergi yazarlarına göre buldukları dönemde en büyük ve evrensel çelişki sınıf çelişkisi değil; sömürgeci devletler ile sömürülen milletler arasındaki çelişkidir.²³ Proleter-burjuva çelişkisi sadece batıya özgüdür; emperyalizm faktörü yüzünden sömürge ülkeleri kapitalist gelişim göstermez, ucuz hammadde ve pazar özelliğiyle metropol ülkelere hizmet eder. Milli Kurtuluş Hareketi'nin (MKH) ana prensipleri ise özetle dergide şöyle belirtilmiştir:

- MKH sömürge ve emperyalist devletler arasındaki ilişkinin sonucudur.

- MKH'nın başlangıç noktası dolayısıyla bu çelişkidir.

- MKH, sömürülen ülkenin hammadde üreticisi ve pazar ülke olma haline karşı mücadelesinde oluşur.

Üretim ilişkileri ve teknik arasındaki çelişki evrensel bir çelişkidir; fakat Türkiye gibi ülkelerde bu, Avrupa ülkelerindeki gibi sınıf mücadelelerini ortaya çıkarmamıştır. Dolayısıyla bu durum sömürge ülke-

lere sınıfsız bir millet anlayışını oluşturmaları için bir fırsat vermektedir.

Eğer devlet gerekli müdahaleyi yaparsa modern sınıflar hiçbir zaman oluşmaz.

- MKH'nın yürütüldüğü ülkede hammadde ve tarımcı ülke pozisyonu değiştirilmelidir. Her memleket kendi kaynakları doğrultusunda sanayileşmelidir.

-MKH, bütün sömürge milletlerin ortak davasıdır.

- MKH, milletin millet olarak bağımsızlığını hedefler. Bu harekette bireyci, cemaatçi ve sınıfçı anlayışlara yer yoktur.

- MKH dünyada yaygınlaşacak ve gelişecektir.

- MKH'nın tam ve hakiki temsilcisi Türkiye'dir.²⁴

O dönemde popüler olan faşizm de Kadro yazarlarıncı eleştirilmiş ve kapitalizme alternatif bir sistemden çok kapitalizmin bir biçimi olarak analiz edilmiştir. Faşizmin de emperyal karakterde olduğu vurgulanarak önerdikleri modelin farklılığı ortaya konmuştur.²⁵

Aydemir kendi modellerini dönemin faşist ideolojisinden ayırırken şu dört ilkeye vurgu yapmaktadır:

1. Bütün memleketlerin kendi gerçekliğine göre sanayileşmesi,

2. Teknik ve sanayinin gelişiminin bir sınıfın tahakkümüne verilmemesi,

3. Sömürge karlarının reddi,

4. Tek, çelişkisiz ve bağımsız bir millet düzeni.²⁶

Faşizmdeki milli bütünlük fikri Kadro yazarlarına göre sınıflar arası ilişkileri örten bir yapıya sahiptir, çünkü burjuva ile proleter ortak bir davada birleştirilemez; bu sadece bir yanılsamadır. Aynı zamanda değer üretmeyen rantıye sınıflarının veya girişimcilerin (faşizmde iyi birer teşkilatçı olarak övülmesi de Kadro Hareketince eleştirilmektedir. Son olarak faşizmin emperyal ve totaliter karakterinin kendi görüşleriyle zıtlığı ortaya konmaktadır.²⁷ Ashında bu çabayla kendi ulusal sol anlayışları ile ülke içindeki ve dışındaki diğer aşın milliyetçi gruplar arasına da bir sınır koymaktadırlar. Onların anlayışında eşitlik ve ulus düşüncesi uyumlu bir şekilde ele alınmaktadır. Ulusu eşitliğin üstünü örten bir yanılsamaya dönüştüren tüm akımlara karşı durmaktadırlar.

"Sınıfsız" Millet ve Devlet Anlayışı

Kadro dergisinin çıktığı dönemlerde, 1929 bunalım sonrası tüm dünyada devletçiliğe ve planlamaya yönelik söz konusu oldu. Özellikle Sovyetler Birliği'nin planlama modeli bu noktada önemli bir örnek teşkil etmekteydi. Kadro yazarlarına göre planlı ekonomi ve toprak reformu, Türk devrimini ilerletecek en önemli iki ekonomi politikasıydı. Türkiye coğrafyasında modern sınıfların varlığının olmaması, Türk devletine herhangi bir sınıfın hâkimiyetine girmeden bu politi-

kalan rahatlıkla uygulama olanağı vermektedir:

"Yalnız bizde, sınıf ayrılıkları, siyaset hayatımızda hâkim bir rol oynayacak kadar açılmamıştır. Yani Türkiye Devleti, bir sınıf devleti değildir."

Türk Devleti, Avrupa ve Amerika devletlerinin tersine, ne bir finans oligarşisinin ne bir sanayi sermayesinin, ne bir büyük toprak mülkiyetinin, ne de bir işçi zümresinin menfaatleri için işleyen bir icra makinesini oluşturmaktan uzaktır."²⁸

Sınıfsız devlet ile sınıfsız millet Kadro Hareketi'ne göre birbirleriyle doğrudan ilişkili iki yapılandırma. Yazarlara göre Türkiye devleti, Türk milletinin ileri çıkarlarını temsil eden bir millet kurumudur. Türk devrimi de bir sınıf devrimi değil, sınıfsız ve çelişkiz bir millet oluş devrimidir.²⁹ Kadro yazarlarının sınıfsız bir millet anlayışından kastettikleri modern sınıflar olan işçi sınıfı ve burjuvazinin yokluğudur. Ülkedeki büyük toprak sahipleri, tüccarlar ve köylüleri bir toplumsal kesim olarak kabul etmektedirler. Fakat asıl olarak vurgulamak istedikleri, burjuvazi ve işçi sınıfı oluşmadan, Kemalist yönetimin devlet aracılığıyla kapitalizm ve sosyalizme alternatif bir gelişme stratejisi

oluşturması gerekliliğidir. Yazarlara göre bu gerçekleşirse, 1919'la başlayan Türk milli kurtuluş hareketi evrensel bir model haline gelecektir.

Kadro Hareketi ulus tanımı yaparken sadece dil, kültür ve ülkü birliğine vurgu yapmamaktadır. Aynı zamanda ekonomik birliğin de üzerinde önemle durmaktadır. Ulusun bütünlüğünü sağlayan en önemli birliğin ekonomi birliği olduğunu söylemektedir.³⁰ Bu aslında tarihsel materyalizme en çok yaklaşımları noktasıdır. Fakat burada ekonomiye verilen önem Türkiye'deki sınıf analizi noktasında aynı ölçüde değildir.

Kadro için milliyetçi söylem kurulurken düşmanın varlığı önemle vurgulanmaktadır. Tarihsel materyalist öğeleri kullanan Kadro dergisi bir yandan da ulusçu siyasetin nasıl yapılacağına dair önemli belirlemeler de yapmaktadır:

"Devrimler için en büyük tehlike artık düşmanların kalmadığında başlar. Hatta devrimlerin yaşamak ve amaçlarına ulaşmak için düşmanları yoksa bunları icat etmeleri gerektiği bile söylenebilir. Zaten Türk Devrimi'nin artık düşmansız kaldığını söylemek gerçekten doğru olmaz. İşte bir yılan gibi ara ara işiği iştirilen irtica. İşte yurtdışındaki efendileri için çabalamaktan bir an bile geri kalmayan Galata. İşte sanğının altındaki Mecelle'yi taşıyan veya silindiri şapkasının altında kapitülasyon antlaşmalarını gizleyen Osmanlılık. Ve işte son olarak, bizden güzelliklerini, ama servetini ve definelirini gizleyen doğa. Kısacası, hepsi tek bir cephe halinde; bazı gedikler verinceye kadar en az iki nesli yaşlandırmaya yetecek bir cephe. İşte düşmanlarımız. Bütün bunları gençliğe göstermek, açıklamak gerek ki yumrukları bu düşmanların tepesine insin. Ama gençliğin bu güçlere saldırması için rejimin siyasi görüşleri doğrultusunda eğitilmesi ve bu görüş içinde uygunluk noktasına eriştirilmesi şarttır."³¹

Aslında bu cümleden şu sonucu da çıkartmak mümkün: Kadro dergisi her ne kadar Türk toplumunun modern sınıflardan yoksun olduğunu düşünse de bir sınıflaşma durumunun olduğunu farkındadır. Galata'dan kastı belli ki azınlık burjuvazisi ve bankerleridir. Bu durumda Kadro dergisi, büyük olasılıkla bunların gelişip devlet ve CHP yönetiminde aktif hale gelmemesi için ideolojik mücadelelerin yürütülmesine vurgu yapmaktadır. İşte bu ideolojik mücadelede milleti temel mücadele birimi olarak ele almaktadır:

"Tarih yapar, fakat efsane güzelleştirir."

Tarih bize maddenin hareketini, efsane ise bu hareketin şifresini ve cazibesini verir. Hareketini efsaneleştirilmeyen

cemiyetler, harekette mahrum kalan cemaatler kadar akim ve iptidaidir. Türk milletinin bir 'Ergenekon' efsanesi vardır ki, bu efsanede maddenin hareketi ve hareketin şifri, şimdi içinde yaşadığımız inkılap devri ve inkılap nesli için de şifir ve sembol olacak kadar güzel ve manalıdır.³²

Tarih yapıcılarının efsanelere ihtiyaç duyması veya hayali cemaat yaratma fikri 1930'lar Türkiye'sinde Şevket Süreyya Aydemir tarafından açıkça dile getirilmektedir. Bu hem Kadro dergisinin entelektüel derinliği hem de ulusun inşa edilme durumunun itirafı olarak da görülebilir.

Kadro Hareketi'nin sınıfsız devlet ve millet anlayışı ciddi çelişkileri bünyesinde barındırmaktadır. Öncelikle devlet kurumsallaşmasının tarihsel geçmişine baktığımızda İnsan topluluklarındaki eşitsiz ve asimetrik ilişkilerin geliştiği dönemleri görmekteyiz. İnsan topluluklarının üretim yapılarının artı değer üretmeye ve onu depolamaya uygun bir hale geldiği dönemde işbölümü ve toplumsal farklılaşma başlamaktadır. Bu işbölümü ve tabakalaşmanın kaçınılmaz sonucu olarak da devlet ortaya çıkmaktadır.³³ Şunu belirtmekte fayda var ki; devleti, sadece egemen sınıfın basit bir aracı yapmak gibi indirgemeci bir yaklaşım çerçevesinde ele almaktayız. Devletin aynı zamanda bu sömürü ilişkilerini düzenleme noktasında bir işlevi olduğu gibi toplumun ortak çıkarını ve kendi kurumsal çıkarını yeniden üreten bir yapısı da mevcuttur.³⁴ Buradan Kadro dergisinin sınıfsız devlet ve millet anlayışını değerlendirdiğimizde ütöpik bir iyimserlikle karşılaşmaktayız. Devletin ve ulusun bir toplumsal birim olarak inşa edildiği bir ülkede bunları sınıflardan bağımsız analiz etmek Kadro dergisinin analizini zayıflatmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nde o dönemler modern sınıfların zayıflığından söz edilebilir. Fakat devletin tamamen üretim ilişkilerinden bağımsız bir şekilde sınıfsız bir millet yaratacağı tezi Kadro dergisinin bizzat komprador burjuvazinin devlet içindeki temsilcileri tarafından kapatılmasıyla geçersiz bir hale gelmiştir.

Kadro Dergisi'nin Kapatılması

Kadro dergisi çıkma sürecinde hem ülke içindeki sol hareket hem de CHP içindeki liberal kanat tarafından suçlanmıştır. Kadro dergisine

komünist, faşist, milliyetçi komünist, nasyonal sosyalist, neo-hitlerist, anarşist ve nihilist gibi yakıştırmalar yapılarak derginin toplumsal meşruiyetine zarar verilmek istenmiştir. Fakat dergi bu sıfatların hiçbirini kabul etmeyerek kendi ideolojisinin özgünlüğünü ve yerelliğini sürekli vurgulamıştır.³⁵

Kadro'nun dile getirdiği anti-emperyalist ve devlet merkezli söylemler, o dönemde Kemalist yönetimin politikalarıyla ters düşmüyordu. Fakat Kemalistler devlete Kadrocular gibi sınıfsız bir paye biçmemekte, konuya daha pragmatik yaklaşmaktaydı. Çünkü Kemalistler burjuvazinin yokluğunda (veya yetersizliğinde) Türkiye'yi "kalkındırarak" gücün bürokrat-kapitalizm olduğunu düşünüyorlardı. Ama aynı zamanda devlet eliyle bir komprador burjuvazi yaratmak gibi bir hedefleri de söz konusuydu. O dönemlerdeki İş Bankası grubu bunun en güzel örneklerindedir.

dendir. Bu grubun güçlenmesiyle, dönemin yönetici eliti içerisinde rahatsızlık yaratan Kadro dergisi, sahibi Yakup Kadri'nin "zoraki diplomatik" görevine atanmasıyla yayın hayatına son vermek zorunda kaldı. Daha açık bir ifadeyle ideolojisini oluşturmak istediği "Türk devrimi"nin yöneticileri tarafından tasfiye edildi. Şevket Süreyya Aydemir derginin kapanışı ile ilgili olarak 1970'te şöyle bir analiz yapmıştır:

*"İstanbul'daki Levantenlerle ve azınlık muhteliyle, itihatçı çevreleri daha doğrusu işadamları diyebileceğimiz o günün insanları ile garip bir işbirliği içinde olan İş Bankası çevresi saldırıya geçmiş ve Kadro Dergisi'nin kapatılmasını sağlamışlardır."*¹⁶

Şunu belirtmek gerekir ki Kadro dergisi ticari amaçla çıkarılan ve toplumun çoğunluğu tarafından okunan bir dergi değildi. Esas olarak Kemalizm'in "devrimci" kanadına hitap etmeyi ve onlara ideolojik bir kaynak olmayı hedeflemekteydi. Dolayısıyla varlığı bu elitin desteğiyle sürebilirdi.

Kadro dergisinin kapatılmasında dört ana nedenden bahsetmek mümkündür: Bunlardan ilki Kadro'nun özel sektöre ve İş Bankası grubuna getirdiği eleştirilerdi. 1932 yılında eski İş Bankası genel müdürü Celal Bayar'ın ekonomi bakanı olmasıyla devlet ve özel sektör ilişkileri yeniden düzenlendi. Ekonomide halen devletçilik ön plandaydı ama bu süreç liberaller tarafından yönlendiriliyordu. İkinci neden ise Kadrocuların Kemalist elitlerden beklediği "sınıfsız millet ve devlet" oluşturma politikası Kemalistler tarafından benimsenen bir görüş değildi. Kemalist yönetim I. Beş Yıllık Sanayileşme Planı dâhil olmak üzere özel sektörü hiçbir zaman dışlamamış hatta onu geliştirmeyi hedeflemişti. Üçüncü olarak Kadro'nun önemseydiği Toprak Reformu'nu, Kemalist yönetim önemsememişti. Hatta Kemalist yönetim içindeki toprak ağalarını bu öneriler açıkça rahatsız etmişti. Kadro dergisi bu politikayı açıkça olmasa da örtülü bir şekilde eleştirmişti. Son olarak CHP içerisinde o dönemlerde en etkili isimlerden biri olan Recep Peker'in, Kadro dergisini komünist olarak görmesi ve onun devletçiliği uç noktaya götürmek istediklerinden dolayı eleştirmesiydi.¹⁷

Kadro dergisi yazarları, karşı çıktıkları modern sınıfların serpilmesiyle kendilerine biçtikleri misyonu tamamlayamadan tasfiye olmuşlardır. Bu bir bakıma İkin ve Tekeli'nin yerinde bir analizle ortaya koydukları gibi "az-gelişmiş ülkelerin bir kısım aydınlarının kendilerini sınıflar üstü bir konuma sokarak toplumu tepeden yönlendirme çabalarının" yine bir sınıflaşma sürecinde ezilmesi durumudur.¹⁸

Kadro dergisi yayın hayatına son verdiğini duyurduğu sayısında açıkça belirtmeden Kemalistleri eleştirmektedir. Kemalistlerin kendi ideolojilerini tasfiye

ettiğini üstü kapalı bir şekilde söylemektedir:

*"Şu itibar ile diyebiliriz ki, fikirleşmemiş her hadise, çöl ortasında bir nidadır. O, kimce hitap edici? Onu, kim işitir?"*¹⁹

Kadro dergisi iki paylaşım savaşı arası dönemde, ulus devletini inşa eden bir cumhuriyetin kadrolarına ideolojik çerçeve kazandırmaya çalışmıştır. Fakat bu ideolojinin en önemli iki unsuru olan üçüncü yol yani Millî Kurtuluş Hareketi ve sınıfsız devlet/millet anlayışı Kemalist kadrolar tarafından benimsenmemiştir. İlk başlarda derginin desteklenmesi ise 1929 bunalımı sonrası devletçi kalkınma stratejisine yönelen devlet açısından toplumsal ve ideolojik meşruiyet arama çabasının ürünü olarak görülebilir. Daha sonra ise CHP ve devlet yönetimi içindeki liberal kanadın güçlenmesiyle Kadro'ya ihtiyaç kalmamıştır. Kadro'nun belki de en büyük hatası kendini tamamen iktidara dayalı bir şekilde kurulumasında yatmaktadır.

Kadro'nun kapitalizm ve sosyalizmden ayrı bir üçüncü yol arayışı, döneminde etkili olmasa da 1960'lı yıllarda "bağımlılık okulu" aracılığıyla tekrar gündeme gelmiştir. Yani Kadro'nun bu düşüncesi 30 yıl sonra ülkeye Kadro aracılığıyla değil dışardan ithal edilerek getirilmiştir. Fakat "sınıfsız millet ve devlet" yaklaşımı kendi çizgisini devam ettiren hareketlerin fikir dünyasında açık olarak yer almayacaktır; fakat Türk ordusuna ve bürokrasisine bakışta bir bakıma devam ettirilecektir.

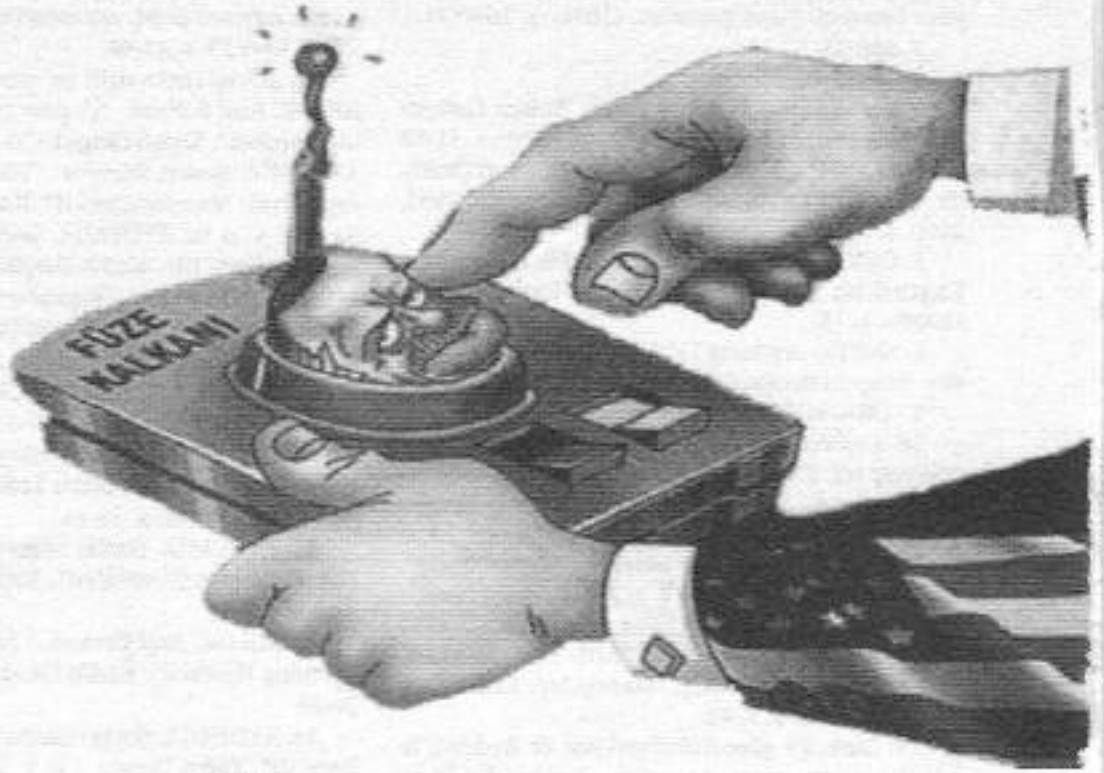
Kadro dergisinin yazarlarının entelektüel birikimi dergideki çıkan yazılarda açıkça belli olmaktadır. Fakat aynı yazarların, üstelik çoğunun Marksist bir gelenekten gelmesine rağmen, cumhuriyetin modernleşme projesini nasıl bu kadar sınıf ilişkilerinden soyutladıkları şaşırtıcıdır. Bu ütopyik bakış açısını ulusçuluk ile tarihsel materyalizmi eklemlene çabasına yormak mümkündür. Bu çerçevede düşünüldüğünde derginin kapitalizme ve sömürgecilğe karşı çıkışı, kaynak ve gelir dağılımı konusundaki eşitlikçi anlayışları ve toplumun temsilinde milleti ontolojik bir birim olarak görmeleri onları ulusal bir sol hareket olarak tanımlamamıza olanak sağlamaktadır. Fakat aynı zamanda hareketin muhalif bir zeminden değil de var olan iktidardan destekleyen bir yerden gelişme çabası da derginin bakış açısını önemli ölçüde sağa kaydırmıştır. İktidar üzerinden toplumu ve ülkeyi dönüştürme projesi de iktidarın dergiyi kapatmasıyla kolayca son bulmuştur. Fakat hareketin düşünsel mirası 1960'lı yıllarda farklı mecralardan gelişerek devam edecektir.

DİPNOTLAR:

1. KAKINÇ, H., Sultangaliyev ve Millî Komünizm, İstanbul: Bulut Yayınları, (2003), s. 66-67

2. KAKINÇ, H., *Destansı Kuramcı – Sultangaliyev*, İstanbul: Bulut Yayınları, (2004), s. 169-171.
3. *Age*, 21.
4. *Age*, 319.
5. GÜLTEKİN, Mehmet Bedri., *Sultan Galiyev Eleştirisi*, İstanbul: Kaynak Yayınları, 1999, s. 51-52
6. LENİN, V L., *Ulusal Sorun ve Kültürel Özerklik*, çev Sibel Özbudun, Ankara: Ütopya Yayınevi, 2000, s. 53.
7. ÖZKIRIMLI, Umut., *Milliyetçilik Kuramları – Eleştirel bir Bakış*, İstanbul: Doğu Batı Yayınları, (2009), s. 15.
8. SMITH, Anthony D., *National Identity*, Londra: Penguin Books, (1991), s. 54-68.
9. ÖZKIRIMLI,...., s. 285
10. ÇAĞATAY, Soner., *Otuzlarda Türk Milliyetçiliğinde İrk, Dil ve Etnisite, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce – Milliyetçilik*, Cilt 4, İstanbul: İletişim Yayınları, (2009), s. 244-250.
11. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Ziya Gökalp”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s. 29-40.
12. *Age*.
13. BELGE, Burhan Asaf., “Milli Kurtuluş Hareketleri ve Bunların İnkılap Nazariyeleri”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 9, s. 42.
14. Türkes’e göre Sultangaliyev ve Aydemir’in karşılaşmaları çok muhtemeldir. Aydemir’in “Yeni Doğu” adlı dergiyi takip ettiği düşünülürse bu dergide Sultangaliyev’in yazılarını takip etmemesi mümkün değildir. Yanardağ’da benzer bir şekilde bu üniversitede hocalık yapan Sultangaliyev ile öğrenci olan Aydemir’in karşılaşmamasının olanaksız olduğunu belirtmektedir. TÜRKES, *Kadro Hareketi – Ulusçu Sol Bir Akım....*, s. 106-107; YANARDAĞ, *Türk Siyasal Yaşamında Kadro Hareketi....*, s. 179-180.
15. İsimli, “Ulusal ekonomiyi kurumlu ekonomiyadır”, *Kadro Dergisi*, Cilt 3, Sayı 35-36, s. 3.
16. KAKINÇ, H., *Destansı Kuramcı – Sultangaliyev....*, s. 325-328.
17. KAKINÇ, H., *Sultangaliyev ve Milli Komünizm....*, s. 132-168.
18. “KADRO”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s. 1, (1932), Ankara.
19. TÜRKES, Mustafa., *Kadro Hareketi – Ulusçu Sol Bir Akım*, Ankara: İmge Kitabevi, (1999), s. 10.
20. Bu konuyla ilgili pek çok yazı örnek verilebilir. Bunlardan öne çıkanları ise şunlardır:
AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Europacentrisme’in Tasfiyesi”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s. 5-10; AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Milli Kurtuluş Hareketlerinin Prensipleri”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 8, s. 6-11, ASAF, Burhan., “Faşizm ve Türk Milli Kurtuluş Hareketi”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 8, s. 36-39; MAHİR, Hakkı., “Avrupa bize ideal mi, örnek mi olabilir?”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 18, s. 59-62; AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Fikir Hareketleri Arasında Türk Nasyonalizmi II”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 19,

- s. 6-16; AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Biz Avrupa’nın hayranı değil, mirasçısıyız!”, *Kadro Dergisi*, Cilt 3, Sayı 29, s. 43-46.
21. Bu konuyla ilgili şu yazılara bakılabilir. BELGE, Asaf Burhan., “Faşizm ve Türk Milli Kurtuluş Hareketi”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 8, s. 36-39; AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Fikir Hareketleri Arasında Türk Nasyonalizmi II”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 19, s. 6-16; AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Türk Nasyonalizmi III”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 20, s. 4-11; HAMDİ, Ahmet, “Kapitalizm (Emperyalizm) ile Millet İktisat Rejimi ve Ferdîyetçilik İle Devletçiliğin Manaları”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 18, s. 43-49.
22. BELGE, Asaf Burhan., “Cihan İçinde Türkiye”, *Kadro Dergisi*, Cilt 3, Sayı 35-36, s. 35-40.
23. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Milli Kurtuluş Hareketleri Hakkında Bizim Tezimiz”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1 Sayı 12, s. 38-44.
24. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Milli Kurtuluş Hareketlerinin Prensipleri”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 8, s. 6-11
25. BELGE, Asaf Burhan., “Faşizm ve Türk Milli Kurtuluş Hareketi”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 8, s. 36-39
26. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Türk Nasyonalizmi III”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 20, s. 4-11.
27. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Faşizm”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 18, s. 5-14.
28. TÖR, Vedat Nedim., “Sınıflaşmamak ve İktisat Siyaseti”, *Kadro Dergisi*, Cilt 1, Sayı 11, s. 17.
29. *Age*, s. 17-18
30. İsimli, “Ulusal ekonomiyi kurumlu ekonomiyadır”, *Kadro Dergisi*, Cilt 3, Sayı 35-36, s. 3.
31. İsimli, “Başyazı”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 14, s. 4.
32. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Ergenekon Efsanesi”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 13, s. 5.
33. ŞENEL, Alaeddin, *İlkel Topluluktan Uygur Topluma – Geçiş Aşamasında Ekonomik Toplumsal Düşünsel Yapıların Etkileşimi*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, (1995), s. 247-287.
34. EROĞUL, Cem., *Devlet Nedir?*, Ankara: İmge Yayınları, (2002), s. 41-141.
35. AYDEMİR, Şevket Süreyya., “Türk Nasyonalizmi I”, *Kadro Dergisi*, Cilt 2, Sayı 18, s. 5-7.
36. Aktaran YANARDAĞ, Merdan, *Türk Siyasal Yaşamında Kadro Hareketi*, İstanbul: Siyah Beyaz Yayın, (2008), s. 155-156.
37. *Türkes....*, s. 205-209.
38. TEKELİ, İlhan; İLKİN, Selim., *Bir Cumhuriyet Öyküsü – Kadrocuları ve Kadro’yu Anlamak*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, (2003), s. 485-486.
39. İsimli, Başyazı, *Kadro Dergisi*, Cilt 3, Sayı 34, s. 3-4.

FÜZE KALKANI PROJESİ

Nefes Kesen Bir Uşaklık Hikayesi...

Kasım 2010'da gerçekleştirilen NATO Lizbon Zirvesi'nin akabinde Füze Kalkanı Projesi ülkemizin de gündemine girmiş ve o günden bu yana yeni gelişmelerle varlığını korumuştur. Proje sahiplerinin füze kalkanına ilişkin savunuları; "füze kalkanının saldırı amaçlı olmadığı", "projenin ABD'nin değil, NATO'nun projesi olduğu", "hiçbir ülkeyi hedef almadığı", "olası saldırılara karşı masum insanların hayatlarını korumak üzere tasarlandığı" vb. oldu.

ABD ve AB'li emperyalistlerin bu açıklamalarına Lizbon Zirvesi öncesinde Recep Tayyip Erdoğan da şu ifadelerle katılmıştı: "NATO teşkil ediyor bu durumu. NATO kapsamında atılacak bir adım ve bu işin komutasının kime verileceği önemli. Topraklarımızın genelinde böyle bir şey düşünülüyorsa bize

verilmeli. Başka bir ülke adı burada belirlenemez.

Yerleşim noktaları önemli, serpilme önemli. Nerede olacak, hangi irtifada olacak... Teknik kadrolarımız bütün bunların üzerinde çalışmalarını yapıyorlar ve Lizbon zirvesinde görüşülerek mutabakat sağlanırsa ne ala, yoksa yapacak bir şey yok." Aynı dönemde hakim sınıfların çeşitli sözcüleri de benzer cümleler kurdular.

Tayyip Erdoğan bu cümleleri kuralı henüz 1 yıl oldu. Fakat bu 1 yıllık zaman diliminde olaylar o kadar hızlı gelişti ki ülkemiz hakim sınıflarının stratejik uşaklıkta kırıldığı rekorlara bir yenisi daha eklenmiş oldu.

Erdoğan'ın sarf ettiği sözlerden hemen sonra,

ABD'li yetkililer AKP hükümetinin kulaklarını çekmiş ve Lizbon Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün eline "yapılacaklar listesi" vermiştir. Buna göre; Kasım 2010'da füze radar sisteminin ülkemiz topraklarına kurulacağı açıklanmış; 25-28 Ocak 2011 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen NATO Askeri Komite Toplantısı'nda, projenin detayları görüşülmüş ve dönemin Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner gerekli talimatları alarak işe koyulmuştur. Yapılan hummalı çalışmalar neticesinde füze radar sisteminin Malatya-Kürecik'e kurulması kararlaştırılmış (Bu "şeref" yeni Genelkurmay Başkanı Necdet Özel'e nail olmuştur.) ve zaman kaybedilmeden imzalar atılarak proje "resmîleştirilmiştir." Daha bitmedi... ABD Dışişleri Bakanı Hilary Clinton, ABD'nin üst

Füze Kalkanı Projesi, ABD Projesidir

Füze Kalkanı Projesi'nde öne çıkarılan konuların başında bu projenin ABD'nin değil, NATO'nun projesi olduğu gelmektedir. Nitekim ülkemiz hâkim sınıfları da Lizbon Zirvesi öncesinde "Bu proje NATO tarafından gündeme getirilmelidir" demiştir. Böylelikle Türkiye gibi, projede önemli misyon üstlenecek bir ülke, Ortadoğulu "din kardeşlerinin" gözünde ABD uşağı olarak yansıtılmayacak ve "BOP eşbaşkanlığı" görevini layıkıyla yerine getirmeye devam edecektir. Nitekim Lizbon Zirvesi'nden sonra burjuva medyayı "Türkiye istediğini aldı" haberlerinin detaylarında "projenin NATO projesi olarak hayata geçirileceği, hiçbir ülkenin hedef alınmayacağı, Türkiye'nin projede etkin bir şekilde görev alacağı" ifade edilerek bu so-

düzyer askeri yetkilileri hem yapılan çalışmaları denetlemek hem de yeni emirler vermek üzere Ankara'da adeta kamp kurdular!

Okuduklarımız ucuz bir Hollywood filminden değil, emperyalizme göbekten bağımlı bir ülkenin nefes kesen, adeta dudakları uçuklatan uşaklık hikâyesinden yansımaktadır.

Şimdi hem ülkemiz hâkim sınıflarının hem de efendilerinin öne sürdüğü argümanları değerlendirerek Füze Kalkanı Projesi'nin mahiyetini irdeleyelim.

nucun Türkiye'nin ısrarı sonucu kazanılmış büyük bir başarı olduğu pazarlandı.

"Füze Kalkanı Projesi'ne ABD değil, NATO öncülük etsin" demek burjuva siyasetinin kıvraksahtekâr incilerindendir. Çünkü NATO kuruluşundan (1949) bugüne kadar esasta ABD'nin askeri örgütü olma görevini yerine getirmektedir. ABD'nin öncülüğünde kurulan ve ekonomik giderlerinin tamamına yakınının ABD tarafından karşılandığı bir örgütün başka türlü hareket etmesi mümkün müdür? Üyele-

rinin tamamına yakınının ekonomik ve siyasi alanlarda ABD'ye bağımlı olduğu bir örgüt, ABD'nin çıkarlarından başka bir şey savunabilir mi? NATO'nun bugüne kadar belirlenmiş olduğu "stratejik konseptlere" ve bu doğrultuda atıldığı adımlara baktığımızda ABD faktörü açık seçik olarak kendisini göstermektedir.

1949'dan 1991'e kadar esasta "komünist tehlikeye karşı" konumlandırılan NATO (North Atlantic Alliance Organization) yani Kuzey Atlantik İttifakı Organizasyonu, Sovyet sosyal emperyalizminin dağılmasından sonra konsept değişikliğine uğramıştır. NATO kuruluşundan sonra Kuzey Atlantik sınırlarını aşarak Avrupa'nın doğusuna doğru genişlemiş ve nihayetinde 2011 gerçekliğinde 28 ülkenin bileşeni olduğu bir savaş örgütüne dönüşmüştür.

NATO, Sovyet sosyal emperyalizminin dağılmasından sonra, tüm Avrupa-Atlantik hattına yayılma, Rusya'ya kontrol altında tutma ve Avrupa'da istikrar sağlama-sağlamaştırma konsepti dâhilinde hareket etmeye başlamıştır. Bu kapsamda Yugoslavya'dan Amavutluk'a, Sırbistan'dan Bosna'ya varncaya kadar Doğu Avrupa'da "özgürlük ve demokrasi" tesisine girişmiş ve halklara kan, gözyaşı ve zulüm götürme misyonunu bu dönemde de layıkıyla yerine getirmiştir. NATO'nun Doğu Avrupa'daki bu hareket tarzı ABD'nin, Sovyet sosyal emperyalizminden boşalan alanları hegemonyası altına alma ve AB emperyalistlerinin ABD'ye karşı etkin bir güç olma girişimlerini engelleme üzerine kuruluydu. NATO, 50. kuruluş yıl dönümü olan 1999 yılında, '91 sonrası hayata geçirmeye başladığı planı "yeni stratejik konsept" olarak belirlemiş ve saldırılarını yoğunlaştırmıştır. Nihayetinde ABD, kanlı "güç gösterilerini", ekonomik ve siyasi adımlarla destekleyerek hem Doğu Avrupa üzerindeki hedeflerine ulaşmış hem de AB emperyalistlerinin ekonomik-siyasi ve askeri alandaki girişimlerini büyük oranda boşa çıkarmıştır.

NATO, 2010 Lizbon Zirvesi'nde ise 28 üye ülke tarafından kabul edilen "Yeni Stratejik Konsept" ile stratejisini 21. yüzyılın şartlarına uyarlamış ve yeni hedeflerini "terörist faaliyetler, nükleer silahların ve balistik füzelerin yaygınlaşması sorunu, iletişim sistemi ağlarına yönelik siber saldırılar, enerji kaynaklarının ve hatlarının korunması, her türlü uyuşturucu madde ile mücadele vb." olarak ilan etmiştir.

Böylelikle ABD ve tali anlamda Alman, İngiliz ve Fransız emperyalistleri, önümüzdeki 10-15 yıllık dönemde askeri yönelimlerinin ne olacağını ilan etmiş bulunmaktadır. Bu şer odaklarının "yeni tehdit algılamasının" oldukça genişleyen sınırları önümüzdeki

10-15 yıllık sürecin emperyalistler arasında çeşitli dalaşlara sahne olacağını ve bu sürecin dünya halkları açısından oldukça çetin geçeceğini göstermektedir.

NATO, 62 yıl boyunca ABD'nin belirlemiş olduğu "konseptler" dâhilinde hareket etmiş ve kontgerilla örgütlenmelerinden faşist diktatörlüklerin desteklenmesine, bölgesel savaşların kışkırtılmasından halklar arasındaki çatışmaların körüklenmesine varncaya kadar sayısız pratiğiyle varlık gerekçesini ortaya koymuştur. Güncel olarak Libya'ya gerçekleştirilen NATO müdahalesi ve gelinen aşama, NATO'nun 62 yıllık tarihinin resmidir. "Özgürlük, barış, sivilileri savunma ve demokrasi" palavralarıyla dünyanın dört bir yanını savaş alanına çeviren NATO, kanlı müdahalelerinden sonra, onlarca yıl boyunca bu ülkelere yerleşmekte ve ekonomik-siyasi olarak bu ülkelerin esasta ABD ekseninde yapılandırılmasını güvence altına almaktadır. Sadece son 20 yıl boyunca Ortadoğu'da, Afrika'da, Doğu Avrupa'da karşılaştığımız örnekler bu gerçeğin en çıplak göstergelerindedir.

Bu gerçeklik altında NATO'yu ABD'den ayrı düşünmek ve "Füze Kalkanı Projesi NATO projesidir" demek büyük bir aldatmacadır.

Füze Kalkanı Projesi, Mazlum Halklara Dönük Vahşi Bir Saldırı Tezgâhidir

Füze Kalkanı Projesi'ni savunanlar "bu proje İran ya da başka bir ülkeyi hedef almamaktadır" demektedir ve buna delil olarak Lizbon toplantısından sonra yayınlanan "sonuç metnini" göstermektedirler. Sanki emperyalist kapitalist dünya sisteminde her şey kağıt üzerinde yazılan, toplantılarda kararlaştırılan ve ilan edilen yönelimler dâhilinde oluyormuş gibi hareket edilmekte ve gözlerimizin içine baka baka bizlerle alay edilmektedir. Afganistan'a, Irak'a, Libya'ya ve onlarcasına saldıran zihniyet hangi haktan, hukuktan bahsetmektedir?

ABD, boğuşmakta olduğu ekonomik dar boğazı aşmak için, İran'a saldırı planları yapmaktadır. Ortadoğu'yu yeniden yapılandırma sürecinden geçirirken bu sürecin dışında kalan ülkeleri de kendi güdümüne almak istemektedir. Bu saldırganlık ABD emperyalizminin ekonomik ve siyasi çıkarları için zorunludur. Çünkü İran zengin petrol ve doğalgaz rezervine sahiptir. (Doğalgazda dünya ikincisi iken petrolde üçüncü sıradadır.) Suriye ekonomik alanda İran kadar öne çıkmasa da her iki ülkenin de sınırlarını Çin ve Rusya'ya dayaması ABD açısından büyük bir sorundur. ABD bütün cepheleden İran ve Suriye'yi hedef almakta ve bu iki hedefi düşürmeye çalışmak-

tadır. Nitekim geçtiğimiz aylarda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde, Çin ve Rusya'nın şiddetli itirazları sonucu reddedilen "Suriye'ye Yaptırım Planı" da emperyalistler arası dalaş dâhilinde okunmalıdır.

ABD emperyalizminin ekonomik olarak Çin karşısında sürekli olarak pozisyon kaybettiği bu durum devam ederse 2018 yılında "dünyanın süper gücü" Çin olacaktır. Çin, ekonomik alandaki pozisyonunu korumaya çalışırken zayıf olduğu askeri ve siyasi alanlarda, başta Rusya olmak üzere "Şanghay İşbirliği Örgütü" ile durumunu güçlendirmeye çalışmaktadır. Keza Rusya da siyasi, askeri ve ekonomik olarak ABD'nin karşısına çıkmaktadır. Bugün emperyalistler arasındaki dalaş esasta ABD ve Çin-Rusya arasında yaşanmaktadır. ABD, Füze Kalkanı Projesi'nde ilk dönemlerde gündeme getirdiği Polonya, Romanya gibi ülkeleri Rusya'nın sert çıkışları neticesinde dönemsel olarak askıya almış ve niyetinin "Rusya'yı kuşatmak" olmadığını söylemiştir. Almanya ve Fransa'nın Rusya ile var olan doğalgaz münasebeti dolayısıyla dile getirdiği "Rusya kesinlikle hedef olamaz" feryatları eşliğinde NATO ile Rusya arasında ara yol bulunmuş ve Rusya projeye onay vermiştir.

Sonuç olarak; Füze Kalkanı Projesi bir taraftan İran gibi ülkeleri hedef tahtasına oturturken diğer taraftan ABD emperyalizminin Rusya ve Çin'e karşı kullandığı bir tehdit unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Çin ve Rusya bu tehdide karşı "alternatif bir Füze Kalkanı Projesi" hayata geçireceklerini yakın zamanda 'müjdelediler.' Yapılan karşılıklı hamleler ve somut olarak Kürecik'te atılan adımların başka alanlara da yayılarak 2020 yılına kadar tamamlanması ve aktifleştirilmesi ön görülmektedir. Ekonomistler tarafından sıklıkla dile getirilen 2018 tarihinde ABD'nin "süper güç" koluğundan ineceği tartışmaları, söz konusu projelerin mahiyetini ve aceliğini anlatmaya yetmektedir.

İşte günümüz dünyasında belliyetçi olan ve her zaman geçerli olan "belgeler" bunlardır. NATO'nun kamuoyuna yayınladığı "paçavralar" değil!

Bu projeye "ev sahipliği" yapan ülkemiz hâkim sınıflarının "kurulacak sistemin komutasında biz olmazsak olmaz", "önemli sorunlar bizim sayemizde aşıldı" beyanları siyasi, askeri ve ekonomik olarak ABD'nin yar-sömürgesi konumunda olan uşaklar için fazlasıyla lükstür. Çünkü NATO sistemi içerisinde komutanın herhangi bir ülkeye devredilmesi söz konusu değildir. Böylesi önemdeki bir proje, NATO ana karargâhı tarafından komuta edilir ve geri kalan ülkelere taşeron, piyon olma görevi verilir. İşte

ülkemiz hâkim sınıflarının övündükleri misyon budur. ABD, ülkemiz hâkim sınıflarını bu projede de son derece işlevli kullanmakta ve BOP eş başkanı sıfatıyla, "ılımlı İslam" projesinin uygulama alanı olarak Ortadoğu'da ön plana çıkartmaktadır. Davos oyunları, Mavi Marmara olayları ve taze İsrail çıkışlarıyla fazlasıyla parlatılan ülkemiz hâkim sınıfları, ABD'nin stratejik uşaklığını layıkıyla yerine getirmektedir.

Devletin bütün organlarının tam bir uyum içerisinde yürüttüğü bu proje Cumhurbaşkanı'nı, AKP'yi, CHP'yi, MHP'yi... eski ve yeni Genelkurmay Başkanlarını ve sömürü düzeninin bütün aktörlerini bir araya getirmiştir. Örneğin, Işık Koşaner'in "sansasyonel" bir şekilde bıraktığı Genelkurmay Başkanlığı görevini devralan Necdet Özal, sefaletin kendisine bıraktığı Füze Kalkanı Projesi'ndeki vazifeleri, aynı kararlılıkla yerine getirmektedir. CHP ve diğer düzen partileri "Kürecikliler füze sisteminin kurulmasını istemiyor" diyerek halkın tepkisini kendi kanallarına akıtmak istemektedir. Fakat bu kesimler (hem ordu hem de bütün düzen partileri), konu emperyalizme uşaklık olunca tam bir uyum içerisinde hareket etmektedirler.

Emperyalistler arasındaki bu dalaşın faturasını her zaman olduğu gibi yine ezilenler ödeyecektir. Canını yitirecek, toprakları onlarca yıl boyunca nükleerle zehirlenecek, etkisi onlarca yıl sürecek sağlık sorunları yaşayacak olanlar bu projeleri reva görenler değil; ezilen halklar olacaktır.

En Büyük Nükleer Tehdit Emperyalistlerdir, ABD ve Rusya'dır

Füze Kalkanı Projesi'nde öne sürülen argümanlardan bir tanesi de İran'ın elinde bulunan nükleer silahları etkisizleştirmektir. Görüldüğü gibi "sadece savunma amaçlı olduğu ve hiçbir ülkeyi hedef almadığı" söylenen projenin detayları konuşulmaya başlandığı andan itibaren gerçekler bir bir ortaya çıkmaktadır.

İran'ın hangi gerekçelerden ötürü ABD tarafından hedef alındığını ve emperyalistler aralarındaki çıkar çatışmalarının nedenlerini bir önceki başlıkta inceledik. Şimdi, bu gerçekliğin askeri yönlerini detaylandırarak gerçek anlamda nükleer tehdidin kimler olduğuna bakalım.

ABD; Afganistan ve Irak'a yönelik saldırılarında da terörizm, nükleer silahların varlığı, kontrol edile-

meyen uyuşturucu trafiği gibi söylemleri kullanmış ve sürekli olarak "demokrasi ve özgürlükler için tehdit unsuru" olanların bertaraf edilmesi gerektiği üzerinde durmuştu. Nitekim Afganistan ve Irak'la başlayan Ortadoğu'nun "yeniden yapılandırılması" süreci bugün Libya başta olmak üzere birçok Ortadoğu ülkesinde hayata geçirilmektedir. Ve bu yönelim ABD'nin kontrolü dışında kalan Suriye ve İran'ın da "yeniden yapılandırılması" çatışmaları ile devam etmektedir.

Hemen ifade etmek gerekir ki İran'ın askeri varlığı ve olanakları ABD ve diğer emperyalistlerle kıyaslandığında laf bile edilmeyecek bir gerçekliğe sahiptir. Nihayetinde askeri alanda etkin olabilmek için ekonomik ve siyasi alanlarda da belirleyici olmak gerekmektedir. İran bu yönleri bakımından ele alındığında gerici dünya sistemi içerisinde belirleyici bir pozisyonda olmadığı ve sırtını Çin ve Rus emperyalizmine dayadığı görülmektedir. Bu bakımdan sorun ABD-İran sorunu olarak değil; ABD-Çin ve Rusya sorunu olarak kavranmalıdır. Bu üçlünün ve diğer emperyalistlerin durumlarına geçmeden önce İran'ın askeri varlığına kısaca göz atalım. Bu konuyu ele alırken okurlarımızın bir dünya haritası açarak adı geçen ülkelerin yerlerine bakmasını özellikle tavsiye ediyoruz. Böylelikle emperyalist oyunların mahiyeti daha rahat kavranacaktır.

İran, Rusya'dan aldığı nükleer teknoloji ve füze teknolojisi ile geliştirdiği Şahab 3, Şahab 4 ve üzerinde çalıştığı Şahab 5 füzeleriyle daha ziyade kendisine yakın ABD hedeflerini ve İsrail'i doğrudan vurabilecek duruma gelmiştir. Biraz daha somutlaştıracak olursak, İran elindeki füzelerle şu an itibarıyla Doğu Avrupa ülkelerinin bir kısmını (Yunanistan, Bulgaristan vb.), ülkemizde bulunan onlarca ABD askeri üssünü, İsrail'i, Irak ve Afganistan'da bulunan ABD askeri üslerini vurabilecek kapasiteye sahiptir. İran'ın, şimdiye kadar geliştirdiği füzelerin menzilinin 2000 km. dolayında olduğu bilgisinden yola çıkarak nereleeri vurabileceği rahatlıkla çıkarılabilir. Şahab 5 füzesi ile bu menzilin 3000-3500 km. olacağını varsaydığımızda dahi ulaşılacak hedefler yine Doğu Avrupa'yı geçmeyecektir.

ABD ise şimdiye kadar, İran'ın Amerika kıtasını hedef aldığı ileri sürmüş ve sözde, Füze Kalkanı Projesi'ni bu anlayışa göre yapılandırmıştı. Böyle olunca da ABD'ye İran kaynaklı yönelecek bir füze saldırısının Doğu Avrupa üzerinde (Polonya, Romanya, Bulgaristan) tespit ve imhası planlanmıştır. Fakat İran'ın doğrudan ABD'yi vurabilecek menzile sahip füzelere sahip olmadığı, bu füzeleri üretebilmesi

için en iyimser ifadeyle 7 yıla ihtiyacı olduğu bütün emperyalistler tarafından gayet iyi bilinmektedir.

ABD; İran'ı ekonomik-siyasi ve askeri olarak bölgedeki varlığına yönelik bir tehdit olarak görmekte ve bu nedenle bertaraf edilmesi gereken bir hedef olarak belirlemektedir. İran'ın yanı sıra ABD'nin kendisi açısından "nükleer tehdit" olarak belirlediği Kuzey Kore'ye de bu başlık altında kısa da olsa değinmekte yarar var. Kuzey Kore de İran gibi, ABD'ye karşı Çin ve Rusya'nın koruması altındadır. Şimdilik Kuzey Kore'nin elindeki füzelerle Pasifik Okyanus'u üzerinden ABD'yi vurma gerçekliği yoktur. Kuzey Kore'nin elindeki füzelerin menzilinin 5000 km. olması ABD'nin söylemlerini boşa çıkarmaktadır. Kuzey Kore füzelerin menzilinini 10.000 km'ye çıkardığı vakit ABD'yi vurma gerçekliğine kavuşacaktır. Kısacası ABD, kontrolü dışındaki odakları, oluşturduğu "kalkanlar" vastasıyla etkisiz hale getirmek niyetindedir. ABD'nin hazırlıklarına karşı bu ülkelerin de elindeki füzeleri sürekli olarak geliştirdiği ifade edilmelidir.

Örnekleterek açıklayacak olursak; İran'ın Polonya'daki ABD üssüne bir füze fırlattığını ve füzelerin, Kürecik'te bulunan radarlar tarafından tespit edildikten sonra, bu füzeyi imha üzere Akdeniz'de konuşlandırılan NATO gemilerinden başka bir füzelerin fırlatıldığını kabul edelim. İran, gönderdiği füzelerin tümünden imha edilmesinin önüne geçmek için füzelerin parçalanabilir başlıklarını birbirinden ayıracak ve kumanda merkezinden bu nükleer başlıkları aynı anda birden fazla hedefe yönlendirecektir. Bu nükleer başlıklı füzelerin fırlatıldıktan hemen sonra havada vurulduğunu ya da ayrılan nükleer başlıkların hedeflerini vurduğunu düşündüğümüzde dünya halklarını bekleyen tehlikenin boyutları anlaşılacaktır.

Fakat nasıl Füze Kalkanı Projesi kapsamında konuşlandırılan füzelerin ve radarların kumandasını ABD'de ise, İran'ın elindeki füzelerin kumandasının da Çin ve Rusya'da olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla füzeleri karşılıklı olarak "hedeflere" yönlendirmek bahsini yaptığımız gibi ABD-Çin ve Rusya arasındaki ekonomik ve siyasi dalaşın seyrine bağlıdır. Tam da bu nedenle Rusya, Füze Kalkanı Projesi'nde esas hedefin İran değil Rusya olduğunu söylemektedir.

Haritadan bakılacak olursa; ABD'nin, Alaska'ya yerleştirdiği 40 adet ve Kaliforniya'ya yerleştirdiği 4 adet balistik füzeye ek olarak Polonya, Romanya, Bulgaristan ve Türkiye topraklarına yerleştireceği füze, rampa ve radar sistemleriyle adeta Rusya'yı kuşattığı görülecektir. ABD'nin, bir yandan da benzer bir sistemi Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan'da

kurmak için pazarlıklar yürütüyor olması, Ege ve Akdeniz'de gemilere konuşlandırılacak füze sistemlerinin çalışmalarına başlamış olması ve İspanya'ya kruvazör yerleştirmesi ABD- Çin ve Rusya dalaşının geldiği boyutu göstermesi bakımından çarpıcıdır. ABD'nin bu hamleleri sadece Rusya'ya değil aynı zamanda Çin'e dönük hamlelerdir. Adı geçen yerlerin konumları bu durumu net bir şekilde göstermektedir. Son aylarda Rusya Dışişleri Bakanı yaptığı açıklamalarda bu gelişmelere işaret ederek ABD'nin ve NATO'nun, Rusya'ya dikkate almadan atıkları adımlara sessiz kalmayacaklarını, varılan "mutabakatın" kendileri açısından hükümünü yitirmeye başladığını ve 2012 Mayıs ayında gerçekleştirilecek olan NATO Kösey Toplantısı'nda Rusya'nın "ortak füze kalkını anlaşmasını" imzalamayabileceğini ifade etmişti. Nihayet son haftalarda Rusya, çektiği resti fiili olarak hayata geçireceğini ve Avrupa sınırındaki nükleer silahlarını aktive edeceğini duyurdu. Bu adımın ABD ve AB'ye şiddetli bir uyan olduğunu söyledi.

Mevcut dalaş ekseninde kaydedilmesi gereken diğer bir önemli gelişme de, İngiliz emperyalizminin "Nükleer Yenilenme Yetki Yasası"nı kabul etmesidir. Bu yasaya göre İngiltere, Amerikan yapımı D5 Trident uzun menzilli nükleer başlıklı füze sisteminin ömrünün 2040'a kadar uzatılması yönündeki ABD planına dahil olacak ve bu füzeleri taşıması için yeni denizaltılar inşa edecek.

ABD, Füze Kalkanı Projesi ekseninde AB içindeki

Atlantikçi güçleri harekete geçirerek, bir yandan Rusya'yı çevrelerken, diğer yandan da AB içinde var olan çatlakları derinleştirmeyi amaçlamaktadır. Yani sıra Almanya-Fransa ekseri ile Rusya arasındaki ekonomik-siyasi-askeri ilişkileri zayıflatmayı hedeflemektedir. Dolayısıyla ABD'nin Füze Kalkanı Projesi, AB içindeki Atlantik merkezli bölünmeyi gözler önüne sermesi bakımından da oldukça önemli bir örnek oluşturmaktadır. Danimarka, İngiltere, Çek Cumhuriyeti ve Polonya merkezli Atlantikçi kanat ABD'nin Füze Kalkanı Projesi'ni desteklerken, başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avusturya, Lüksemburg gibi ülkeler bu projeye şiddetle karşı çıkmaktadır. Nitekim bu ülkelerin Başbakanları ve çeşitli düzeylerdeki sözcüleri ABD'nin yönelimlerini eleştirmiş ve beyanlarıyla açık bir şekilde Rusya yanlısı tutumlarını ortaya koymuşlardır.

Rusya ise ABD'nin bu hamlelerine karşı, Venezüella lideri Hügo Chavez başta olmak üzere Latin Amerika üzerindeki etkinliğini artırmaya girişerek karşılık vermiş ve ABD kıyılarında ortak askeri tatbikatlar dahi yapmıştır. Bunun yanında Rusya, füzelerin menzilin ve işlevlerini (yerden kumanda edilen parçalanabilir nükleer başlıklar ve füze saldırılarına karşı savunma mekanizması gibi) artırmaya dönük faaliyetlerine hızla devam etmektedir. En son Eylül 2011'de, 6 adet nükleer başlık taşıyan ve füze saldırısına karşı savunma kapasitesi olan, 11.000 km. menzilli bir füze denemesi gerçekleştirdiğini duyurmuştu.

Benzer şekilde ABD'nin, Fransa'nın, Çin'in, İngiltere'nin vb. elindeki füzelerin de Rusya'ninkiler gibi uzun menzilli olduğu bilinmektedir. Örneğin ABD'nin, Çin'in ve İngiltere'nin elinde 13.000 km. menzilli kıtalar arası füzeleer bulunmaktadır. Fakat balistik füzeleer ve nükleer silahlar konusunda başı ABD ve Rusya çekmektedir. "Nisan 2008 itibariyle ABD'nin kıtalararası balistik füze sayısı 550, bunların taşıyabileceği nükleer başlık sayısı 1600, denizaltılardan atılabilecek füze sayısı 432, bunlara alt nükleer başlık sayısı 3216, bombardıman uçağı sayısı 243, bunlara atılabilecek nükleer başlık sayısı ise 1098'dir. Buradan anlaşılacağı üzere ABD'nin elinde halen 5914 adet nükleer bomba bulunmaktadır. Buna karşı Ocak 2008 itibariyle Rusya Federasyonu'nun elinde 481 kıtalararası füze ile bunlarla atılabilecek 2027 nükleer başlık, 288 denizaltından atılabilecek balistik füze ile bunlarla sevk edilebilecek 1488 nükleer başlık, 79 bombardıman uçağı ve bunların atılabileceğı 632 nükleer bomba bulunmaktadır. Bu bağlamda Rusya Federasyonu'nun 4147 nükleer başlığa sahip olduğu ve ABD'nin güçlenen Rusya'ya karşı füzesavar sistemleri geliştirmek için çalışmasının gerçek nedeni anlaşılabilir."¹

Rusya'nın füze sistemlerini sürekli olarak geliştirmesi, Rusya ve Çin'in geliştirdiğı füze sistemlerini başka ülkelere satması ve bu silahları başka ülkelere yerleştirme pratiğine girişmesi ABD'yi askeri alanda zorlayan gelişmelerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere ABD'nin füze kalkanı projeleri, füze geliştirme programları ve çeşitli savunma sistemleri esasta Rusya'ya engellemek üzere kuruludur. Bu gerçeklik göz önüne alındığında İran gericiliğinin oluşturduğu nükleer tehdidin emperyalistlerin oluşturdukları nükleer tehdit karşısında deveede kulak kaldığı görülmektedir.

Sonuç olarak:

NATO büyük bir ironiyle, amblemindeki dairenin bütünlük ve işbirliğini; pusula gülünün ise üye ülkelerin barışa giden ortak yolunu temsil ettiğini söylemektedir. NATO, 62 yıllık icraatlarıyla ve "yeni stratejik konsept" dahilinde hayata geçirmeye başladığı Füze Kalkanı Projesi'yle, emperyalistlerin nasıl bir "bütünlük ve işbirliği" ile hareket ettiğini ziyadesiyle göstermiştir. NATO üyelerinin "barışa, demokrasiye, özgürlüğe" giden yolları ise, nükleer silahlarla, füzeleerle, bombalarla ezilen dünyanın kalbine saplanmaya devam etmektedir.

Ülkemiz hakim sınıfları işte böylesi bir emperyalist projenin uşaklığını yapmaktadır. Ve yarlışıklıkla ağız-

larından dökülen cümleleri bir anda unutarak uşaklıkta rekor üstüne rekor kırmak için Kürecik'teki radar üssünün acilen tamamlanması için kollanmışvamlarıdır.

Füze Kalkanı Projesi'ni destekleyerek ABD'ye kalkan olanlar cevap vermelidir! Ülkemiz semalarında vurulacak olan bir füzeden yayılacak nükleer ser-pintiden ya da direk topraklarımızı vuracak bir nükleer silahtan canımızı, topraklarımızın verimliliğini, çocuklarımızın geleceğini ve sağlığını koruyacak bir "kalkan" var mıdır?

Nükleer tehditlerden bahis açarak dört bir yana füze sistemleri kuranlar cevap vermelidir! Emperyalistlerin ve gerici devletlerin dünyamızı defalarca yok edecek kapasiteye sahip nükleer silahlarından yaşam alanlarımızı koruyacak bir "kalkan" var mıdır?

Öyleyse?

Öyleyse, sesimizi yükseltmek; ellerimizi, yaşamımız ve geleceğimiz için birleştirmek zorundayız.

Kaynakça:

1- Sınıf Teorisi, sayı 14, "Güncel Siyasi Durum ve Görevlerimiz"

2- Sınıf Teorisi, sayı 15, "Dünya ve Türkiye-Kuzey Kürdistan'da Siyasi Durum"

3- Sınıf Teorisi, sayı 7, "NATO Emekçi Halklar ve Ezilen Uluslara Karşı Bir Suç Örgütüdür"

4- Partizan, sayı 36, "NATO'nun Konsept Değiştiği ve Avrupa Devletlerinin Yeni Stratejisi"

5- Partizan, sayı 36, "Emperyalizmin Barışçıl Saldırıları ve Anti-emperyalist Mücadele Görevlerimiz"

6- <http://www.turksam.org/tr/a2250.html>, "Füze Savunma Kalkanı Kimi, Neden Savunacaktır, Bu Sistemin İç Politika Boyutları Nelerdir?"

7- Şanlı Bahadır Koç, "20 Soru: Bilgi Sahibi Olmadan"

8- Doç. Dr. Celalettin Yavuz, "NATO Lizbon Zirvesi: Füze Kalkanından Afganistan'a Beklentiler ve Gerçekleşenler"

9- Prof. Dr. Oya Akgönenç, "NATO'nun Yeni Stratejik Konsepti"

10- Sinan OĞAN, "Silahsızlanma Çalışmaları"

11- Dr. Şükrü Elekdağ, "Türkiye Füze Kalkanına Katılarak Doğru Yaptı"

Dipnotlar:

1. <http://tozkomu25.blogcu.com/dunya-stratejik-gucleri-ve-gelisimler/5039016>

BEYNİN ÖZGÜRLÜKÇÜ LOBU

Halil Berktaş'ın Murat Belge'ye Dağıttığı Mavi Boncuklar

ÖZGÜR DÜŞÜN

Politikada karşı karşıyaymış gibi görünen kişilerin (ve bazen grupların) zamanla nasıl yakınlaştıklarını ve atalarındaki farkların azaldığını görmek mümkün. Orta vadeli konjonktürel değişim dönemlerinde bunu gözlemlemek çok mümkün olmasa da daha geniş bir tarihsel dönem içerisinde ele alındığında bunu gözlemlemek daha kolay olmaktadır. İdeolojik konumlanışları itibarıyla farklı uçlarda yer alan ancak belirli süreçlerden sonra benzer konumlara yerleşen bu kişi ya da gruplar, çeşitli boyutlarda incelenmeye değer politik vakalar durumundadır.

Bu değişimi göstermesi bakımından, politik söylemleriyle dönün devrimci örgütlerinin ulusalcılaşması veya liberalleşmesi gibi örnekler mümkün olduğu gibi çoğunlukla bireysel düzeyde yaşanan değişimler de mevcut. Siyasal yapıda ideolojik bazı yeniden yapılandırılmaların olması ve aksayan kimi yapıların uluslararası sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda yeni bir forma kavuşturulması içerisinde geçtiğimiz sürecin temel özelliklerinden biri. Böylesi biçimsel değişimlerin olduğu koşullarda esen ideolojik rüzgarlara karşı göğüs geremeyenler, eski rejimin tarihe karıştığına dair iyimser yorumlar yapmakta ve oluşmakta olan yeni hegemonyanın ayırıcısına varamamaktadır. Diğer taraftan siyasal ufkun "demokrasi" gibi muğlak bir içeriğe bürünmesiyle birlikte yukarıda bahsettiğimiz yakınlaşmalar için uygun zemin oluşmaktadır. Bu duruma iyi bir örnek olarak ise Halil Berktaş'ın Murat Belge'ye olan politik mesafesinin son yıllarda iyice kapanması gösterilebilir. Üstelik bu politik mesafenin başlangıçtan itibaren de kimi noktalarda anlamlı bir fark barındırmadığı düşünülürse bugünkü yakınlaşma çok abartılacak bir mesele olmaktan da çıkabilir. Yine de bir karşılaştırma yapmak gerekirse, geçmişte en azından söylem düzeyinde var olduğu gözlenen karşılıkların günümüzde iyice azaldığı anlaşılmaktadır. Bu yakınlaşmaya sebep, siyasal hedeflerin gittikçe güdükleşmesi ve yine

benzer şekilde siyasal ufkun kapitalizmin dışında bir tasavvur yapmaya yetmeyecek kadar daralmasıdır. İşte muğlak "demokrasi" fikri bu yakınlaşmanın mümkün olacağı ideolojik konumu tarif etmektedir ki bu ideolojik konum günümüzde hakim sınıfların estirmekte olduğu rüzgarla uyum halindedir.

Halil Berktaş ve Murat Belge açısından söz konusu mesafenin kapanmasının ne zaman başladığını kestirmek güç. Zira Berktaş uzun süre politikadan uzak kalmış görünürken Taraf Gazetesi'nin yayınlanmaya başladığı 15 Kasım 2007'den itibaren yazılarıyla tekrar gündeme geldi. Kısa bir süre sonra da Murat Belge Radikal'deki köşesini bırakıp Taraf'ta yazmaya başladı (1 Haziran 2008). Dolayısıyla söylenebilir ki Taraf Gazetesi, Berktaş ve Belge'nin ortaklaştıkları siyasal zemini tarif etmek bakımından önemli ipuçları sağlayabilir. Herhangi iki yazarın aynı gazetede yazmasından hareketle benzer bir siyasal perspektife sahip olduğu düz mantığı kurulamaz elbette. Bu mantık Berktaş ve Belge için de geçerlidir. Ancak Taraf'ın kendini halka arzı bariz bazı iddialar üzerine oturmaktadır ve her bir yazarın bu iddiaları güçlendirmek adına gazetede yer aldığı açıkça söylemektedir. Dolayısıyla Taraf Gazetesi yaşanmakta olan "muhafazakâr demokrat" değişim sürecini yorumlayış benzerliği açısından farklı kesimlerden insanların çekim merkezi olma iddiasındadır. Gazete, yaşanan değişimi "demokratikleşme" ve "askeri vesayetın tasfiyesi" olarak yorumlayarak bazen açıktan, bazen de üstü örtük biçimde hükümeti destekleyen bir yayın çizgisi içerisinde. Gazete yazarları da bu çizgiyle genel bir örtüşme içerisinde yazılar kaleme alarak süreci farklı açılardan yorumlamakta ancak benzer sonuçlara varmaktadır. Üstelik Taraf Gazetesi'nde Halil Berktaş, Murat Belge, Nabi Yağcı, Roni Margulies ve Melih Altınok gibi yazarlar özel olarak "solu yeniden tanımlamak" gibi bir göreve kendilerini adanmış olduklarından, bu ortak zemini göstermesi bakımından

Taraf'ın söylemi belirleyicidir diyebiliriz.

Berktaş ve Belge açısından Taraf'ın önemine dair vurgulan kendi kalemlerinden okuyalım. Berktaş, Taraf'taki yazılarını derlediği kitabının önsözünde gazeteden şöyle bahsediyor:

"Zekâyla, yaratıcılıkla, kıvraklıkla, tabusuz ve doğmasız düşünebilmesiyle, sorulmayan sorulara sorabilmesi ve sorduğu anda cevaplarını da bulabilmesiyle, başlı başına bir mücadele sanatı, bir politika sanatı sergiledi. Yeni, demokratik sol anlayışları ve okuyucuyu kendisinde topladı. Bu dönemde, Türkiye'nin gerçek solu oldu."¹

Murat Belge de bir yazısında Taraf'ın ortaya çıkmasını "milat" olarak tanımlıyor. Üstelik son dönemde gelişen Ergenekon vb. gelişmeleri de içertsine katarak Taraf'ın bu sürecin önemli bir parçası olduğunu vurgulayarak:

Berktaş'a göre Belge, "Devlet ve resmi ideoloji hakkında pek çok şeyi hemen herkesten önce gördü. Hiç Kemalist değil, hep demokrat oldu."⁽⁶⁾ TİİKP içerisindeyken Kaypakaya'nın yaptığı eleştiriler ve yaşanan örgütsel kopuş ve bu kopuşun gerekçeleri ortadayken, Berktaş'ın devlet ve resmi ideoloji konusunda pek çok şeyi herkesten önce gören kişiyi Murat Belge sanması garip. Kaypakaya'nın bu eleştirileri yapması karşısında telaşa kapılarak Doğu Perinçek'e mektup yazıp çıbanın başını ezme önerisini yapan Berktaş ne kadar da unutkan(!)

politik bir gündem üzerine kavgaya tutuşmuşken veya askeri operasyonlar, çatışma haberleri gibi haberler her şeyin önüne geçmişken bile Berktaş köşesinde "Stalin'in katliamlarından", "Kültür Devrimi'nin vahşetinden" bahsedebilmekte, Belge ise "Ortodoks Marksizm'in açmazlarını" uzun uzadıya tartışabilmektedir. Çok durağan ve hiçbir politik çalkantının olmadığı küçük bir kasabanın sessizlerine seslenir gibi entelektüel bir tartışma içerisinde olan Berktaş ve Belge, gündemde ne olursa olsun ıstarla "sol" üzerine tahlillerde bulunup, sola öğütler vermekteler. Yazarların solu yeniden tanımlama konusundaki bu uyumları yeni bir olgu. Bu iki yazarın geçmişteki konumları ise çok daha farklı. Berktaş'ın henüz Kemalist olduğu 70'ler ve 80'ler boyunca Murat Belge'ye olan nefreti aşikar. Örnek gösterelim...

1980'ler; dünyada yükselişe geçen Post-Marksist eğilimlerin güçlendiği, kimlik siyasetlerinin ve yeni

"...bazı olgular bazı gelişmelerle birlikte gider ki bunun kendine göre bir mantığı vardır. Taraf'ın yayın hayatına girmesiyle Ergenekon sürecinin ilerlemesinin birbirine denk düşmesinde böyle bir ilişki görülebilir. Ama toplumsal dinamikler Taraf'ın da doğmasına yalnız imkân tanımakla kalmadı, bunu neredeyse teşvik etti. Bu da, yakın tarihte, Milat gibi bir olay oldu."²

Her iki yazarın da Taraf'ı son yıllarda yaşanmakta olan dönüşüm süreci içerisinde önemli bir yere koymaları, Taraf'ın söyleminde ortaklıklarını gösteriyor. Üstelik Taraf'ın oynadığı rolün ne olduğundan çok, Berktaş ve Belge'nin kendilerine ne görev biçtikleri de önemli. Yukarıda ifade ettiğimiz "solu yeniden tanımlama" olgusu özellikle bu iki yazar açısından daha belirgin olarak okunmaktadır. Öyle ki ülkede en hareketli tartışmalar yürütülürken, bütün çevreler

toplumsal hareketlerin Marksizm'e alternatif programlarla ortaya çıktığı bir sürece tanık oldu. Üstelik 13 Eylül'ün ağır örgütsel yenilgisi altında solda liberal eğilimler de yükselişe geçmiş ve düzen içi "demokratik" hedefler belirleyici olmuştu. Tam da bu koşullarda Murat Belge "Yeni Gündem" adında bir derginin çıkarılmasına öncülük ederek (1984) bu eğilimlere açıkça taraf oldu. Solun birçok kesimi bu dergiyi ve Belge'yi kıyasıyla eleştirdi. Halil Berktaş da bunu özellikle Saçak Dergisi'nde yaptı. Murat Belge'nin ve Yeni Gündem'in liberal tavrına karşı bakan Saçak kendisini nasıl tarif ediyor:

"SAÇAK, çıkışsızlığa düşmek ya da liberalizme teslim olmak istemeyenlerin, düşünsel planda yeni bir canlanmanın ve ilerlemenin özlemine duyanların bu taleplerine yanıt vermek kararındadır. Bu bizi, birinci olarak, günümüzün liberal bireysel cereyanı

ile düşünsel ve kuramsal planda, düzenli ve uygarca bir tartışmaya girmeye yöneliyor.³

Bu tartışma uyarınca Halil Berktaş ve Saçak, Murat Belge ve Yeni Gündem'i kıyasıyla eleştiriyor ve Berktaş'a göre bu eleştiriler sonuç veriyor.

"Genel yayın yönetmeni Murat Belge, Saçak'ın başlattığı anti-liberal rüzgâra, artık Saçak'ın bir kısım eleştirilerini kabullenmek anlamına gelen bir cevap vermek ihtiyacını duyuyor. Bu da bir ilerlemedir."⁴

Görüldüğü gibi Berktaş'ın o dönemki söylemi tamamen liberalizme karşı bir noktadan hareket ediyor. Üstelik bu söylemini özellikle Murat Belge'ye yöneliyor. Berktaş'ın, Murat Belge'nin solu liberalizmle bağdaştırmasını tehlikeli bulduğu aşikâr. Ancak yıllar sonra bugün, Berktaş'ın fikirleri çok farklı. Bu söyledikleri ve daha fazlası hiç yazılmamış ve söylenmemiş gibi davranabiliyor. Özeleştirisi verilmiş bir süreç ve bu geçmişle hesaplaşma da yok üstelik. Berktaş şimdilerde Murat Belge'yi eleştirenleri "bunlar nasıl insanlar?" diyerek hayretle karşılıyor üstelik. Halbu ki Murat Belge'nin "yazar ve düşünür olarak yeri ve kalitesi kırk yıldır ortada"dır.⁵ Halil Berktaş'ın esas miyopluğu ise daha vahim. Berktaş'a göre Belge, "Devlet ve resmi ideoloji hakkında pek çok şeyi hemen herkesten önce gördü. Hiç Kemalist değil, hep demokrat oldu."⁶ TİİKP içerisindeyken Kaypakkaya'nın yaptığı eleştiriler ve yaşanan örgütsel kopuş ve bu kopuşun gerekçeleri ortadayken, Berktaş'ın devlet ve resmi ideoloji konusunda pek çok şeyi herkesten önce gören kişiyi Murat Belge sanması garip. Kaypakkaya'nın bu eleştirileri yapması karşısında telaşa kapılarak Doğu Perinçek'e mektup yazıp çıhanın başını ezme önerisini yapan Berktaş ne kadar da unutkan. Geçelim, bu başka bir fasıl...

Halil Berktaş'ın kendisini ve Murat Belge'yi aynı kefeye koyması kafasındaki sola dair yaptığı ayrımı dayandırıyor. Bu ayrım gereğince Berktaş solu üçe ayırdı. Neymiş, (a) Türk milliyetçiliğinin kuyruğuna takılanlar, (b) Kürt milliyetçiliğinin kuyruğuna takılanlar, (c) bağımsız sol demokratlar. Türk ve Kürt milliyetçiliğinin peşine takılan solun varlığı gerçek. Ancak Berktaş kendisi vb. haricindeki herkesi bunlardan biri sayıyor, kendisini ise esas solcu. Taraf'tan Neşe Düzel'in röportajında Berktaş şöyle diyor:

H.B: Solun mirasının üçüncü parçasına gelince, onlar da benim gibi insanlar işte.

N.D: Bu kesim kalabalık mı peki?

H.B: Var epey... Ben bu çerçevede Oral Çalışlar'ı, Nabi Yağcı'ya, Zülfü Dicleli'yi, Murat Belge'yi, Umur Coşkun'u, Oya Baydar'ı, Aydın Engin'i sayarım. Aramızda farklar var ama bizde ortak olan şu. Bizde beynin o ihtilalci, antiemperyalizm lobu gitti, beynin özgürlükçü lobu kaldı. Dediğim gibi o ihtilalci lob,

Türk ve Kürt milliyetçiliğini içeriyor."⁷

İçerisinden geçtiğimiz değişimci sürecin yeni bir hegemonya projesi olduğu ve bu projede her kesimden söylemin bu iktidar yapısına uyumlu bir biçim alması, "solun yeniden tanımlanması" gerçekliğini daha yakıcı hale getirmektedir. Bu manada Berktaş'ın Taraf'ı "gerçek sol" olarak sunması ve Belge ile birlikte her koşulda köşelerinden devrimci tüm iddiaları geçersizleştirmek için çaba harcamaları anlaşılır bir durum. Diğer taraftan, Berktaş'ın solu tasnif ederken yaptığı ayırım ve gerçek solu kendisi ve benzerleriyle tarif etme girişimleri ciddiyyede ele alınması gereken bir ideolojik saldırı niteliğindedir. "Devrimcilik" iddiası gözden düşürülmeye ve genel bir "demokrasibilik" oyunu oynanmaya çalışılırken ancak ideolojik olarak net bir duruş sergileyebilenler ve konjonktürü doğru yorumlayanlar savrulmadan ayakta kalabilir. Aksi halde varılacak yer Berktaş ve Belge'lerin ne olduğu belirsiz, anlamlı hedefleri olmayan politik platformlardır. Anti-empyalist ve anti-kapitalist söyleme uzak, sınıfsal tahlil ve söyleme tahammülsüz, devrimci örgüt ve mücadeleyi nefretle anan, ancak tüm bunlara rağmen "sol" bir platform. Evet, tüm bunlar Berktaş'ın deyimiyile "beynin ihtilalci lobu"dur. Şimdi bu "ihtilalci lob"a düşman kesilmiş bir sol arzulanıyor. Bu "sol"u Berktaş ve tarif ettiği platform oluşturmaya çalışıyor.

Ne demiştik. Taraf... Belki de bu paradoksun sırnı verecek olan şey budur. Yazının başında Berktaş'ın Taraf'ı tarif ederken kullandığı tabiri hatırlayalım. "Yeni, demokratik sol anlayışları ve okuyucuyu kendisinde topladı. Bu dönemde, Türkiye'nin gerçek solu oldu." Halil Berktaş'ın Taraf Gazetesi için bir başka tanımı da şöyle... "Ne şans! Tam zamanında, tam bana göre bir gazete. Hiçbir "izm" ve ütopyaya yaramayan."⁸ Evet, "gerçek sol" ama hiçbir "izm" ve "ütopya"ya yaramıyor. Neyse ki Berktaş'ın beyninin özgürlükçü lobu çalışıyor(!)

DİPNOTLAR

1. Halil Berktaş, Özgürlük Dersleri- Taraf yazıları 2, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2010, s. 11.
2. Murat Belge, " 'Marjinal' Olmak", Taraf, 31.01.2009.
3. "Okurlara", Saçak, Şubat 1984, Sayı 1, s. 2.
4. Halil Berktaş, " 'Sivil Toplumculuğun' Marjinalleşmesi", Saçak, Kasım 1985, Sayı 22, s. 45.
5. Berktaş, " 'Milli Süzgeç' ve Murat Belge", Taraf, 08.09.2011.
6. A.g.y.
7. Berktaş, "Solun Mirası Üçe Ayrıldı", Taraf, 22.08.2011.
8. Halil Berktaş, "400. Yazı: 'Milli Süzgeç' ve Kendi Hayatım", Taraf, 03.09.2011.

Kürt Ulusal Sorunu'nda "yeni" gelişmeler ve "çözüm" ihtimalleri

12 Haziran seçimleri sonrasında, ABD emperyalizminden almış olduğu icazetle, başansını pekiştiren Türk hâkim sınıflarının temsilcisi AKP, birçok gündemde olduğu gibi, Kürt ulusal sorununa dair, "radikal" yaptırımlarda bulundu. "Özgüven sarhoşluğu" olarak adlandırılan ama bizim açımızdan, sınıf mücadelesinin bir tezahürü olan "radikal yaptırımlar", gölge oyununu aratmayan politik suflerinin mekânı parlamentonun, "fezleke krizi" ile birlikte "açığa" çıkan çelişkiler üzerinden şekillendi. Bizzat sınıfsal niteliği gereği sınıfta kalan BDP'nin, meşru taleplerini dile getirmesi sonrasında, AKP önderliğinde saldırılarını tırmandıran Türk hakim sınıfların, Kuzey Kürdistan'daki savaşın doğal sonuçlarını "neden" göstererek, tasfiye planının önemli bir aşamasına girmiş bulunuyor. Bu yazı ile birlikte, başlıca çelişkiler arasında olan ve gelinen aşamada, diğer çelişkilerin önüne geçmiş olan Kürt ulusal sorununun son sürecine; "barışçıl

çözüm", parlamenter yol, "sivil" iktidar, savaş konsepti, operasyonlar gerçekliği ve devrimci çözüm alternatifleri üzerine düşüncelerimizi paylaşmaya çalışacağız.

Devletin Niteliği Tayin Edicidir!

Hâkim sınıflar açısından "Habur toleransının tanınmaması"¹, Çukurca baskınında TSK'nın vermiş olduğu kayıp ile gündeme geldi. "Demokratik" anayasa için seçilmiş meclisin ön günlerinde yaşanan bu gelişme, reformist cenahı da rahatsız eder pozisyondaydı. Çatışmanın, "PKK'nin sol kanadı" tarafından yapıldığı söylentileri üzerinde durulurken, uzun dönemdir yapılmakta olan operasyonların yöneliminin, tam da bu olduğu göz ardı edildi. Bir savaş gerçekliği olan, gerillanın operasyonları boşa çıkarabilmesi için taktik saldırısı sonucunda gerçekleşen TSK'nın kaybı, görsel ve yazılı medya ara-

çılığı ile kampanyaya şeklinde verilmiştir-verilmektedir. BDP hedef gösterilerek, Kürt ulusunun meşru ve haklı hali, terör olarak lanse edilip, "yasa dışı kurum yandaşları" olarak nitelendirilmesi, Güney Kürdistan'a olası bir kara operasyonunun zeminini hazırlamak yönünde aleni bir saldırı konseptinin ön koşulu idi. Bu ön koşulun yerine getirilmesinde hâkim sınıfların ustalıklarını konuşturdukları söylenilebilir. Ama savaşın niteliğinin ve hedeflerinin, başta Kürt ulusal mücadelesinin özneleri olmak üzere, ilerici çevre açısından doğru okunmadığı ise başka bir gerçektir. Zira bir savaşın niteliği ve hedeflerini anlamak için, o savaşı yürüten devletin niteliğinin iyi anlaşılması gerekir.

"Kürt açılımı" olarak kamuoyunda yerini alan ve uzun bir süreci işgal eden siyasal hengamenin, "demokratik" bir anayasa ile mümkün olacağını dile getiren ve bu yönlü çalışmalarını yürüten Ulusal Hareket'in özneleri, Öcalan'ın deyişiyle "umut dolu" bir döneme kapı aralamışlardı. 12 Haziran seçimleri öncesi, "müzakereler devam etmekte" sinyalinde bulunulurken seçimler sonrası karşılıklı verilen sözlerin somutlaşabilmesi için, anayasa garantörlüğüne dayalı bir mutabakatın kesinliği üzerine durulmaktaydı. Mikro özet olarak geçtiğimiz bu yönelim, Kürt Ulusal Hareketi'nin dinamiğini oluşturmaktadır.

Büyük bir millî zulüm altında yüzlerce yıldır gadre uğrayan Kürt ulusunun meşru taleplerinin gerçekleşmesi ve devam etmesi için içerisine girilen sürecin, atfedildiği gibi demokratik olan ama devrimci proleter değil, tamamen burjuva demokrasisinin (Türk hâkim sınıfları yaranna) yeniden dizaynı ve sürekliliği üzerine kurulu olduğunu göremeyen Kürt Ulusal Hareketi'nin, tasfiyecî sürece dair değerlendirmeleri yanılgılarla doludur. Bir sınıf diktatörlüğü olan demokrasinin açılım çarçurunda, sadece reform arzulayan Kürt Ulusal Hareketi, yine aynı sınıfın demokratik bir uzantısı olan, kendi sınıf normlarının bekası için zor aygıtın tedavülünden kalkacağını düşünmektedir. Hâlbuki faşist özü gereği, ezilen sınıflar, ulus ve azınlık milliyetlere yönelik baskı ve zor üzerine kurulu bir devlettir Türkiye Cumhuriyeti! AKP gençliğinin son 3 aylık bilançosundan yola çıkarak dahi, burjuva-feodal sınıfların demokrasi kılıcının ezilen halklar üzerine kâh reform kâh baskı olarak ine durduğu çıplak gözlerle görülebilir.

Ulusal Hareket'in egemen sınıflarının devlet aygıtı üzerindeki hatalı tahlilleri sadece bununla sınırlı değil. Yine aynı özden beslenen fakat aynı bir tartışma mecrası olan "sivil" ve demokratik

özerklik tartışmaları, sınıf realitesini yadsıyan bir "temenni" üzerinden yükselmektedir. AKP şahsında, hâkim sınıfların saldırılarını yükselttiği dönem içerisinde "demokratik özerklik" ilanında bulunan DTK, bahsi edilen demokratik özerkliği şu şekilde tanımlamaktadır: "Demokratik özerklik, sadece Kürt halkı için değil, tüm Türkiye halklarının, farklı kimlik ve kültürlerin kendisini özgürce ifade edeceği ve kendi kendilerini yöneteceği bir çözüm modelidir. Tüm toplumların doğal yaşam sistemidir. Demokratik özerklik, bir devleti yıkmak, yeni bir devlet kurmak değildir. Aynı zamanda bir devlet sistemi de değildir. Halkın devlet olmayan, kendi coğrafyasındaki öz yönetime katılma sistemidir."² Deklarasyondan aktardığımız bu açıklama, sınıf mücadelesi içerisinde yeni olmayan ama yeniden düzenlenerek bina edilen üçüncü alancı, sınıf işbirlikçisi bir tezdir.

"Demokratik özerklik", bir devleti yıkmadan ama başka bir devlet de kurmadan "tüm toplumların doğal yaşam sistemidir" ifadesi, birden fazla kafa karşılığını bağında taşımaktadır. Gerici devlet mekanizmasına dokunmadan ve yenisini inşa etmeden halk yığınlarının kendi kendilerini yönetim organizasyonu, alt yapı ve üst yapıda büyük ve uzun döneme yayılan köklü değişimleri mecbur kalar-hayalini kurmak, konformizmin hülyasından öteye başka bir şey değildir. Hem özgürlükler için yola çıkma niyetinde olacağız, hem de özgürlük dünyasını engelleyen, sömürsüz baskısız bir topluma dönüşmesinin ceberut beklisine, gerici sınıfların örgütlenme aracına dokunmaksızın bunu yapacağız. Bilinir ki tarihte bunun denemeleri olmuş ama sınıf mücadelesinin realitesi buna izin vermemiştir.

İnşa etmek için yıkmak elzemdir. Daha büyük bir inşa olan sınıfsız-sömürsüz-baskısız bir toplum için ise, kökleri üretim ilişkilerinde olan bütün kötü hastalıklara karşı yıkım ise daha büyük bir elzemdir. Yıkmadan yapıya başlamak, gerici erk alanına reform cilası çekmenin ötesine gitmez. Zaten DTK'nin siyasal ehemmiyeti bu yönlüdür. Yıkılmamak için tövbe eden sivil toplumcu anlayıştan beslenir. Bundan dolayıdır ki, ne olduğu anlaşılmayan "tüm toplumların doğal yaşam sistemi" nitelendirmesi kullanılmaktadır. Yani es kaza, özgürlük ve eşitlik dolu, kendisini ifade eden bir "toplum" kurulsun, bu toplumun sınırları, eski burjuva-feodal toplumun hatlarını zorlamadan gerçekleşecektir. "Doğal yaşam sistemi", insanlığa dayatılan sınıflı toplumu aşmama ama "cüretli" iddialarıyla birlikte, "özgür iradeye" dayalı bir geçiş sağlamaktadır.

Ulusal Hareket, sınıf karakteri gereği, sınıf örgütlenmesinden başka bir şey olmayan devlet aygıtının niteliği sorununda büyük bir kafa karışıklığına sahiptir. Bundan dolayıdır ki, hâkim sınıflarla "Oslo müzakerelerine" oturmakta ve bu "müzakere" dinamiğinden almış olduğu güçle, "demokratik özerklik" ilan etmektedir. Bir sosyalizm deneyimi olan demokratik özerklik yapılıncasına kuşa çevrilmekte, ezilen ulusun sınıf çıkarlarına göre biçimlendirilerek, pazar sorununa tav edilmektedir.

"Demokratik özerklik" ilanından sonra, hâkim sınıfların "ama biz bunu öngörmemiştik" saldırıları karşısında atağa geçen Ulusal Hareket, sınıfsal karakterine uygun olarak BDP'nin 2. Kongresi'nde, "demokratik çözüm protokolü" önerisinde bulunmuştur. DTK deklarasyonundan farklı olmayan protokol, "müzakerelerin" önünün açılmasını dile getiriyor ve Türkiye-Kürdistanlı tüm ilerici-devrimci cephenin de desteğini alabilmek için, birkaç maddeyi eklemeyi de uygun görüyor. 4. protokol maddesinde, "sivil alana" dair benzer fikirler beyan edilirken, 5. maddesinde ise emeğin hakkı gibi "sınıfsal" bir talepte bulunuluyor. Her daim "çeşitli çevrelerden demokrasi için" birleştikleri mesajında bulunan Ulusal Hareket'in, sınıf tavrına dair tek dile getirdiği argümanın emeğin hakkı -ya da diğer bir tanımıyla özgürlüğü- olduğunu görüyoruz. Marks'ın, Gotha Programı'nda da bağıra bağıra tartıştığı emeğin hakkı sorunu, emeği -doğal olarak artı emeği- yaratan üretim araçlarının proletaryanın elinde toplanmadığı takdirde, burjuva bir yalandan başka bir şey olmadığıdır. Üretim ilişkileri ve onun sonucu olarak sınıfları tartışmaksızın emeğin hakkı, emeği özgürleştirmez, Ulusal Hareket'in tabiriyle "kapitalist moderniteye" entegre eder. Özgürlükler dünyası ve kalıcı bir barışta olduğu gibi, emeğin özgürleşmesinde de bir sınıf örgütlenmesi olan devletin niteliği tayin edicidir!

Kürt Ulusal Sorunu'nda Neo-liberal "Kaygılar" ve Kara Operasyonunun Gerçek Yüzü

Kimin tarafından basına sızdığını belli olmayan, ama şu ya da bu şekliyle, kitlelerin düşün dünyalarında fazla itirazaandırmayacak hazırlıkların yapıldığı MİT-PKK görüşmesi, gözlemlenildiği gibi fazla tepkilere yol açmamıştır. Hatta kimi çevreler tarafından aksine bir tutumun dahi olduğu söylenebilir. Özellikle neo-liberal çizgiye oynayan akhşimlerin, "90'lı yıllar" korkusu, görsel ve yazılı basında sıkça rastlanan bir husustur. İlk ateşkes çağrısının yapıldığı tarihten bu yana kadar "barış"

çizgisinde belirli bir netlik kazanan Ulusal Hareket'i "iyi" noktada gören neo-liberaler, açıktan Öcalan savunması dahi yapmaktadır. Cevdet Aşkın'dan, Cengiz Çandar'dan Oral Çalıglar'a kadar birçok yazar, PKK'nin silahlı eylemlerinin artmasında, Öcalan devre dışı bırakıldığı için AKP'yi sorumlu görmektedir. Hatta Murat Karayılan ile aynı dili kullanıp, 17 Temmuz'dan beri haber alınmamasını "durumu hakkında endişelityz" yorumlarına kadar vurdurmaktalar. Peki, neo-liberaleri kaygıya düşüren nedir? Kısa da olsa, ulusal sorunda, neo-liberal bakış açısının ne kadar "yeni-özgürlükçü" olduğu üzerinde duracağız.

2007 seçimleri sonrasında, "yeni şeylerin" bandocuları olarak beliren neo-liberaler, AKP hükümetinin, "cesaretili" demokrasi yürüyüşüne topuk selamı çaktılar. Demokrasinin -biz bundan burjuva demokrasisi-diktatörlüğü anlayalım- tesisi ve engellerin ortadan kaldırılması için, "siyasetin önünün açılması", "darbeler devrinin kapanmasını" ve "Kürt sorununun" çözülmesini temel kriter olarak ettiler. "Sivil" bir yönetim için, bu üç koşul belirleyici olarak görülüyordu. Tüm bunlardan dolayıdır ki, hâkim sınıfların Ergenekon çatışmasından tutalım da, "ordunun zayıflatılmasına" kadar birçok meselede AKP'nin yanında tavır takınmışlardır.

Batı modernitesine ayak uydurmak için demokrasi inşasının yapımında yer alan neo-liberaler, Kürt sorununun "çözümünde" AKP'nin, "gelecekçi" yöntemi aşamadığını söylemekte ve Ulusal Hareket'in "çözüm" önerilerini daha makul bulmaktadır. Anlaşılacağı gibi, neo-liberal cenahla Ulusal Hareket'i birleştiren dinamik, eski toplumu aşmadan "sivil" alanların geliştirilerek demokrasinin yaygınlaşması siyasetidir.

Neo-liberal cenahın, "Kürt sorununun çözümü" noktasında en büyük kaygısı, bunun alışageldik yöntemlerle sürdürülmesi yönündedir. Son zamanlarda yoğunlaşan savaş gerçekliği "kaygıları" üzerinden, Sri Lanka örneğini en derinden tartışan kesim neo-liberalerdir. Cengiz Çandar'ın "Bir Sri Lanka kazanımı istemeden önce, haritaya bakın" tereddütleri, haksız değil ama yersizdir. Zira hâkim sınıfların projeleri, burjuva demokratizminin hayal dünyalarının üstünde bir kapasiteye sahiptir.

BOP'nin eş başkanlığına -biz buna emir erliği diyelim- olarak hazırlanan ve örnek model olarak gösterilen TC, ABD emperyalizminin son on yıldır devamlı parlattığı bir inçidir. Bölgedeki siyasal hamlelerden askerî kıpırdamaya kadar -operasyon demiyoruz, kıpırdama- kumanda merkezli, Amerikan emperyalizmidir. Bunun dışındaki en ufak geliş-

menin "çuvalladığını", Irak işgali sonrasında görmüştük. Yan-sömürge olma durumundan dolayı, dönem dönem "itirazları" olsa dahi, emperyalizme göbekten bağlı olmasından ötürü, Türk hâkim sınıflarının düşünceleri "itiraz" ötesine geçemez. Siyasal belirlemelerimizde, emperyalizme entegre olmuş bölgemiz üretim ilişkilerinin her daim belirleyici olan bir özne olarak hayat bulması buradan gelmektedir. Yine bu "ilişkinin" sonucunda, ABD-TC tarafından, "Küresel Terörizmle Mücadele Platformu" çalışmaları başlamış bulunmaktadır.³ İlk Toplantısı 22 Eylül olarak deklare edilen, karşı devrimci platformun ana merkezini Ortadoğu'daki güvenlik oluşturmaktadır. Başını ABD'nin çektiği ve TC'yi tetikçiliğine yetiştirdiği bu platformun, Ortadoğu'ya bir fiil müdahale etmek için bir dizi hazırlıklar yaptığı, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Feridun Sınırlıoğlu'nun yaptığı turlardan da anlaşılmaktadır.

Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da patlak veren halk isyanlarını daha bir kontrol altına almak ve olası toplumsal patlamaları ve değişimleri emperyalist restorasyona tabi tutmak üzere görevler üstelenen platform, öncelikle Ortadoğu'da, kontrol dışı hareket eden bağımsız hareketlerin sınırlarını daraltmak ve süreçle emperyalist ilişkilere entegre etmek

üzere yola koyulmuştur. Son dönem gelişmelerin Ulusal Hareket'i tamamen bitirme, ortadan kaldırma doğrultusunda işlediğini söylemek, Ortadoğu'yu tanımama emperyalistlerin üzerinde dalaşa girdikleri mevzileri kavramamaya alakalıdır. Başta neo-liberaller olmak üzere, "sol" çevrelerin Tamtl katlılarını örnek göstererek Kürt Ulusal Hareketi'ne yönelik böylesi bir hazırlığın yapıldığını iddia etmeleri anlamsız ve kanıtsız iddialardır. Zira emperyalist güçler, Kürt Ulusal Hareketi'nin silahlı kuvvetlerini tasfiye etmektense, entegre etme hesabındalar. Bu hesapları iyi gören Ulusal Hareket, her ne kadar "yeni bir Lozan oynanıyor" açıklamalarında bulunsa da, "Bölgemizin yeniden dizaynında Kürtler de mutlaka bir statü kazanarak çıkmalıdır"⁴ mesajını da vermeyi ihmal etmemektedirler. Çünkü gerek Oslo sürecinde ve gerek öncesinde yaşanan ikili görüşmeler ve emperyalist efendilerin 10 yıldır uygulamaya geçmiş oldukları BOP, emperyalistler arası dalaştan ötürü, PKK'nin silahsızlaştırılmasından ziyade, devrimci dinamiğinin tasfiye edilmesi ve sürece tabi tutulması hedefinin olduğunu gayet berrak bir sonuç olarak önümüze koymaktadır. Çerçevesi bir ifade olmayan Kürt statüsü tanımlamasında -devlet ya da bölgesel Kürt yönetimi olabilir-, stratejik dayanak olarak

ezilen Kürt halkı değil, emperyalizmin "bölgesel dizaynı" referans alınmaktadır. Okuyucu da anlayışla karşılayacak ki, Ortadoğu'da tek bir dizayn projesi var, o da ABD emperyalizmi önderliğinde BOP'dur. Her ne kadar muhalif ve alternatif devrimci-komünist yapılanmalar bulunsa da, bölgenin dizaynı için -ki devrimci dizayn ancak gerçeklerin devrilmesiyle başlar- güç durumunda değildir. Bu da şunu göstermektedir ki, neo-liberal "kayıplar" nedensiz değil ama gereksizdir. Tüm stratejisini reform üzerine kuran ve bunun açık mesajını veren bir harekete yönelik saldırı taktiksel bir meseledir.

Evet, olası bir kara operasyonunun zemini olunmuş bulunuyor. Bölgesel Kürt Hükümeti, "biz siyasal çözüm istiyoruz" dese dahi, mevcut siyasal çözümün önemli bir kesitinin silahlı olacağı kaçınılmazdır. Sınırlıoğlu'nun ziyaretlerinden sonra Güney Kürdistan sınırına doğru yığılmakta olan askeri birliklerin bir görevinin Ulusal Hareket'in gerilla güçlerine yönelik saldırılar olduğu kesin. Ama hedefinin bu olduğunu söylemek doğru olmaz. Zira bilinmelidir ki, "müzakere" süreçlerinde, taraflar birbirlerine güç denemesi yapmanın, kendi kırmızı çizgilerinden ödün vermemenin yollarını ararlar. Bunun için ise, "müzakerelerin" sadece "siyasal" devamlılığının olacağı düşünülemez. Taktiksel manevralar yapmak, karşı tarafa kontrol markaj uygulamak ve siyasal iradesini sınırlamak "barış" hengamelerinin bilindik oyunlarıdır. Zira bu oyun 2007'den beri oynanmaktadır. Küçük bir ihtimal de olsa, AKP'nin, Kürt Ulusal Hareketi karşısında geri adım attığı akullara gelebilir. Çünkü Kürt Ulusal Hareketi, birçok taktik saldırıda, AKP'nin oyunlarını kendi lehine çevirebilmiştir -Kandil'den gelenlerin, miting alanlarındaki görkemli karşılamalarını hatırlayalım-. Ama bu küçük bir ihtimalden ibarettir. Egemen sınıflar, sınıf çıkarlarını kibire heba etmezler. Plan ve programlarının kendi sınıfının hizmetine ne derece uyup uymadığı yönünde hareket ederler. Bundan dolayıdır ki, burjuva ideolojisi pragmatisttir.

Operasyonların, şimdiden hâkim sınıflar nezdinde rölatif bir başarı olduğu söylenebilir. Yaklaşık 2 aydır kampanya şeklinde verilen operasyon haberleri, tüm toplumun bilinç dünyasında yer edinmiş durumdadır. Ezilen kitleleri "barış" sevdalarıyla hazırlayan Kürt Ulusal Hareketi'nin öznelerinin, bunca "olumlu gelişmeler" in ardından "tırmanmakta" olan savaş koşulları karşısında tereddütte düştükleri açıktır. "Savaş istemiyoruz" diyen kitleyi, savaş koşulları döneminde savaşımak güç olacaktır. Bu da doğrudan egemen sınıfların izlediği tasfiyeci sürece hizmet eden pozisyondadır. "İkili görüşmeler"

-Öcalan ve PKK ile eş güdümlü yürüten devlet görüşmeleri- müjdesini veren Ulusal Hareket, "Sri Lanka örneği yaşatılmak isteniyor" diyerek, aslında bir savunmadan ziyade, savaşın gereksiz olduğunu teyit eden argümanlar sunuyor. Kendilerinin de yüzlerce defa dile getirdikleri gibi "tasfiye"nin iki yanı vardır. Birincisi ideolojik, ikincisi fiili tasfiyedir. Gelinen aşamada, "barış" görüşmeleri, mazlum Kürt halkını niyetli ya da niyetsiz, devrimci savaşa göre değil, bizzat tasfiyeciliğe göre hazırlamaktadır.

Neo-liberal cenah ve bilumum "sol" çevrenin, "demokrasi sıçraması" için, Kürt sorununun acil çözümünü üzerinde hem fikirliğe varmasını yazımızın gelişme bölümünde aktarmıştık. Yalnız, bu "yeni" özgürlükçü çizgiye, kimi küçük burjuva devrimcileri de katılmış durumdadır. Post-Marksistlerimiz, Kürt sorununu devletin "çözebileceğini" ve bu "çözümün" akabinde, ezilen Kürt emekçilerinin sınıf mücadelesine daha aktif katılabileceklerini düşünmektedir. Burada iki temel hata vardır. Birincisi, Kürt ulusal sorununun diğer çelişkilerin önüne geçmesi, devrimci durumu azaltmaz aksine ivmelendirir. Zira ulusal sorun her ne kadar özü pazar sorunu olsa dahi, siyasal ve sosyal sonuçları olan bir sorundur. Ekonomik özünü göz önünde bulundurarak siyasal sonuçları üzerinden yapılacak devrimci proleter sınıf savaşımı, Kürt işçi-köylüsünü devrimin temel gücü haline dönüştürür, dönüştürecekler. İkinci hata ise, Kürt sorununu, sadece iki ulusun burjuvazisi arasında bir savaş olarak gören ve bu sorunu ezilen Kürt burjuvazisine havale eden bakış açılarıdır. Bu anlayışa göre, proletaryanın "bağımsız" siyaset izlemesi, havalicilikten başka bir şey değildir. Devrimci müdahale ezilen ulus burjuvazisini desteklemek ve eleştirmektir. Bunun dışında, ezilen ulusa yönelik çalışma yürütülemez(!) Bu seksiyoncu anlayış, esas olarak kendisini bir ulusun komünist önderliği olarak gören milliyetçi "sosyalizmdir". Ve gelinen aşamada, milliyetçi "sosyalistler", neo-liberallerle "çözüm" çabaları için, AKP'nin "Kuzey Afrika ve İrlanda" tecrübelerini uygulamasını beklemektedirler.

Çokça dile getirilen, Kuzey Afrika ve İrlanda deneyimleri, emperyalistler tarafından, coğrafyamız hakim sınıflarının önüne koyulan bir ödevdir. Bu öyle bir ödevdir ki, diplomatlar, gazeteciler ve "hükümet" adamları sınır ötesinde brifingler alırlar. Ulusal sorunun sistem içi çözümü -yani kısmi reformlar ve yeni tipte bir milli zulüm- için çalışmaların aniden patlak verdiğini söylemek gerçek dışıdır. Bilinir ki, her süreç nicelden nitele doğru evrilir. Zira Çandar'ın 20 Eylül'deki yazısı söylediklerimizi kanıtlamaktadır. "Bundan iki ay önce, içimizde üç

Ak Parti milletvekilinin yer aldığı geniş bir heyetle İngiltere, Kuzey İrlanda ve İskoçya'da bu konu üzerinde ciddi briefingler aldık" açıklaması, savaş tamlarının çaldığı dönemde, AKP'nin nasıl bir hazırlık içinde olduğunu göstermektedir. Yazının devamında "IRA ile tümüyle aynı amaçları güden, tek farkı silah taşımayan eski IRA liderlerinden oluşan Sinn Féin ile görüşmeleri, bizzat Başbakan Tony Blair yürüttü" denilmektedir. Ama TC, İrlanda deneyimlerinin de ötesinde, "PKK hassasiyeti üzerine", başkanın emri altındaki MİT müsteşarlarıyla Oslo'da görüşmektedir. Her ne kadar, muhalif kilitlere karşı "biz değil devlet görüştü" denilse de, "müzakerelerin" ana kumandasının AKP'nin elinde olduğu tartışma götürmez bir gerçekliktir.

Başat Bir Sorun: Önderlik ve Dinamik

Yazımızın bu bölümüne kadar, Ulusal Hareket'in durumu, egemen sınıfların yönelimi ve neo-liberal aldatmacaya düşen ilerici ve "sol" çevrenin çıkamazları üzerine durduk. Devletin niteliği, demokratik özerklik ilanı, "çözüm" protokollerinin sınıfsal kökenlerine inmeye çalıştık. Ve yine bir kara hareketinin hedefleri ve amaçları üzerine düşüncelerimizi paylaştık. Özet olarak geçtiğimiz bu konular, tasfiyecilik ve onun karşısında takınmamız gereken devrimci tutumun ne ve nasıl olması yönünde amaç ve araçlar için önemli saç ayaklarıydı.

Ulusal ve ilerici çevreler tarafından çokça dillendirilen tasfiyeci sürecin niteliği iyi değerlendirilmediği için, yukarıda aktarmaya çalıştığımız birçok tıkanma patlak vermiştir. Şüphesiz ki, gelişmelerin niteliğinin kavranması aynı bir durum, buna ilişkin devrimci tavrın takınılması aynı bir durumdur. Bundan dolayıdır ki, herkes tarafından tasfiyecilik olarak ilan edilen gelişmeler, bir anda "umut dolu sürece" dönüşebilmektedir. Ulusal Hareket, tasfiyeciliği bir yanı ile görmekte ama burjuva önderliğinden ötürü, doğru stratejik politik uygulamaları hayata geçirememektedir. Kürt Ulusal Hareketi'nin, ulusal sorunu sistem içi arayışlarla "çözme" eğilimi ağırlıklı durumdadır. Tüm stratejisini "barış", "demokratik özerklik" vb. söylemler üzerinden dillendirmektedir. "Önüm açılsın, bir haftada silah bırakırım" diyen irade, ulusal sorunun çözümünün, burjuva-feodal faşist diktatörlük koşullarında "mümkün" olduğunu söyleyen bir iradedir. Ulusal Hareket'in öznelinin değerlendirilmesinde, reformist-legalist çizginin egemen olduğu tespiti yapılmak zorundadır.

Ulusal Hareket'in "çözüm" yoluna rağmen, de-

mokratik muhteva içeren yanı da mevcuttur. Bir hareketin reformist olması, fikren devrimden kopuşu işaret eder ama karşı devrimci değildir. Fikren devrimden kopması, artık sistemin yıkılması ve devrimin propagandası yerine dizayn etme söylemini geçirmesidir. Sosyal kurtuluş mücadelelerinde görülen bu unsur, ulusal mücadelelerde, daha diri ve güçlüdür. Her ne kadar, kitlelerin kulaklarına "barış", "sivil" iktidar perspektifleri fısıldanarak, toplum üzerinde burjuva kuşatma derinleştirilmiş olsa dahi, gerici karşı reform talepleri bazında da olsa, karşı koyuş ve değişim arzuları mevcuttur. Ki Ulusal Hareket'in birçok talebi, devrimci-komünistlerin de gelecek toplum projesi içerisinde.

Hareketin niteliği ve dinamiği iki ayrı etmen olarak görülmelidir. Bu konuda Kaypakkaya çizgisi -Marksist-Leninist-Maoist bilim- devreye girer. Bilinir ki, yoldaş Kaypakkaya'nın bilimsel tahlil yetisi, 50 yıllık kararlığı dağıtarak, bilimsel sosyalizm ve araçları noktasında billurlaşmış bir sentezler toplamıdır. Herkesin Kemalist diktatörlüğe ilerilik rolü attığı bir ortamda, Kemalist sınıfın burjuva-feodal niteliğini deşifre etmiş ve onun faşist devlet aygıtını ortaya çıkarmıştır. 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı esnasında, Türkiye-Kuzey Kürdistan'ın emperyalistler ve uşakları tarafından bir fiil işgal edilmesi durumuna karşı, "kurtuluş" savaşının tabanını ve ona önderlik eden sınıfların niteliğini ayrı ayrı ele almıştır. Ezilen köylülerin ve anti-ışgalci güçlerin mücadelesini emperyalizme karşı ve ilerici değerlendirenken, bu harekete önderlik eden zümreyi azınlıkların malları üzerinden palazlanmış liman şehri burjuvazisi ve feodal sınıfın komprador gerici birlikteliği olarak nitelendirmiştir. Yani harekete önderlik edenlerle dinamiğini oluşturanları ayırtmamıştır. Yoldaş Kaypakkaya'nın yakıcı tahlili bugün açısından da aydınlatıcıdır. Sürece damgasına vuran dinamik ve önderlik birbirine tezat yerlerde durabilir. Özellikle ulusal hareketlerde bu durum daha fazla gözlemlenmektedir. Harekete önderlik eden burjuvazi, bazen devrimci sloganları kullanarak, ulusal hareketi görünürde ama yalnızca görünürde bir halk hareketi biçiminde gösterebilir. Bu biçime bürünme, burjuvazinin zayıf ve görece proletaryanın ve ezilen köylülerin güçlü olmasından ileri gelir.

Yukarıda vermiş olduğumuz önermeler ışığında, sürece damgasına vuran Kürt Ulusal Hareketi'nin dinamiğini ve önderlik mevkisini ayrı değerlendirmek gerekir. "Barış" sloganlarıyla ezilen halk yığınlarını pasifize kılan, merkezi gerici erke rağmen "demokratik özerklik" ilanında bulunan, emeğin hakkını

sendikala çalışmaya indirgeyen, devletin niteliğinde sınıf işbirlikçisi bir tavır takınan ve tüm bu söylediklerimizi çeşitli farklılıkları bağrında taşımasıyla birlikte, "stratejik" bir siyasete dönüştürmüş olan Ulusal Hareket'in önderliği reformist hatta hızla ilerlemektedir. Kırık alanda yerel zorbalığa karşı mücadele yürüten, en fedakâr oğullarını ve kızlarını düğüne yollar gibi doruklara uğurlayan, her türlü baskı ve sömürü ilişkisine karşı meydan okuyan, yağdırılan tonlarca bombaya rağmen evlatlarının cenazelerini sınır ötesinden getiren, ulusal kimliğinden ötürü en ağır koşullarda çalışan, kültürü, dili ve yaşam alanı her an gadre uğratılan, Ulusal Hareket'in temel unsuru olan mazlum Kürt köylüsü ve Kürt işçisi, devrimci dinamığe sahiptir. Ezilen Kürt köylüsü ve işçisi, hem sınıfsal pozisyonundan ötürü hem de ulusal kimliğinden ötürü gördüğü baskıdan dolayı, sisteme kin tutmakta, gerici sınıflara karşı öfke beslemektedir. Kürt halkı nezdinde Kürt Ulusal Hareketi devrimci durumu yaratan sınıfsal-ulusal çelişkiler üzerinden siyasal bir irade haline dönüşmüştür. Bu iki niteliğin birbirine karşıtılmaması, devrimin itici ve ittifak güçleri açısından zorunlu bir belirlemedir.

Ezilen Kürt Halkı Çözumsuz Değildir

İdeolojik keşmekeşlikten kaynaklanan siyasal hengameden dolayı, daimi "barış" için, "anayasa" ile garantörlük arayan Kürt Ulusal Hareketi ve onun "ittifak" dayanağı olan bilcümle "sol" cenah, ezilen Kürt halkına, "çözüm" yerine, yeni tipte millî zulmün "dizaynını" önememektedirler. Ezilenlerin acılarının son bulması için, devletin gerici niteliği hastraltı edilerek, "kalıcı" adımların atılabileceği çağrılarında bulunmaktalar. Geline aşamada, Ulusal Hareket'in önderliğine, "yanlış yoldasın" deme zorunluluğundayız ama mutlak beklentisinde olmayacağımızı belirtmek isteriz. Zira her siyasal hareket, gelecek toplum profesine dair seçimini ideolojik ayırım çizgileriyle yapmış durumdadır.

Gelişme bölümünde de aktardığımız gibi, Ulusal Hareket reformist yönelimi ve üzerinden yükseldiği devrimci dinamiği ile birlikte, demokratik bir muhtevaya sahiptir. Burdan dolayı, ulusal mücadelenin ilerici talepleri, Yeni Demokratik Devrim'in talepleriyle de eşleşmesinden dolayı, ilerletilmeli ve fiili uygulamaya gidilmelidir. Bunun yanı sıra Kürt Ulusal Hareketi'nin hakkı ve meşru yanı desteklenmeli, her destek eyleminin içerisinde, derinleşmesine ideolojik mücadele yürütülmelidir. İdeolojik mücadele, en özlü ifadesiyle doğru ile yanlışın

mücadelesidir. İdeolojik mücadele bu konu özgü-lünde sadece Ulusal Hareket'in reformist yanının kırılması beklentisi değil, uzak bir ihtimal olan bu temenni de dâhil olmak üzere, Kürt halkının devrimci dinamiğinin ÇÖZÜMSÜZ olmadığına propaganda edilmesi ve ancak köklü bir şekilde üretim ilişkilerinin dönüşümünün, yani Demokratik Halk Devrimi'nin millî zulmü ortadan kaldırmanın tek garantörü olduğunun anlatılmasıdır. Kürt halkının devrimci dinamiği ile birleşmenin, Ulusal Hareket'in "çözüm" önerilerini köklü eleştirmeksizin ve üzerinden yükseldiği ezilen ulus burjuva fikriyatına vurmaksızın başarılı olamayacağı kesindir. Kürt halkını çevreleyen burjuva ideolojik kuşatma, hareketin demokratik muhtevası bir an dahi göz ardı edilmeyerek devrimci alternatif çizgiyle bertaraf edilmek zorundadır. Bu yapılmadığı takdirde, küçük burjuva entelektüel düşün dünyası gibi, "tangodaki" sazlıda ritimcilere baka dururken, kendisini sosyal sovenizme düşmekten kurtaramaz.

Kürt halkı, olanca "barış" ve "güzel şeyler" vaatleri arasında, gerici üretim ilişkilerinden ve onun bir sonucu olan ulusal baskısından kurtulmak yerine, yeni tipte millî bir zulmü yaşamaya mecbur değildir. Çilekeş Kürt köylüsünün ve işçisinin, dünya gericiğine karşı can bedeli ödediği mücadele burjuva çıkarılara heba edilemez. Sınıf mücadelesinin tarihsel tecrübeleri, ezilen ulusların proleter devrimci çizgide birleştikleri zaman, dünyanın en büyük dönüşümlerine imza attıklarını dün kanıtladı, tekrar kanıtlayabilir. "Kültür", "dil" üzerinden yürütülen tartışmalar, ezen ulus ile ezilen ulus arasındaki farkları gidermez. "Demokratik özerklik" adı altında, gerici devlet mekanizmasına dokunmadan, halklar arasında eşitlik sağlanamaz. Görev, üretim ilişkilerinin köklü değişimi için, ulusal sorundaki sorumluluklarımızı ezilen Kürt halkına götürmektir. Devrimci alternatif çözüm için, Yeni Demokratik Devrim yürüyüşümüzü her alanda büyüterek ilerlemektir.

DİPNOTLAR:

1. Erdoğan, 17 Eylül'de, gazetecilere yapmış olduğu mülakatta bunları söylemişti.
2. Aysel Tuğluk, "Demokratik Özerklik" Deklarasyonu'ndan
3. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1062925&Date=10.09.2011&CategoryID=81>
4. ANF, Murat Karayılan'ın 12 Haziran'daki Mülakatından
5. Radikal Gazetesi, Cengiz Çandar, 20.09.11

Eğitim ve Piyasanın İlişkisine Dair

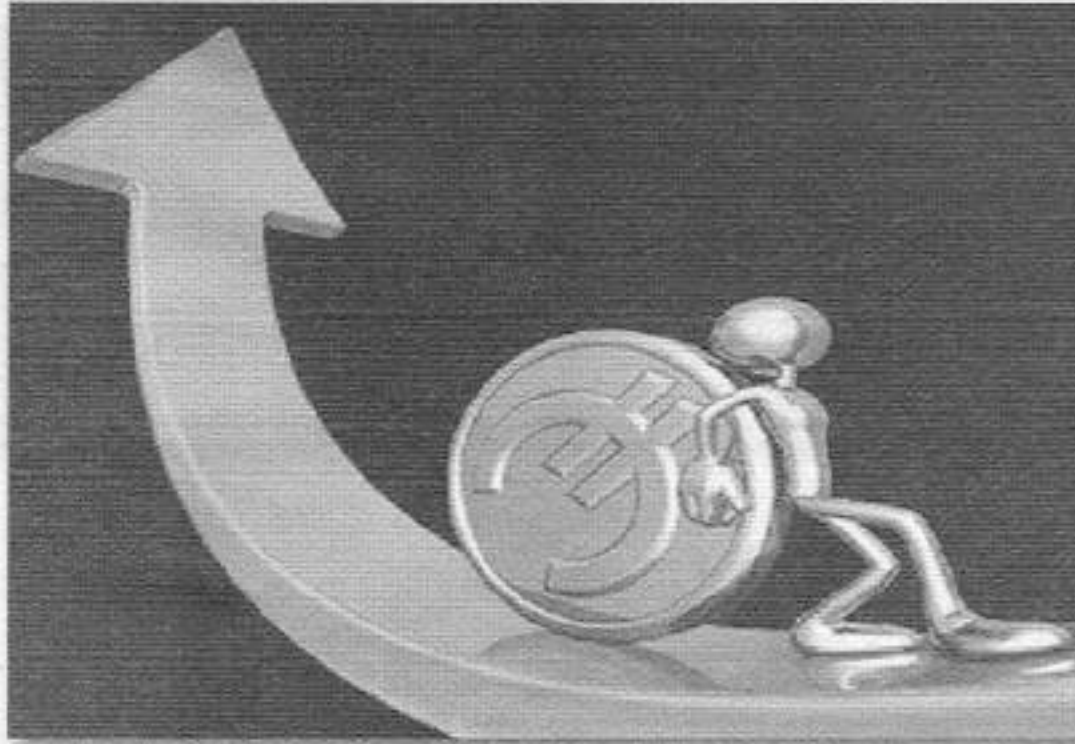
Bitaraf olmayanların ortak platformu *Taraf Gazetesi*'nin, 15 Temmuz 2011 tarihli sayısında çıkan "Piyasa ve Eğitim Arası İlişkilere Dair" başlıklı; *Ufuk Coşkun* (Özgür Eğitim-Sen MYK Üyesi) imzalı yazıya karşı bir kontra-atak/saldırı oluşturma hevesiyle yazılmış bu yazıda eğitim, piyasa ve onların imkânsız aşkına dair bir anlatı oluşturmaya çalışacağız. Hemen söyleyelim ki, bahis konusu yazı içerisinde eğitimin neden paralı olmasına dair bizleri ikna etmeye çalışacak asgari de olsa bir bilimsel, mantiki gerekçe bulunmamaktadır. Bunu bizler açısından şaşırtıcı konuma sokmayan *Arthur Schopenhauer*'in dediği "Mantıkla beslenmeyen şey mantıkla yönetilemez" olgusudur. Bu hususta *Coşkun*'u yalnız bırakmayan ona iştirakçilik eden bir "nefer" de *Emre Aköz*'dür. "Mesela, yüzleri hiç kızarmadan, 'parasız eğitim' istiyor ve bunu bir 'hak' olarak görüyorlar. Hocalar bunlara ders anlatacak... Kütüphaneden yararlanacaklar... Yemek yiyecekler... Isınmak için doğalgaz, aydınlanmak için elektrik, temizlenmek için su kullanacaklar... Ancak hiç para vermeyecekler! (...) Oh ne ala memleket!" diyen *Emre Aköz* gibi akıldanelerin, söyleyebilecekleri, işte böyle bihuşça (sersemce) ortaya atılmış; alık-salık, mantık bağlamından kopuk aklın periferine takılı kalmış birkaç kelime tümcesidir. Onlara, ağızlarını tutmaları noktasında, en iyi öğüdü verecek olan ise bu kez *Schopenhauer*'dir: "İki ayaklı hayvanların sıradan sohbetleri kadar kısır ve sıkıcı bir sohbeti sürdürmektense hiç konuşmamak daha iyi."

Eğitim...

"Eğitim, yoksullar için bir sermaye, zenginler için bir faizdir."¹

Eğitim, "kendini ya da başkalarını yetiştirme ya da geliştirme süreçlerinin toplamı"², "Kişinin kendisini bir bütün olarak gerçekleştirmesine, insan varlığının bütün gizli güçlerini hayata geçirmesine imkân veren süreç. Kişinin, insanlığın özellikle tinsel mirasını özümsemesi yoluyla, toplum değerlerine ve kabul görmüş yaşam tarzlarına sağlıklı bir biçimde intibakını temin eden süreç"³ tir. Üçüncü bir tanım olarak ve daha özel anlamda eğitim, kişinin belli bir alanda yetişmesine yönelik onun yetilerinin belli eğitimsel araçlarla geliştirilmesidir.

Eğitim, toplumsal yaşamın bir türevidir. İnsanın eğitim süreci doğayla olan mücadelesiyle gelişmiştir.

İlk insansından bu yana, insanın doğayla zorlu mücadeleleri vermiş olması doğadan öğrenme ve tecrübe edinme yetilerinin gelişmesini sağlamıştır. Bu doğrultuda öğrenilen bilgi ve tecrübelerle topluluk içinde bireyler hem birbirlerini hem de ardıllarını yetiştirmişlerdir. Bu şekilde insanlar doğada bulunan diğer varlıklardan ayrılarak doğaya ve diğer canlılara hükmetme yolunda sürekli gelişmişlerdir. Kuşkusuz bu serüvende en önemli gelişme dilin oluşturulmuş olmasıdır. Dilin sağladığı ayrıcalık ile muhafaza edilen ve giderek çoğalan bilgiler, beceriler, kurallar, alışkanlıklar, görenekler, buluşlar, araçlar ve yaratılan paradigmlar nesiller arası aktarılmaya ve

toplumsal ilerleme sağlanmaya başlanmıştır.

Bu ilk insansılardan bilgi ve tecrübe aktarmında modern eğitim tekniklerini kullanmadıkları açıktır. Zati eğitim derken aklımıza ilk elden, derslikler ve eğitimcilerin bulunduğu eğitim binaları gelmemesi gerekmektedir. Bu şekil bir algı bireyin toplumdaki soyutlanmasına, onun toplumdaki ve üretimden kopmasına, kendisine yabancılaşmasına çanak tutmaktadır ki bu bizim karşısında durduğumuz bir durumdur. Eğitim dersliklerde olabileceği gibi doğayla iç içeyken veyahut tarlalarda ve fabrikalarda da olabilmektedir. Örneğin, bilgi toplumunun oluşmadığı insanlığın çok cüzi bir kısmının okuma-yazma bildiği bir ortamda, bir 16. yüzyıl köylüsünün bilgi süreci, işlediği topraktan, ailesinden ve çevresindeki insanlardan sağladığı bilgilerle oluşmaktadır. Bu da o

köylünün bir nevi eğitim sürecinin tümünü oluşturmaktadır. Bu köylünün bütünsel anlamda eğitilmiş olduğunu söyleyemsek de cahil olduğunu söylememizde de yersizdir. O, "Küçükten beri, kendisinden küçüklere bakmak zorunda olduğundan aile ve çocuklar hakkında duyarlı ve gelişmiş bir anlayışa sahiptir. Toprak, tahıl yetiştirme yöntemleri ile yiyeceklerin korunması ve saklanması hakkında zaten oldukça bilgilidir. Yerel töre ile gelenekler hakkındaki becerisi oldukça fazladır ve dokuma ya da sepet yapımı gibi tarımsal işlerden farklı işi de yapabilir."⁴

Sanayi öncesi toplumlarda okula gitme sadece bunu gerçekleştirebilecek zamana ve paraya imkân olanların tercihi edebileceği bir durumdur. Zaten, okul, köken olarak boş zaman anlamına gelmekte olan Yunanca bir sözcüktür. Bu haliyle de bu 16. yüzyıl köylüsünün (hatta bugünün yoksul ailelerinin) okuma bilmesi, onun üretime ilgisiz yaşamının iplerini gevşettiği kadar gerçekleştirebilmektedir. Bu durumda bu insanların en büyük eğitim tezgâhları hayatlarını tahvil ettikleri yaşam sahalarıdır: fabrikalar, tarlalar, atölyeler ve evlerdir.

Eğitimin kökeni olarak nereye dayandığının ucunun gayet açık olduğu aşikârdır. "Eğitim, insanlık tarihinden insanın sosyal-ekonomik gelişim değişim

sürecinin başladığı günden bugüne varlığını sürdüren bir gerçekliktir.⁵⁵ Fakat bir ideolojik depolama aygıtı olarak eğitimin, devletin eline geçişle daha da sistemleştirildiği ve ilerlediği görülebilir. Devlet kendi örgütçü mekanizmasına uygun olarak eğitim kurumlarını da örgütlemiştir. Bu örgütleme eğitimin, devletin tekeline geçmesi ile birlikte egemenlerin hesabına "çalışan" kurumlar haline almasına neden olmuştur. "Antik Isparta uygarlığına kadar İndijimizde gözümüze çarpan ilk şey köle yetiştirme tekniklerini öğreten okulların olmasıdır."⁵⁶ Ya da ortaçağ ile birlikte eğitimi, kutsal metinleri okuyup yorumlamak için kullanan dinsel önderlere, rahiplere bırakması; bu yolla metafizik anlayışın beyinlerde yeşertilmesi gibi. Bundan sonraki süreçte ise eğitimde, bilginin güç demek olduğunun fark edilmesi üzerine, aydınlanmacı hareketlerin ışığında bilginin, bilimsel metodu ortaya konmuş ve teknik bilgi ile bilimsel bilginin birleşmesi ile yeni teknikler ortaya çıkmıştır. Bu da eğitimde artık klasik öğrenmenin yerine deneysel düşüncenin yerleşmesini sağlamıştır. Böylece eğitim, feodal dönemdeki egemen unsurların yaratmış olduğu teolojik eğitimi yıkarak burjuvazinin çıkarlarını güden yeni bir eğitim sistemini oluşturmuştur. Bu haliyle eğitim merkezleri özelde de üniversiteler egemen ideolojinin yeniden üretilmesinin yanında bir de maddi yeniden üretim merkezleri olmuş, üniversitenin eğitimci ve eğitilen kadroları üretim süreçlerinin (kafa emeği olarak) aktif katılımcıları haline almıştır. Hal böyleyken, eğitim, üretim sürecinde bir üretim aracı haline alarak meta-laşmış nihayetinde de eğitim paraya söz konusu bir mal haline almıştır. Böyle olunca da eğitim nosyonu (kavramı) bilimselliğinden sual olunur hale gelerek ikincil planda kalmış ve eğitim tamamıyla ticaretin kölesi haline gelmiştir.

Peki, eğitim ticaret dolayısıyla iktisadi ilişkilerin kölesi haline almışsa eğitilen bireylerin özgür olmaları ne kadar mümkündür? İlk elden bunun olma olasılığının çok düşük olduğunu söylemekle başlayabiliriz. O halde, eğitim bireyi özgürleştirmiyorsa eğitimin amacının ne olduğu ikinci bir soru olarak önümüze çıkıyor. Eğitimin amacı, (dünyanın kadim halklarının yaratmış olduğu) kültür birikiminin nesiller arası aktarımını ve yeni yetişen bireylerin (gençlerin diye açımlayalım) davranış ve hayat tarzlarını onların gelecekteki toplumsal rollerine uygun bir biçimde oluşmasını sağlamaktır. Tabii bu oluşum, sınıfı toplumların, egemen sınıfının siyasi yönelimlerinin türevi olarak görebileceğimiz eğitim politikalarının meyl ile belirlenmektedir. Bu doğrultuda, eğitim, bireylerin yaşamı kavrama, özümseme ve değiştime gibi pratiklerinin yaşamsallaştırmasına

dönük ise bu noktada (burjuva/feodal) devlete düşen görev bu üç pratik köreltmekten ve kendi bekasına feda etmekten öte bir şey değildir. Bunu gerçekleştirmek için izlediği yolları Althusser'in Devletin İdeolojik Aygıtları paradigması ile açıkça görebilmekteyiz. Althusser'in Devletin İdeolojik Aygıtı olarak nitelendiği ve içerisinde eğitim, kilise, medya, sendikalar ve hukuk gibi normalde görünürde devlet dışı fakat devletin değerlerini aktarmakla mükellef olan kurumlar bulunmaktadır. Öz olarak devlet, ideolojik aygıtları ile kendi iktidarını pekiştirme ve düzeni koruyarak kapitalist üretim ilişkilerini sürükleyen bir değerler toplamı yaratmaktadır. Bu değerler toplamı maddi üretim ilişkilerinin meşrulaştırılmasını sağlayarak ve devamında egemen sınıfın iktidarının sürdürülmesinin teminatını oluşturarak devlet iktidarının pekişmesini sağlamaktadır. "İdeolojik uygulama, aileyi, medyayı, dinsel organizasyonları ve en önemlisi, propagandasını yaptıkları düşünceler açısından eğitim sistemini içeren Devletin İdeolojik Aygıtları (DİA) diye adlandırılan kurumlar bütünüdür kapsamaktadır."⁵⁷ Althusser, eğitimi ise daha ilk aşamada, kapitalist toplumsal formasyonlarda ekonomik pratiğin dışında ancak onun gereksinimlerinin bir parçası olarak tanımlar. Her toplumsal formasyon varlığını idame ettirebilmek için aynı zamanda üretirken, yeniden üretim koşulları oluşturmak zorunda olduğundan emeğin yeniden üretilmesi sürecinde ücret kadar önemli olan bir diğer unsurun -karmaşık üretim sürecinde- "bilgi" olduğunu söylemektedir. Bu haliyle de eğitimin, devletin ideolojik ve ekonomik yeniden üretim sürecinde önemli bir aygıt olarak devletin ölümsüzlüğünü sürdürmesinde önemli bir olgu olduğu ortaya çıkıyor.

Bahsettiğimiz şekilde eğitimin egemenlerin egemenliklerinin biricik payandası olduğunu -biraz abartılı da olsa- kabul edecek olursak eğitimin devlet sistemi olduğunu kabul etmemiz ve her siyasi sistemin, kendi eğitim sistemini yarattığını kabul etmemiz gerekir. Her sistem ve her devlet kendi yaslandığı ideolojik zemin üzerine kendi üst-yapı kurumlarını inşa eder. Bu üst yapı kurumlarının temel işlevi yeni kuşakların, sistemin bütünüyle "zorluk çekmeden" kaynaşmasını sağlamak ve sistem içi ayrı odan haline almamaları yönünde gerekli düşün dünyasını yaratmaktır. Ülkemizde resmi ideoloji saf-satasıyla yaratılan tarihten ve bilimsellikten kopuk köf bilgilerin halka dikte ettirilmesi bunun en bariz örneğidir. Irkçı-şoven, milli tarihçi eğitim süreci, her birimizin maruz kaldığı uygulamalardır. Paulo Freire, Ezilenlerin Pedagojisi adlı eserinde, eğitimin sıra nefleri olan öğrencilerin ve öğretmenlerin yani

öznelerin ve nesnelere eğitimini anlatılma/gerçekleşme sürecinde birer cansızlaşma ve taşlaşma yaşadığını söylemektedir. Freire, öğretmenlerin, gerçeklik üzerinden yaptığı anlatıların gerçeği canlı bir yapıda değil de "kırıtsız, durağan, ayrı bölümlerden oluşan ve öngörülebilir bir şey"⁹ olarak izah ettiğini belirtir. Bu yolla da öğrencilerin gerçeklikten kopuk, bağlantısız bilgilerle "doldurulmuş" bireyler olduğunu söyler. Egemen eğitim sisteminin yapmayı hedeflediği ve "ideal"indeki gençlik modeli bundan başkası değildir. Verili bilgiler ışığında yaşayan ve bunun dışında bulunanla pek ilgisi olmayan, araştırmayan-geliştirmeyen bir gençlik toplumu yaratmaktır. Daha da açık söyleyecek olursak Freire'nin dediği gibi sistemin oluşturmak istediği gençlik doldurulması gereken "bidonlar" ve "kaplar"dır. "Öğretmen kapları ne kadar çok doldurursa, o kadar iyi bir öğretmendir. Kaplar ne kadar pısrıksa, doldurulmalarına izin veriyorsa, o kadar iyi öğrencidir. (...) Gerçi öğrenciler, bilgilerin koleksiyoncusu veya arşivcileri haline gelme, onları raflara dizme fırsatına sahiptirler. Fakat son tahlilde bu (en iyi deyimle) yanlış yoldaki sistemde, yaratıcılık, dönüşüm ve bilgi yoksunluğu yüzünden 'rafa kaldırılan' bizzat insanlardır. Çünkü kendileri araştırmadan, praksis olmaksızın, insanlar hakikaten insani olamazlar. Bilgi ancak ve ancak, buluş ve yeniden buluş yoluyla, dünya içindeki, dünya ile ve birbirleriyle olan insanların sabırsız, durmak bilmeyen, sürekli, umut dolu araştırmalarıyla peşinden koşmalarıyla meydana gelir."¹⁰

Piyasa...

"Birçok kurdun sahip olduğu eşek sonunda bir kurt tarafından yenir."¹¹

Piyasa, "mal veya hizmet alıcı ve satıcılarının bulunduğu, arz ve talebin karşı karşıya geldiği yerdir."¹² İtalyanca'dan, Türkçe'ye geçmiş olan piyasanın (piazza) Türkçe'deki asıl karşılığı pazar kavramıdır. Pazar'ın kısaca karşılığının alım-satım yeri olmasına karşın günümüzde pazar/ piyasa kavramı daha teorik ve mekândan soyutlanarak kullanılmaktadır. Bu anlamıyla da piyasa birçok oyuncunun yer aldığı ve her katılımcının iktisadi davranışlarının belirgin bir biçimde diğerini etkilediği bir organizasyondur. Her bir katılımcının iktisadi politikasını diğerine göre belirlediği ve ekonominin de bundan etkilendiği hassas bir sistemdir. Bu aslında piyasa kavramı üzerinden doğan piyasa ekonomisi olgusuna bizi ulaştırmaktadır. Piyasa ekonomisi, planlı ekonominin aksine üretimin bir plan dâhilinde değil de fiyat ve talebe göre belirlendiği bir sistemdir. Kapitalizm tam manasıyla piyasa ekonomisidir ve piyasa ekonomisi kapital-

izm kavramını karşılamaktadır. Bir ekonominin piyasa ekonomisi sayılabilmesi için taşıması gereken özellikler:

- Üretim araçlarının özel mülkiyeti,
- Üretim kararlarının piyasada bulunan girişimler tarafından verilmesi,
- Üreticiler, üretim faktörü sahipleri ve girişimler arasında mübadele özgürlüğünün bulunması,
- Ekonomide toplumsal iş bölümü bulunması,
- Piyasa giriş ve çıkışların serbest olması (aynı zamanda piyasalar arası geçişte serbest olmalı),
- Piyasada fiyatların (mal, hizmet ve üretim faktörleri) arz ve talebe göre belirlenmesi,
- Rekabetin getirdiği serbest fiyat belirleme anlayışının kabul edilmesi,
- Tüketici tercihlerinin üretim kararlarında belirleyici olması gerekliliği (arz ve talep dengliği için),
- Piyasaya ilişkin bilgilerin ücretsiz olması,
- Devletin sınırlı vergiler ile ekonomide küçük yer tutmasıdır.

Piyasa ekonomisinin bu "özgürlükçü" anlayışının temelinde yatan suni rekabet ortamının yaratılmasıdır ki bu da açıktan "büyük balık küçük balığı yutar" veyahut "öl ya da öldür" düşüncesine varmaktadır. Liberallere göre piyasa ekonomisi kendi dengesini kendi yakalamakta bunu sağlayanın da Adam Smith'in "görünmez el" i olduğu kabul edilmektedir. Bu el'in hikmeti, alıcılar ile satıcıların (üreticiler ile tüketicilerin) kendi çıkarlarına uygun hareket ettiğinde herhangi bir kamu müdahalesine gerek olmaksızın kendi kendini yöneterek ekonomi için optimum olanı gerçekleştirmesindedir. Bu optimumdan anlamamız gereken salt ekonomik davranış değildir; aynı zamanda her bireyin kendi çıkarını güderken bu görünmez elin yönlendiriciliğinde kendi dileği olmadan da toplum yararına hizmet ettiği'dir. Bu görünmez el teorisinin temelinde Newton fiziği tadında katı ve sert bir düşünce sistematiğinin olduğu ortadadır. Newton'un klasik fiziğinin düzenli ve değişmez kanunlarının tezahürü olarak toplumsal bilimlerde bu statik "tabii kanun" yaratmadan payını almış ve "toplumlar da anlaşılabilir içsel kanunlara göre işleyen, tabii kanunları olan, düzenli sistemler" olarak düşünülmüştü. Bu görüş, "iyi ve akılcı bir Tanrı'nın, tabii uyum içinde bulunmak üzere, toplumları yönettiğini savunuyordu. Bu sav, Tanrısal iradenin belirli amaçlara doğru görünmeyen bir el tarafından yönettiği toplumlarda, belirli bir amaç ve bir içsel tutarlılık bulunduğu varsayımına götürdü."¹³ Buradan hareketle toplumların doğal kanunları saptanarak bunların uyulması gereken kanunlar olduğu kabul ediliyordu. Bu kanunlar aynı zamanda piyasa ekonomisinin ka-

nunlarını da oluşturuyordu ve bu kanunlara müdahale edilmediği takdirde toplumun, tabii uyumun yaratmış olduğu bireyin bireyle ve toplumla olan uyumu neticesinde, refahını kendi sağlayacağı kabul ediliyordu. "Çünkü toplumun tabii kanunlarıyla, kendiliğinden 'optimal şartları' yaratması mümkündür. Oysa, müdahaleyle tabii kanunlarının işleyişinin bozulması, kendiliğinden optimal şartların gerçekleşmesinin önlenmesi demektir. Diğer bir deyişle, tabii kanunlar dolayısıyla toplum, var olan yapısıyla en iyi iktisadi düzeni göstermekteydi."¹³

Peki, bu en iyi iktisadi düzeni sağlayacak düzeni yaratılabileceği bir piyasa koşulu mevcut mudur? Böyle bir düzeni destekleyen piyasa türü olarak "tam rekabet piyasası" gösterilmektedir. "Piyasa ekonomisini savunanlar Adam Smith'den bu yana ekonomideki tüm piyasalardaki arz ve talebin görünmeyen el tarafından dengesinin sağlandığı, tam rekabet piyasasını tanımlamaktadır."¹⁴ Kısaca bu piyasa hakkında bilgi verecek olursak: Bu piyasada tüketicilerin egemenlikleri söz konusudur, tüketiciler üretimi fiyatlar üzerinden belirlerler ve piyasa çok sayıda küçük firmadan oluşmaktadır. Tüketicilerin harcama gelirlerini karşılayacağı mectra ise üretime söz konusu girdileri ellerinden çıkarmaları ile sağlanmaktadır. Burada anlatılmak istenen de tam rekabet

koşullarında her bir bireyin bir nevi girişimci olduğu ve girişimin içerisinde yer aldığı ve işsizlik olgusunun var olmadığıdır. Ve her bir girişimcinin temel hedefinin karını sağlamak olduğu ve bu yolla da toplumun genel anlamda gelirini arttırdıklarıdır. (Bu teorinin şöylesi bir yanı da vardır ki, o da bu piyasada rekabetin çok yoğun olmasından ve çok sayıda firma bulunması nedeniyle rekabetin menşeinin belli olmamasından ötürü sonuç olarak karların bütünüyle ortadan kalkacağına kabul edilmesidir.) Bunun yanında siyasal olarak da bu şekil bir piyasanın (piyasa ekonomisi de diyebiliriz) "özgürlükleri" artırdığı ve asıl amacının bireyleri "özgürleştirmek" olduğudur. Bunun yanında piyasa ekonomisinin ancak ve kati, demokratik bir düzenin tahsis edildiği ve hukuk üstünlüğünün sağlandığı ülkelerde sağlanacağı savunulmakta ve bu piyasaların olmadığı durumda diktatörlüklerin kurulacağı vurgulanmaktadır. Yani bir anlamda piyasa ekonomisinin olmadığı alanlarda demokratik bir düzen tesis etmenin olanaksız olduğu söylenmektedir. Gelişen aşamada bu tarz bir iktisadi politikanın geçerliliği mevcut mudur sorusu akıllara takılmadan edemiyor. Burjuva iktisatçıların dahi "tarihte hiç var olmadığını" kabul ettikleri bu iktisadi ilişki bütünü gelir dağılımını piyasa koşullarında dengelemeye çalışma çabası

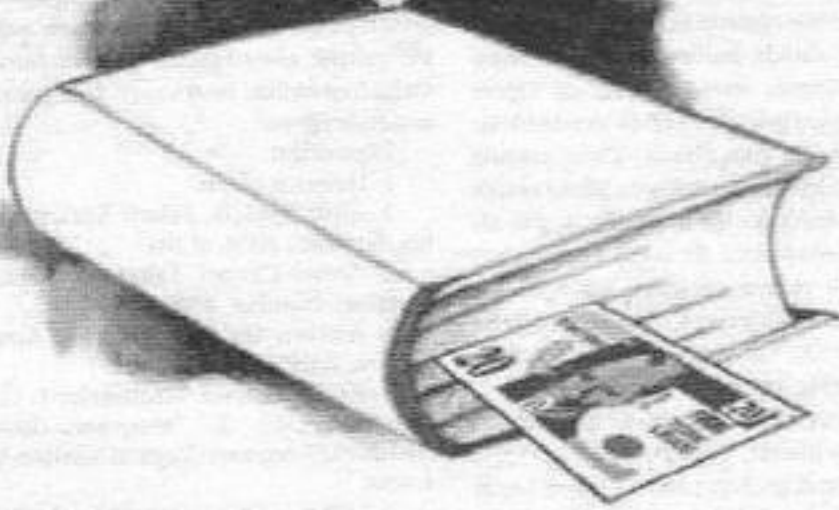
onun ilk elden sakat olduğunu ortaya sermektedir. Çünkü piyasa ekonomileri işsizlikle kendilerini var edebilmektedir. Ayrıca ülkeler arası eşitsiz gelişme bakılacak olursa bu piyasaya dayalı işleyişin egemen ülkeler lehine işleyeceği açıktır. Bunların yanında bu piyasalarda temel prensibin fiyatın her durumu kontrol ettiği üzerine kurulu olmasından ötürü maliyet avantajını sağlayacak her türlü girişim mubah kabul edilmekte ve bu yolda yapılanlarla insan-çevre uyumu giderek tali plana itilmekte, çevre tahrip edilmektedir. Yoksul halk kitlelerinin sağlık, konut, beslenme ve eğitim gibi insani temel ihtiyaçlarının piyasaya sevk edilmesi, o kişilerin sistem içinde ihtiyaçlarını sağlamalarına ve ekonomik gelişme/befah bakımından zaten geri olan düzeyin daha gerilemesine neden olacaktır. Bu saydıklarımızı alt alta toplayacak olursak piyasa ekonomisinin bir demokratik rejimden daha çok bir dikta rejimi getirdiği sarıh bir durumdur. Bu yüzden bu tür piyasa sistemlerinin ve onların üzerinden yükseldiği siyasi sistemlerin eşitlikçi-demokratik bir ortam sunacağı bir hayaldir ve bu hayal halka piyasa tarafından bol keseden dağıtılmaktadır. Dolayısıyla insanın en temel ihtiyaçları olan barınma, beslenme ve eğitim hakkı gibi hakların piyasanın insanına bırakılıp onun hakkaniyet ölçüleri dâhilinde bizlere dağıtılması kabul edilemezdir.

Kapitalist düzen her şeyi metalaştırıp satmakta bir beis görmemekte bu doğrultuda eğitim kurumlarını hem bir ticarethaneye çevirmekte hem de resmi ideolojisini yaydığı odaklar haline getirmektedir. Ona göre eğitilen kişiler hem birer müşteri hem de birer meta halindedir. Şöyle ki eğitimin bir kısmını satarak para kazanmakta bir kısmıyla ise insani (beşeri) sermaye yaratmaktadır. İş liderleri arasında en etkili üçüncü isim olarak gösterilen Alvin Toffler'ın da "İtiraf ettiği" gibi "hammadde, emek, zaman, mekân, sermaye ve öteki girdilere olan ihtiyacı azalttığı için, bilgi her şeyi ikame etmekte, ileri bir ekonominin merkezi haline gelmektedir. Ve bu gerçekleştikçe değeri hızla artmaktadır." Eğitimin bu denli paraya endekslenmesi de işte bu girdi ikame gücünden kaynaklıdır.

Eğitim ve Piyasa: "İmkânsız Bir Aşk Hikâyesi"

5 Eylül 2010 tarihinde 5. Karaburun Bilim Kongresi'nin "Akademi ve Özgürlük" başlıklı kapanış oturumunda Sibel Özbudun "Akademi ve Özgürlük ... 'Romeo ve Jüliet', 'Leyla ile Mecnun', 'Ferhat ile Şirin', 'Kerem ile Aslı' gibi bir şey: Umutsuz, kavuşmasız bir aşk, bir karasevda..." sözleriyle konuşmasına başlamıştı. Bizim attığımız bu başlık altında söylenmesi gereken ilk vecide Özbudun'a atıfta bulunmak isabet olacaktır. Akademiye özgürlüğü kısıt-

layan kısıtlar içinde birçok neden sayabilecek olsak bile temelde hepsinin iktidar organının belirlediği siyasi ve ekonomik politikaların bayrağı altında birleşeceği ortadadır. Bugün piyasanın devletten ayrı bir organ gibi kabul edilmesi geçer akçe olarak kabul edilse de piyasa oyuncuları olan büyük sanayicileri, ticaret erbabını devletten ayırmak mümkün değildir. Bu da demek oluyor ki aslında devletin belirlediği her bir politika aynı zamanda piyasaya özgüdür. Buradan doğru da akademiye "özgürlükten" bahsederken eğitime ne kadar piyasa katıldığı önemli bir durumdur. Aslına bakılırsa, eğitim ve akademi biraz da piyasa soslu özgür(süz)lükler sistemidir. Hal böyleyken de eğitim ve piyasadan bahsederken de akademi ve özgürlükten bahsetmek yerinde olacaktır. Yine Özbudun'un dediği yerden alıp eski YÖK Başkanı Kemal Gürüz'ün dediği yere vardıracağız olursak akademi, piyasa, özgürlük ve eğitim dörtlüsünün ilişkisine muazzam bir değeri yapmış oluruz. Yine bu konu dahilinde Sibel Özbudun "12 Eylül, hocaların ve öğrencilerin en iyilerini, en dürlerini, kendini topluma karşı sorumlu hissedenlerini, 'aykırı' konuları kurcalamaktan çekinmeyenlerini, 'tabu' tanımayanlarını, eleştirel olanlarını üniversiteden çekti aldı... Geriye en silik, en 'neme lazım'cı, en 'bana dokunmayan yılan'cı, en 'emir demiri keser'ci 'tortu'yu bırakarak..."¹⁵ demektedir. Bu "tortu" bulunan, Ergenekon operasyonunda alınıp bırakıldıktan sonra en Amerikancı olduğunu beyan eden; "Ben bir Amerikancıyım... Amerikan emperyalizmi palavradır... Dünya barışını Amerika sağlayacak"¹⁶ diyen "ne idüğü belirli insan" Kemal Gürüz, 1994 yılında TÜSİAD için hazırladığı Yüksek Öğretim Raporu'nda "Eğitim yan kamusal bir hizmet-mal olduğuna göre bu hizmetin karşılığını ödemek zorundadır... Yüksek öğretimin yarattığı katma değerini önemli bir kısmının, bu eğitimi gören kişilere döndüğü artık tartışma götürmeyen konular haline gelmiştir. Ve bu nedenden dolayı hiçbir ülkenin, yüksek öğretimin en pahalı şeklini ücretsiz olarak isteyenine sunamayacağı giderek daha iyi anlaşılmalıdır." Aynı zat, AKP'nin YÖK'ü kendi hizasına çekme sürecinde rektörlerle savaşımının başlangıcı olan 2003'de YÖK Başkanı olarak verdiği demeçte; "Biz uyduruk raporlarla nasıl doçent olunduğunu, 22 sene hukukla ilgili bir kelime yazılmadan hukuk fakültesinde nasıl profesör olunduğunu, Büyük Atatürk'e, Türkiye Cumhuriyeti'ne en ağır laflarla saldıran bir üniversitenin rektörünün referansıyla nasıl doçent olunduğunu isim isim biliyoruz. Bütün bunlar ortadayken, şimdi bizim susmamız nasıl beklenebilir?"¹⁷ diyecek kadar arsız bir şahsiyettir. Ziyarı yok, onun bu aymazlığı bize üniversitelerin ve

eğitimin nasıl bir gayya kuyusu olduğunu göstermesi açısından manidardır.

Toplumsal ihtiyaçların karşılanmasında devletin rolünü önemli derece küçülten ve onun görevini piyasaya sürükleyen neo-liberal politikaların yaklaşık 30 yıllık serüveninde, oluşan "bilgi toplumu", "bilgi ekonomisi" gibi yeni söylemlerle eğitim alanında köklü saldırılar gerçekleştirilmiştir. Bu politikalar ile birlikte eğitimin amacı ve işlevi değişerek kamusal hizmet alanı dışına taşınmış ve onun kitlelere iletiminin koşulları değişmiştir.

Eğitimin piyasa ile buluşması süreci 1980'li yıllardan itibaren IMF ve Dünya Bankası (DB)'nin denetiminde uygulanan yapısal uyum programları ile gerçekleştirildi. Burada üç temel hedef kurgulanmıştır. Bunlar, I) eğitimin amacını ve içeriğini piyasanın taleplerine göre belirlemek II) eğitim ve yetiştirmenin finans kaynaklarını yaratmak ve III) eğitimin toplumsal hareketlilikteki rolünü, eşitlikçi politik işlevini yeniden düzenlemektir.¹⁶ Bu hedefler ölçüsünde, piyasanın talepleri doğrultusunda ekonomik süreçlerin bir girdisi olarak tanımlanan "insan sermayesi" oluşturmak ve kamu harcamalarının kısıtlanması sağlanarak öğrenci başına düşen maliyetler düşürülmek istenmiştir. Dünya Bankası'nın da eğitim politikası olarak öne sürdüğü parasız eğitimin sadece temel eğitimde verilmesi gerektiği vurgusu "eşitlikçilerin" vicdanına değmiş olacak ki onlara göre eğitimin finansmanının toplanan vergilerden ortak sağlanması yoksullardan zenginlere bir kaynak aktarımı yaratmaktadır. Bunu, yoksulların orta ve yüksek öğretimden faydalanmadıklarını ileri sürerek bu yüzden bahsedilen şek-

ilde yaratılacak fonların temel eğitime ayrılması, orta ve yüksek öğrenimin ise paralı hale getirilmesi gerektiği şeklinde temellendirmektedirler. Bu temellendirmenin piyasa endeksli yaratıldığı ve parasız eğitim hakkının bu "temellendirme" ile üzerinin örtülmeye çalışıldığı gün gibi ortadadır.

Piyasanın hücum alanına çevrilen eğitimin, piyasa ile kucaklaşması/bütünleşliğinin kurulması 1947'de imzalanan Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT)'ın kapsamı içinde oluşturulan Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'nın ilanı (1995) ile gerçekleşmiştir. Bu anlaşma çeşitli başlıkları kendi içinde toplamakta birlikte; eğitim alanındaki düsturunu eğitim alanını ticaretin genel kurallarına göre belirleyerek sıradan bir hizmet alanına dönüştürmek olarak belirlemektedir. Dünya Ticaret Örgütü'nün bünyesinde yürütülen bu anlaşmada, DTÖ'nün bu anlaşmanın yürütülmesine engel olarak gördüğü durumlar da vardır. Bunlar arasında en dikkat çekenleri; ulusalcı sınav ve test sistemleri, yabancı öğretmen istihdamına getirilen engeller, yerel kurumlara verilen destek ve teşvikler ve eğitim-öğretim alanında devlet tekelidir. En önemlisi de eğitimin sosyal politikaların bir parçası olarak birçok ülkede ücretsiz verilmesi ile eğitimin ticaretini yaygınlaştırmasının engellenmesidir.

GATS anlaşmasının ilkelerine göre devlet tarafından yürütülen ve ticarete söz konusu olmayan ve rekabet koşullarının sağlanmadığı kamu hizmetleri, hizmet ticaretinin liberalizasyonuna dâhil edilmemelidir. Bu maddede kısmi oranda kamu hizmetleri GATS'in dışında bırakılıyor gibi görünse de asıl tartışma bu "liberalizasyona" konu kamu hizmetlerinin ucunun açık bırakılmasıdır. Yani hangi kamu hizmetlerinin bu anlaşma kapsamında dönüştürüle-

ceği hangisinin dışında tutulacağı müphemdir. Ayrıca GATS görüşmelerini yürütenlerin ekonomi alanından kişiler olması nedeniyle eğitimin ticaret politikalarının belirlenmesinin o alanda bulunanlara bırakılması görüşü de eklendiğinde; ortaya 29 ülkenin Eğitim Bakanlarının bir araya gelerek 1999'da imzaladıkları Bologna Deklarasyonu çıkmaktadır. Daha sonraki süreçlerde AB belgelerinde adı Bologna Süreci olarak geçen, GATS'dan farklı bir işe imza atmak gibi bir hedefe haiz olmamakla tam da onun boşluklarını doldurmak amaçlı ortaya çıkarılan bir figürdür. Bologna Süreci'nin amacının, kabaca, eğitim piyasasını oluşturmak ve eğitimi piyasaya açmak olduğunu söylememiz hatalı olmayacaktır.

Bu uygulamaların ülkemizde yürütülüşünü yapan kurum, neo-liberal cephaneliğin en ağır silahlarını üzerimize doğrultan 12 Eylül Askeri Faşist Cunta'sının ürünü olan YÖK'tür. "YÖK otoriter ve baskıcı yapısı ve zihniyetiyle tüm yükseköğretimi tahrip eden bir ilişkiler sisteminin toplamıdır! (...) YÖK'ün ve onun tek iradi temsilcisi olan rektörlerin otoriter ve merkezîyetçi yapısıyla birlikte yükseköğretim; toplumla organik bağ kuramayan, yalnızlaşmış, toplumsal aidiyeti olmayan, iktidar ve güce tapınan, varlığı koşulsuz "uyum" sağlamak olan insanları inşa etmektedir."¹³ YÖK bu slyasi varlığının yanında aynı zamanda sermayenin çıkarları doğrultusunda hareket eden bir kurumdur. YÖK hayata geçirdiği uygulamalarla üniversiteleri para karşılığında hizmet ödenen sermayenin yatırım alanı haline getirmiş; döner sermayesiyle, ticari kampuslarıyla, tekno-kentleri, taşeronları, vakıflarıyla birer işletmeye dönüştürmüştür. Bu haliyle de üniversiteleri meslek okulu gibi çalışan kurumlar haline getirerek büyük işletmelerin "işçi pazarlarına" dönüştürmüştür.

"Eğitim, kâr elde etmek üzere sermayenin yatırım yaptığı bir alan haline getirilmiştir. Eğitim artık faydalananın ödediği fiyat üzerinden satılan bir hizmettir. Özel/vakıf üniversiteleri, ikinci öğretim programları, paralı yaz okulları, sertifika programları, tezsiz yüksek lisans uygulamaları ve her geçen gün artan öğrenci har(a)çları yükseköğretimdeki ticarileşmenin somut göstergeleridir. Bu koşullar altında üniversitenin kapıları emekçi çocuklarına kapanmıştır."²⁰

Bu kapıların ardına kadar açılması, emekçi halkın evlatlarının paylarına düşen mücadele ısrarıyla gerçekleşecektir. Mücadelede ısrar insanca bir yaşamda ısrardır. Makarenko'nun aktardığı gibi "Sesini, bilimin sesiyle birleştiren insanlar, bir takım ayrıcalıkların, üniforma ve apoletlerin canlı birer kalıntısı olan bir kavrama dönmeye razı olamaz."²¹ Gün, bu sisteme "razı olmadığımızı" gösterme zamanıdır. Zaman, faşizmin üniversitelerini kuranların

apoletleri ve postaları altında kalmadığımızı, "yalnızlaşmış, toplumsal aidiyeti olmayan, iktidar ve güce tapınan, varlığı koşulsuz 'uyum' sağlamak olan" bir gençlik olmadığımızı göstermenin zamanıdır. Gelin hep birlikte haykıralım: Eşit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim!

Dipnotlar:

1. Heinrich Mann
2. Afşar Timuçin, Felsefe Sözlüğü, Bulut Yayınları, İstanbul, 2004, sf.184
3. Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2005, sf.577
4. Anthony Giddens, Sosyoloji, Ayrac Yayınevi, Ankara, 2000, sf. 426
5. Eğitim Üzerine İncelemeler-1, Özgür Düşün Dergisi, Sayı: 2, <http://www.demokratikgenclikhareketi.org/sayl-2/egitim-uzerine-incelemeler-1.html>
6. Eğitim ve Üniversitelerimiz, Özgür Düşün Dergisi, Sayı:4, www.demokratikgenclikhareketi.org/uni-versite-yazilar/egitim-ve-universitelerimiz.html
7. Louis Althusser, Wikipedia, http://tr.wikipedia.org/wiki/Louis_Althusser#Devletin_C4.B0deolojik_Ayg.C4.B1tlar.C4.B1
8. Paulo Freire, Ezilenlerin Pedagojisi, 6.B, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2008, sf. 48
9. Paulo Freire, a.g.e, sf.49
10. Skolastik Çağ Atasözü
11. Kudret Emiroğlu, Bülent Danişoğlu-Binnur Berberoğlu, Ekonomi Sözlüğü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2006, sf.697
12. Gülten Kazgan, İktisadi Düşünce, 13.B, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2008, sf. 57
13. Gülten Kazgan, a.g.e, sf.57
14. Kudret Emiroğlu, Bülent Danişoğlu-Binnur Berberoğlu, a.g.e, sf.699
15. Sibel Özbudun, Bir "İmkansız Aşk" Hikayesi: "Akademi ve Özgürlük", Halkın Günü, http://www.halkingunu.net/index.php?option=com_content&view=article&id=294:blr-imbkansz-ak-hikayesi-akademi-ve-ozguerluek&catid=21:sibel-ozbudun&Itemid=15
16. Benim gözümle Kemal Gürüz, Ahmet Hakan, Hürriyet, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/10800198.asp>
17. YÖK Başkanı Hükümete Sert Çıktı, Habervitrni.com, <http://www.habervitrni.com/haber.asp?id=68555>
18. Fevziye Sayılan, Küresel Aktörler (DE ve GATS) ve Eğitimde Neo-liberal Dönüşüm, http://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/1e03cc77d4bbd6b_ek.pdf?dergi=HABER%20B%DCLTEN%DD
19. Eğitim ve Bilim Emekçilerinin Yükseköğretim Deklarasyonu, <http://anti-bologna.blogspot.com/>
20. Eğitim ve Bilim Emekçilerinin Yükseköğretim Deklarasyonu, <http://anti-bologna.blogspot.com/>
21. Makarenko, Yaşam Yolu-2, 4.B, Payel Yayınları, İstanbul, 2010, sf.45

AVRUPA'DA YÜKSELEN İRKÇILIK VE

İrkçilik teorisi genel olarak sosyal eşitsizliklerin sözde doğabilimsel açıklamalarla meşrulaştırılması ve bunun sonucunda aşağı görülen "ırkların" dışlanması, köleleştirilmesi, zulmedilmesi ve katledilmesi şeklinde kendini göstermiştir. İrkçiliğin tarihsel gelişimine baktığımızda ırkçı ideolojinin esas olarak yeniçağ sömürgeciliği ve emperyalizm döneminde geliştirilip, yayıldığını görürüz. Daha önceki toplumlarda da diğer halklara karşı önyargılar mevcut olsa da, bu insanları "ırk"lara ayırma yahut bazı halkların daha üstün bazılarımsa da daha az değerli olduğu siyasetiyle sistematize ve teorize edilmemiştir. Sömürgecilik döneminde Avrupalı kolonyalistler Afrika, Asya ve Amerika halklarını köleleştirmek için ırkçı teoriler geliştirmişlerdir. Ancak işçi sınıfı hareketlerinin gelişimi ile sözde bilimsel olan "ırk-teorisi" genel olarak kabul edilebilirliğini yitirmişse de, bu kez de ırkçılık işçi sınıfı hareketini bölmek için egemenler tarafından bir araç olarak kullanılmıştır.

Özellikle kriz dönemlerinde burjuvazinin ekonomik buhrandan etkilenen kitlelerin öfkesini esas hedefinden sapılarak yine kendisi gibi ezilen başka kesimlere yönlendirme ve ezilenleri bölüp birbirine düşmanlaştırma siyaseti sonucu ırkçı ve faşist hareketlerin güç kazanması bilinmektedir. Avrupa coğrafyasında yeni bir fenomen olmayan fakat son yıllarda aldığı biçimle dükkate değer bir gelişim kaydeden neo-faşizmi ve ırkçılığı Norveç'te meydana gelen ırkçı-faşist saldırıların merceğinde analiz etmek bu anlamda önemli ve gereklidir.

Bildiğimiz gibi bahsi geçen olay 22 Temmuz'da Norveç'in Oslo şehrinde bir bombalı saldırı ve Utøya adasında sosyal demokrat bir gençlik örgütünün kampına otomatik silahla saldırı sonucu 68 kişinin katledilmesi şeklinde vuku buldu. Katliamın hemen ardından burjuva medya hep bir ağızdan olayın "kesin bir İslami terör saldırısı" olduğunu duyurmakta gecikmedi. Öyle ki failin aşırı sağcı bir Hristiyan olduğu ortaya çıktığında bile ARD tel-

evizyonunda konuşan bir "terör uzmanı" eylemin "İslami bir arka planı" olduğundan tereddüt etmekte ısrarlıydı. İslami saldırılar üzerinden yaratılan korku kültürünün Avrupa'da nasıl abartılarak toplumun bilincinde yer edindirilmeye çalışıldığı aşikardır. Oysa EuroPol'un (European Union Police Mission) 2010 raporu bile ortaya koymuştur ki; Avrupa'da yapılan "terör saldırılarının" çoğunluğunu aşırı İslamcı örgütler değil, aksine sağcı örgütler gerçekleştirmektedir. Bu rapora göre 2010 yılında Avrupa'nın dokuz ülkesinde 249 eylem meydana gelmesine rağmen, bunlardan sadece üçü aşırı İslamcılar tarafından gerçekleştirildi. Buna rağmen Avrupa devletlerinin "İslami terör tehlikesine" karşı giriştikleri sayısız önlemler ve ayırdıkları kaynaklar dudak uçuklatırken, gittikçe güçlenen sağcı örgütlere karşı alınan önlemlerin ise oldukça mütevazı olması topluma aşılana çalışılan İslamofobi göz önünde bulundurulduğunda anlaşılır olmaktadır.

Anders Behring Breivik canisinin kimliği açıklandığında, öncesinde katliamın örgütlü bir politik eylem olduğuna hem fikir olan burjuva basın, Breivik'in çıldırması ve örgüt bağlantısız bir psikopat olduğunda karar kılmakta gecikmedi. Breivik vukuatı kişiselleştirilip, psikolojik sebeplere bağlanarak cinayet apolitikleştirildi. Norveç Kralı'ndan Papa'ya ve Almanya Başbakanı Angela Merkel'e kadar tüm batılı siyasetçiler ve liderler ikiyüzlü bir şekilde olay karşısında duydukları derin "üzüntü"den dem vurmakta ve adeta bir "cennet" olan İskandinav ülkesi Norveç'te böylesi bir olay yaşanması karşısındaki "şaşkınlıklarını" dile getirmekteydiler. Fakat ilginç ki Angela Merkel bu "insani duyarlılığını" Alman ordusunun Afganistan'da geçtiğimiz yıl sivilleri katlederken göstermekte zorlanmış ve ordunun imajını temizleme derdine düşmekte bir an bile tereddüt etmemiştir.

Oysa tüm çarpıtmalara ve zanların psikolojisine yönelen dikkatlerin olayın gerçek sebeplerini karartmaya yönelik tüm uğraşlara rağmen, Breivik'in kendi açıklamaları ve yazdığı 1500 sayfalık manifestosu gerçeği su yüzüne çıkarmakta yeterliydi. "2083- Bir Avrupa Bağımsızlık Deklarasyonu" adını verdiği manifestoda, Haçlı Seferi olarak tanımladığı katliamın 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında gelişen "Kültür Marksizmi'ne" ve buna bağlı olarak Avrupa'nın "İslam yayılcılığı" karşısında direniş gösterememesine hatta buna karşı teslim olmasına karşı koymak için "gaddarca, ama mecburi" olarak tanımlıyor ve savunuyordu. Ona göre Marksizm ulusların yabancı etkilere karşı bağışladığı zayıflığıydı. Bu sebeple çok kültürlülüğü savunduğu ve İslam'a karşı yumuşak olduğu id-

diasıyla Norveç İşçi Partisi'nden nefret ettiğini belirtmişti. Uzun yıllar Norveç meclisinde ikinci parti olan sağcı popülist İlerleme Partisi'ne üye olan Breivik'in daha sonraları neo-faşist İngiliz Defense of League ve Avusturya'lı ırkçı parti FPÖ (Freiheitliche Partei Österreichs-Avusturya Özgürlük Partisi) hayranı olduğu ve Gates of Vienna (Viyana Kapıları) gibi ırkçı sitelerde fikirlerini paylaştığı ve Avrupalı diğer ırkçı örgütlerle ilişkili olduğu biliniyor. Breivik ayrıca Alman Spiegel dergisinde İslam karşıtı yazılarıyla bilinen ve Avrupalı elitlerin İslam'ın hegemonyası karşısında baş eğdiğini ve ihanet ettiğini iddia eden Henryk Modest Broder'i ideolojik önderi olarak gördüğünü belirtiyordu.

Olaylardan sonra Breivik'in avukatı müvekkilinin akıl hastası olduğunu ve Avrupa'nın İslam tarafından fethedildiğini ve buna karşı savaşmak gerektiğini düşündüğü gerekçesiyle gerçek olmayan bir dünyada yaşadığını savunmuştur. Breivik'in ne yaptığı çok iyi bilen bilinçli bir faşist olduğu gerçeği bir yana, adı geçen şahıs bir psikopat olsa dahi, asil üstünde durulması gereken onu ve onun gibileri ortaya çıkaran kolektif fenomen ve düşüncelerdir.

Sovyet sosyal emperyalizminin çöküşünden sonra emperyalizm, anti-İslamcılığı egemen bir ideoloji haline getirmiş ve Afganistan'dan Filistin'e işgalleri meşrulaştırma ve buralara savaşlar ve işgaller yoluyla demokrasi ve insan hakları gibi "banlı ilerici değerleri ihraç etme" politikasını benimsemiştir. Dış politikada kendini savaşlar ve işgallerle gösteren bu politika içteyse derinleşen ekonomik buhranlara karşı gelişebilecek halk muhalefetlerini engellemek amacıyla ezilenleri bölmek için bir araç olarak kullanılmıştır. 90'lı yıllardan beri sağ popülist partilerin yükselişi ve ırkçı saldırıların artması, 2000'li yıllarda göçmenlere yönelik ayrımcı yasaların yaşam bulması ve ırkçı ve faşist düşüncelerin toplum içinde giderek daha çok yerleşmesiyle doruğa ulaşmıştır. Bu anlamda geçtiğimiz yıllarda meydana gelen bir kaç gelişmeyi anmak yeterli olacaktır. Fransa'da ırkçı Le Pen'in yüzde 17 oy alması, gettolarındaki insanlık dışı uygulamalarıyla göçmenlerin nefes almasını dahi denetleyen Sarkozy yasaları, Romanların sınır dışı edilmesi, Sarkozy'nin göçmenlik ve suç arasında açık bağ kurmasını, kamusal alanlarda burka ve peçenin yasaklanmasını vb. iyi anlamak gerekmektedir. Yine İsviçre'de yürürlüğe konan minare yasağı, Almanya'da NPD ve Pro-NRW gibi ırkçı faşist partilerin güçlenmesi dikkate değer gelişmelerden sadece bir kağıdır.

Özellikle orta sınıf extremizmi/aşırı sağcı olarak tanımlanan ve giderek radikal ırkçı düşüncelerin orta tabaka tarafından benimsenmesi anlamına

gelen bu terimi anlamak için son yıllarda yapılan bazı araştırmalara göz atmakta fayda var. 2008 yılında İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Polonya, Portekiz, Macaristan ve Hollanda'da yapılan bir telefon anketini cevaplayanların yarısı, ülkelerinde fazla yabancı yaşadığını, İslam'ın tolerans karşıtı bir din olduğunu ve iş sahalarının bir göçmenden önce yerlilere sunulması gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir. Yine Angela Merkel'in çok kültürlü toplumun iflas ettiğini savunduğu Almanya'da 2010 yılında Almanya Merkez Bankası yönetim kurulu üyesi SPD'li Thilo Sarrazin'in "Almanya kendini yok ediyor" kitabında göçmenlere yönelik ortaya attığı; göçmenlerin zekasının düşük, sürekli sosyal yardımlardan geçinen asalaklar olduğu ve Alman toplumuna entegre olmadıkları vb. ırkçı ve faşist iddiaları üzerine, Almanya'da Leipzig Üniversitesi'nin yaptığı bir istatistik sonucunda her üç Almandan biri Almanya'nın Müslümanlar olmadan daha yaşanılır bir yer olacağını ve yüzde otuzdan fazlası göçmenlerin Almanya'ya sosyal devlet olmalarından yararlanmak için geldiğini düşündüğünü ortaya çıkarmıştır. Yine daha önce nüfusun %34'ü İslam karşıtı söylemleri desteklerken Sarrazin'den sonra bu rakam %50'yi aşmıştır. Anket aynı zamanda Sarrazin'in kitabından sonra insanların İslam'ı açıktan eleştirmeye cesaret ettiğini düşünenlerin %44 olduğunu göstermiştir. Aynı olay üzerine çeşitli televizyon ve gazetelerin yaptıkları anketler ise durumun vehametini ortaya sermeye yetiyor. NTV'nin telefon anketini cevaplayanların %95'i Sarrazin'in açıklamalarını aşırı bulmazken, BILD okuyucularının %92'si Sarrazin'in "tez"lerini destekliyor ve onun nahos gerçekleri açıklayan milli bir kahraman olduğunu düşünüyor. Ortaya çıkan bir başka önemli gelişme ise Almanya'da her üç kişiden birinin iktidarda güçlü bir lidere sahip tek parti hükümeti istediği gerçeğidir. Çeşitli araştırmalar artık hiçbir sosyal tabakanın sağcı düşüncelere karşı bağışık olmadığını ve toplumun bir bütün olarak sağa kaydığını ifade ediyor.

Avrupa'da ırkçı ve faşist düşünceler giderek yaygınlaşırken bundan nasibini alan göçmen kesimler giderek toplumdan daha fazla dışlanmakta ve gettolara itilmektedir. Bu kesim içerisinde toplumdan sosyal ve ekonomik dışlanmışlığı ve geleceksizlik kaygısıyla karşı karşıya olan göçmen gençliğin bağrında taşıdığı devrimci dinamizm kendini İngiltere'de yaşanan isyan dalgasında göstermiştir. 6 Ağustos'ta İngiltere'nin başkenti Londra'nın kuzeyindeki Tottenham semtinde patlak veren olaylar bir polis memurunun 29 yaşında siyah bir genci öldürmesini protesto eyleminin kontrolden çıkma-

siyla başlamış ve sonraki günlerde olayların diğer şehirlere de yayılmasıyla son 30 yılın en büyük sokak olaylarına sahne olan Londra ve diğer illerde yaklaşık 3000 kişi gözaltına alınmış ve 5 kişi hayatını kaybetmiştir. Burjuva basını "isyancılar her şeyi amaçsızca yakıp yıkıyor ve yağmalıyor" diye hareketi olumsuz olarak sunsa da, isyanın sebebinin haklı gelecek kaygısı, toplumdan dışlanma ve sefaletten başka kaybedecek bir şeyi olmayanların haklı öfkesi olduğu açıktır.

Brevik "gelişen İslam ve kültürel Marksizm"i faşizmin yeni düşmanları olarak deklare ederken geçmiş faşizm deneyimlerini anımsamakta fayda vardır. Hatırlanacağı gibi, Alman Nazizmi de Yahudi ve Komünizm karşıtlığı üzerinden dünyanın en haksız savaşına girişmiş ve Alman sermayesinin dünyanın hâkimi kılınmak için benzer argümanlarla tek tip, faşizan bir toplum yaratmıştır. Yaşanılan gelişmeler, tarihin basit bir tekrarı olmayıp, uzantısı olarak değerlendirilmelidir. ırkçı, saldırgan tek tip yaratmada Avrupalı emperyalistlerin oldukça tecrübesi olduğu açıktır. Norveç örneğinde yaşananlar, tekleştirilmeye giden toplumun görüngüleridir.

Kaynaklar:

1. Süddeutsche Zeitung „Islam: Neue Studie Der Sarrazin-Effekt: Deutschland wird islamfeindlich“ 11.10.2010.

<http://www.sueddeutsche.de/politik/islam-neue-studie-der-sarrazin-effekt-deutschland-wird>

2. Junge Welt- Anwalt bezeichnet Brevik als »gelsteskrank«. 27.07.2011

<http://www.jungewelt.de/2011/07-27/032.php>

3. FAZ-Frankfurter Allgemeine -

<http://www.faz.net/artikel/C32742/attentaeter-anders-brevik-kreuzzug-gegen-den-kulturmarxismus-30472288.html>

4. ArbeiterInnen Standpunkt- <http://arbeiterinnenstandpunkt.net/wordpress/?p=104>

5. Meinungsfrage zur Buchveröffentlichung von Thilo Sarrazin: Hohe Zustimmungswerte für Sarrazin in der Bevölkerung . 04.09.2010 - <http://www.prcenter.de/Meinungsfrage-zur-Buchveroeffentlichung-von-Thilo-Sarrazin-Hohe-Zustimmungswerte-fuer-Sarrazin-in-der-Bevoelkerung.169865.html>

6. Hohe Zustimmung für Sarrazin. 6. September 2010

<http://brandsaetze.blogspot.de/2010/09/06/hohe-zustimmung-fuer-sarrazin/>

9 Ekim 1967

Ernesto Che Guevara'nın CIA Tarafından Katli

MIKE ELY

Che 42 yıl önce Bolivya'da ABD güdümlü bir ölüm tugayı tarafından soğukkanlılıkla katledildi. Che Guevara, geçmişte olduğu gibi bugün de, fedakarlığın, silahlı mücadelenin, ve emperyalizme karşı tavizsizliğin simgesi olmayı sürdürmektedir. Katli, Amerikan emperyalizminin ve uyanıklanmış insanlığın umut dolu hayallerinin gerçekleştirilmesine karşı verdikleri kanlı ve acımasız mücadelenin mahiyetine ışık tutmaktadır. Bu aynı zamanda CIA'nın İskencecilerinin küresel arenadaki yerlerini 11 Eylül saldırısından sonra almadıklarının ve eskiye dayanan kanlı bir mirasın sürdürücüleri olduklarının da bir göstergesidir.

Che, halkın haklı davasının romantik bir şehididir. Ama aynı zamanda karmaşık bir dönemde tarih sahnesine çıkmış bir düşünce adamı ve devrimci önderdir. Özellikle de belli başlı yaklaşımların ve

devrimci stratejilerin fikir babasıdır.

Che'nin (ve içinde yer aldığı Küba devrimci hareketinin), halkın kurtuluşu meselesini ele alırken izledikleri belirli bir stratejik çizgi vardı. Bu, "foco" adı verilen, ve "yiğit gerillalardan" müteşekkil ufak silahlı grupların devrim sürecindeki rolünü yücelten bir yaklaşımdı. Ayrıca Che ve Fidel o dönemin Maoistlerinin savundukları, ve "toprak işleyenin" şiarında ifade bulan toprak reformu yerine Küba ve benzeri ülkelerdeki plantasyon tarımını doğrudan kolektifleştirmeyi savunuyorlardı.

Che Guevara'nın pek çok insan tarafından yüceltiliyor olmasının sebebi küresel boyutta yankılanmayı sürdüren kurtuluş özlemidir. Ama devrim sadece simgeler ile gerçekleştirilemez. Che'nin başvurmuş olduğu yöntemlerin hatalı yanlarının eleştirilmesi sorunu da güncel açıdan önemini korumaktadır.

Aşağıdaki yazı 10 yıl önce Che'nin önemini ve etkisini takdir etmek, ve O'nun stratejik yaklaşımına da eleştirel bir bakışla yaklaşmak amacıyla kaleme alınmıştır.

9 Elm 1967: Ernesto Che Guevara'nın CIA Tarafından Katli

30 yıl önce, 8 Ekim 1967'de Bolivya'nın güneyinde, And dağlarının sarp yamaçlı vadilerinden birinde silah sesleri yankılanıyordu. Ernesto "Che" Guevara'nın önderliğindeki gerilla birliği Bolivya Ordusu'nun birlikleri tarafından kuşatılmıştı.

Bir yıldan kısa bir süre evvel gerilla savaşı başlatarak ABD destekli Bolivya hükümetini devirmeyi amaçlayan Guevara ve bir grup yoldaşı gizlice Küba'dan Bolivya'ya geçmiş, 50 civarında destekçiyile dağlara çıkmışlardı. Birkaç ay geçmeden de Bolivyalı devlet güçlerince keşfedilmişlerdi ve şiddetli bir kovalamaca başlamıştı.

Devlet güçlerini atlatmaya uğraşan Che, yan dağlarını iki ayrı gruba ayırmıştı. Ancak bu iki grubu bir daha bir araya getirmeyi başaramamıştı. Ağustos'un son günlerinde, günlüğüne yazdıklarına göre 22 kişiye düşen ekibi yıpranmıştı ve moralleri çok düşüktü. 31 Ağustos'ta da içinde Che'nin bulunmadığı gruba pusu kurulmuş ve bütün gerillalar katledilmişti.

26 Eylül günü Bolivya Ordu birlikleri Che'nin birliğine isaz La Higuera dağlarındaki bir mezrada pusu kurmuşlardı. Etrafları sanılan gerillaların kaçacak yeri kalmamış, birkaçı çatışma esnasında öldürülmüştü. Guevara ise yaralı bir şekilde iki yoldaşıyla 8 Ekim günü esir düşmüş, La Higuera'da eski bir okul binasına götürülmüştü.

Ertesi gün 9 Ekim'de Bolivya ordusunun üniformasını taşıyan "Felix Ramos" adlı bir şahıs helikopter ile Higuera'ya gelmiş ve tutsak düşen gerillaların sorumluluğunu almıştı. İki saat sonra Che Guevara ve diğer iki gerilla soğukkanlılıkla idam edilmişlerdi. La Higuera köyünde o gün gerçekleşenlere tanıklık eden herhangi biri bu katliamın faillerinin kimliğinden şüphe dahi edemezdi.

ABD Parmağı

Katillerin silahları ve ekipmanları tamamen Amerikan yapımıydı. Che'yi esir alan Bolivya Ordusu subayı, ABD'nin darbeler, katliamlar, ve her türlü kontrgerilla faaliyeti için adam yetiştirme ocağı olan Fort Bragg'de eğitilmişti. "Yüzbaşı Ramos" ise CIA ajanı Felix Rodriguez'den başkası değildi.

Yıllar boyunca ABD hükümeti Bolivya Ordusu'nu silahlandırmış ve her kademesini ajanları ile doldurmuştu. Guevara'nın gerilla birliği keşfedildiğinde Washington, aralarında Rodriguez ve ortağı "Gonzalez" in de bulunduğu CIA ajanlarına ve "Yeşil Be-

rellere" silah ve teçhizat sağlamış, daha sonra bunları da akın akın Bolivya'ya yollamıştı.

Bolivya Ordusu'nun bir subaymış gibi gezen Rodriguez daha önceden Vietnam'da, CIA'nin ölüm tugaylarından birinde yer alıyordu. Daha sonra da George Bush tarafından El Salvador'un Ilopango hava alanında CIA'nin uyuşturucu karşılığında gerçekleştirildiği silah ticaretinin başına CIA sorumlusu olarak atanacak olan yine bu Rodriguez'di.

9 Ekim 1967'de ise idam edilen Guevara'nın yaralarına çanşma süsü verilmesi emrini veriyordu Rodriguez. Che'nin kol saatini hatıra niyetine cebine atmış olduğu gibi aynı zamanda Guevara'nın cesedini Vallegrande hava üssüne uçurulmasından sorumluydu. 11 Ekim'de öldürüldüğünün kanıtı olarak cesedin ellerini kesen katiller Che'nin bedenini Vallegrande hava alanının yakınlarındaki bir kimsesizler mezana atmışlardı. Bolivya hükümeti ise ısrarla kamuya cesedin yakıldığını iddia etmekteydi.

Aslında bütün bu operasyon ABD malıydı. Che Guevara'yi ve yoldaşlarını katledenler bütün Güney Amerika halkına ve hatta bütün dünya halklarına kanlı bir mesaj vermeyi amaçlıyorlardı.

Arka Bahçede Kurşunlar

ABD egemen sınıflar ezelden beridir Latin Amerika'ya arka bahçeleri görmektedirler ve onların oradaki saltanatına başkaldıranlara karşı her zaman silahlı kuvvetlere başvurmuşlardır.

ABD birlikleri Meksikalı halk kahramanı Pancho Villa'ya haydut olarak yaftalamış, Nikaragualı gerilla önderi Sandino'yu katletmişlerdir. ABD'li egemenler 1973'te Salvador Allende ve 30.000 Şililinin katliyle sonuçlanan Şili darbesi dâhil olmak üzere seçimle işbaşına gelen iktidarları devirmişlerdir. Düzinelerce kanlı işgal sayesinde de Panama, Haiti, Dominik Cumhuriyeti, Puerto Rico, Meksika, ve diğer Orta Amerika ülkelerini son yüz yıldır pençeleriyle kavramış vaziyettedirler. Son on yıldır ise CIA ajanlarını, danışmanlarını ve sözde "uyuşturucu ile mücadele ekiplerini" Peru halkının, Peru Komünist Partisi (Aydınlık Yol) önderliğinde vermekte olduğu halk savaşına karşı seferber etmişlerdir.

Latin Amerika'nın halkına zulmeden ABD'li egemen sınıflar 1823 senesinde belirledikleri Monroe Doktrini uyanınca bölgede güç olmaya kalkan başka devletlere de tehditler yağdırmaktadırlar. 1898 senesinde ABD'li egemenler İspanyol egemenliğindeki Puerto Rico'yu ve Küba'ya işgal etme hakkını görüyorlardı kendilerinde. 1960'larda, 70'lerde, 80'lerde de Sovyet Sosyal Emperyalizmi'nin Latin Amerika'da mevziler kazanmasına engel olmak için bütün kıtayı ölüm tugayları, askerî üsler ve filolar ile kuşatmışlardı. Daha yakın zamanda

İse Japon ve Avrupalı emperyalistleri devre dışı bırakarak Latin Amerika halklarını daha fazla sömürebilmek için de NAFTA'yı imzalamışlardır.

1960'larda, yani Che'nin son kavgasına atıldığı vakitlerde ise ABD bu siyasi anlayışı vahşetle sürdürmekteydi. İşte bu zamanlardadır ki, Mao Zedung "Amerikan emperyalizmi kâğıttan bir kaplamı andırmaktadır, rüzgârda savrulmuş yaprakların ışığından bile korkmaktadır" demiştir. O zamanlar dünyanın dört bir yanında, Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da emperyalizme isyan dalga dalga büyüyordu ve ABD'nin karşısına yeni bir emperyalist rakip olan SSCB çıkıyordu.

ABD başkanı John F. Kennedy kanlı yöntemler ile bu gidişata dur demeye karar vermiş, Küba'daki devrimi bastırma amacıyla bir CIA filosunu Domuzlar

Kurtuluş Mücadelesi

Son 30 yılda Che Guevara pek çok kişi için Amerikan egemenliğine ve zulmüne başkaldırının simgesi haline gelmiştir. Ve bugün -yani 1997'de- Amerikan emperyalizmine karşı verilecek olan kavgaya, 30 yıl önce de olduğu üzere, son derece önemli bir konudur.

Zalimler ile nasıl baş etmeliyiz, onları nasıl alaşağı etmeli ve onların çarpık düzeninin yerine özgür, yeni bir toplumu nasıl kurmalıyız?

İşte yeni kuşakların karşısındaki soru budur. Devrimci hareket bugün daha güzel bir dünyanın hayallerine ve ilham alabileceği kahramanlara ihtiyaç duymaktadır. Ama aynı zamanda ciddi bir tarihsel muhasebe de yapılmalıdır. Halk kitlelerinin zalere ulaşabilecek bir teoriye ve stratejiye ihtiyaçları vardır.

Fidel Castro'nun "26 Haziran Hareketi"nin gerilla savaşçıları, Che Guevara ile 1959'da Havana'ya girdiklerinde bütün Latin Amerika halkları olayı sevinçle karşılamıştı.

Körfezi'ne yollamıştı. Binlerce asker ve "danışmanı" da Güney Vietnam'daki bağımsızlık mücadelesini bastırma amacıyla yine bu vakitlerde Çin'ine aktarılmıştı.

CIA tarafından yönetilen ordular kuruluyordu. Yeşil Bereliler bu dönemde eğitime başlamışlardı. ABD'nin askerî eğitim okullarında yüzlerce işkenceci, darbeci ve karşıdevrimci yetiştiriliyordu. Dünyada ABD eğitimi almış ajan ve katillerin olmadığı ülke yok gibiydi.

Ve 9 Ekim 1967'de Che Guevara ve yoldaşlarını La Higuera'da katledenler, işte bu katillerdi.

Che Guevara, Amerikan emperyalizmine karşı belirli bir mücadele yolunun savunucusuydu. Bugün "Guevaracılık", ve destekçilerinin tarihsel deneyimleri, eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Çünkü, eski tüfek bir yoldaşının da bir zamanlar dediği üzere: "Devrimi sahiden arzu ediyorsak ona nesnel yaklaşabilmek zorundayız."

Küba Devrimi

Fidel Castro'nun "26 Haziran Hareketi"nin gerilla savaşçıları, Che Guevara ile 1959'da Havana'ya girdiklerinde bütün Latin Amerika halkları olayı sevinçle

karşılıymıştı. ABD'den sadece 90 mil ötede emperyalizmin desteklediği zorba Batista yönetimi bir halk devrimi tarafından alaşağı edilmişti.

Aslında Küba Devrimi'nin gerçekleştirilmesi diğer devrim süreçlerine nispeten kolay olmuştu. Castro, Che ve bir miktar destekçi Sierra Madre dağlarını üs edinmiş, 25 ay boyunca ara ara devlet güçleri ile çatışmışlardı. Ülke çapında asayiş çabucak bozulmuş, isyan kolaylıkla kentlere yayılmıştı. Ve sonunda Batista yönetimi çökmüştü.

Castro'nun önderliğindeki yeni hükümet ABD'li tekelleri kamulaştırdığında Küba'yla Amerika Birleşik Devletleri arasında anlaşmazlıklar çıkmıştı. 1961'de Castro'nun güçleri CIA tarafından yönetilen karşı-devrimci bir istilayı Domuzlar Körfezi'nde bozguna uğrattıklarında Latin Amerika halkları yenilenmiş bir coşkuyla karşılanmışlardı olayı. Bir halk, Amerikan emperyalizminden bağımsızlığını kazanmıştı ve hala dimdik ayaktaydı!

Ama Küba'nın yeni yönetiminin ayakta kalma mücadelesi uzun vadede pek çok yeni sorunu beraberinde getiriyordu. ABD adaya ekonomik bir ambargo uygulamaya başladı ve 1963'te buna askeri ambargo eklendi. CIA de sürekli olarak adadaki düzeni bozmak için kiralık katiller ve sabotajcılar yollamayı sürdürdü.

Bu baskılar karşısında Küba hükümeti kaçınılmaz olarak bazı kararlar almak durumunda kaldı. Toprak reformunun es geçilmesine karar verildi, şeker kamışı plantasyonlarının ülke ekonomisinin temel taşı olmayı sürdürmesinin doğru olacağı düşünüldü. Bunlara ek olarak kendilerine şeker karşılığında silah, mühimmat, ve ihtiyaç duyulan her türlü sanayi ürününü sağlamayı teklif eden Sovyetler Birliği ile gittikçe kuvvetlenen bağlar oluşturmaya başladı. Küba tarihi boyunca adanın büyük güçlere bağımlı olmasının temelinde hep ülkenin şeker üretimi yatıyordu. 1959 yılından sonra ülke yönetiminde pek çok şey değişmişti ancak bağımlılığın bu temel dayanağı hala varlığını sürdürmekteydi. Ülkedeki ABD karşıtı devrim, anti-emperyalist duruşunu tutarlı bir biçimde sürdürmeyi başaramamıştı.

Che'nin "Fococuluk" Teorisi

İktidara geldikten sonraki birkaç sene boyunca Küba'nın yeni hükümeti Latin Amerika'nın diğer ülkelerindeki halkların kendi ABD yanlısı diktatörlerine karşı silahlı ayaklanmalar başlatmalarını teşvik etmeyi sürdürdü. Çeşitli gruplar Küba sınırları dâhilinde silahlı mücadele eğitimi görüyordu.

Bu kuta çapındaki gerilla savaşı çağrısının Che ile doğrudan alakası vardı. Che, çeşitli yazılarında Küba deneyiminin diğer Latin Amerika ülkelerinde de tek-

rarlanabileceğini yazıyordu. Fikirleri Latin Amerika'da benzer yollara başvurmak için örgütlenmekte olan yeni kuşak savaşçıları fazlasıyla etkiliyordu.

Che'ye göre azimli ufak savaşçı grupları (bunlara "foco" adı veriliyordu) dağlara çıkarak silahlı faaliyetler aracılığıyla farklı unsurları birleştirebilir, ve bunlara halkın tiksindiği zorba yönetimlerin alaşağı edilmesinde önderlik edebilirlerdi.

O dönemde pek çok insan bu Guevaracı gerilla taktiklerini Sovyetik komünist partilerin alışageldik yöntemlerine karşı yeni bir alternatif olarak değerlendiriyordu. Bu yozlaşmış partiler SSCB'nin o dönemki çizgisini izliyor, bir yandan da ABD destekçisi yönetimlere karşı başlatılacak her türlü silahlı mücadeleye açıkça tavır alıyorlardı. Komünizm adını kullanarak halkı aldatan revizyonistlerdi bunlar.

Fococuluk aynı zamanda destekçilerine nispeten kolay bir zafer elde etme umudunu sunuyordu. Buna göre devrim cesaret ve irade işiydi ve devrimciler öncü partiyi kurmadan, kırsalda toprak reformunu gerçekleştirmeden de halkın öncülüğünü üstlenebilirlerdi. Ve Küba deneyiminin de gösterdiği üzere, devrim sonrasında Amerika'nın vereceği tepkilere karşı ayakta kalabilmek için de, yeni kurulan hükümet yüzünü kolaylıkla Sovyetler'e dönebilirdi.

1960'ların başında Peru, Arjantin ve Venezuela gibi bazı ülkelerde bu devrim yolu denendi. Bu deneylerin hiçbiri başarılı olmadı.

Bu arada SSCB Küba ile olan ilişkilerinde etkisiz hissettirmeye başlamıştı. Sovyet danışmanları sanayi alanında ve günlük yaşamda muhafazakâr çizgilerin izlenmesini istiyorlardı. Castro'nun "26 Haziran Hareketi", SSCB'nin dayatmaları üzerine eski Halkçı Sosyalist Parti ile birleşmek durumunda kalmıştı (Batista'nın iktidara gelişini desteklemiş olan Sovyet yanlısı eski partiydi bu). Yeni "müttefik"nin dayatmaları Küba'yı Sovyet bloğunda yer alan bağımlı bir ülke rolünü almaya zorluyordu.

Che Guevara bu gelişmelere doğrudan tanıklık ediyordu. Che, ulusal kurtuluş mücadelelerine destek verme konusunda çekimser kaldığı ve Küba'ya karşı dayatmacı bir ticaret politikası izlediği için SSCB'yi çeşitli açılardan eleştirmişti. Ve söylenilene göre, Sovyet ekonomi politikasının bir eleştirisi üzerinde çalışıyordu.

Ama Sovyetler'e yönelik bu eleştiriler Küba'nın seçtiği yolu derinine sorgulamaya dönüşmüyordu. Che'nin SSCB eleştirileri "alle içi anlaşmazlıklar" olarak kalıyordu; çünkü Che SSCB'nin hala sosyalist bir ülke olduğuna ve dolayısıyla eleştiriler, diğer sosyalist ülkelerin baskıları ve başarılı devrimlerden çıkarılacak dersler aracılığıyla bu hatalı güzergâhından

vazgeçirilebileceğine inanıyordu.

Ayrıca Che Guevara'ya göre foco stratejisinin Latin Amerika'da karşılaştığı sorunlar daha deneyimli ve etkili bir önderliğin bu süreçlerde rol almasıyla aşılabilir. Savunduğu devrim stratejisinin eksikliklerine karşı sunduğu bu tezi kanıtlamak için 1966'da Güney Amerika'nın bağrında bir foco oluşturma amacıyla Bolivya'ya gidecekti.

Doğru Devrimci Güzergâh Üzerine Uluslararası Alanda verilen İdeolojik Mücadele

Che teorilerini geliştirirken uluslar arası komünist hareket içinde de yoğun bir tartışma ve ideolojik mücadele yaşanıyordu.

1960'ların başlarında Mao Zedung, SSCB'deki gelişmelere dair çarpıcı ve derin bir analizde bulunmuştu. Mao'nun tezine göre 1956'da Nikita Hruşçov'un yönetime gelmesi ile birlikte komünist partinin içindeki gizli kapitalist-yolcular iktidara gelmiş ve ülkedeki sosyalist altyapıyı kapitalizme dönüştürmeye koyulmuşlardı. On yıllar boyunca sosyalist bir ülke olan SSCB artık sosyal-emperyalistti (yani ismen sosyalist, fiilen emperyalist).

Mao ön kapıdan kapıları kovarken arka kapıyı kurda açık bırakmanın tehlikeli olduğuna dair uyarılarda bulunuyordu. Halk kitlelerinin bu yeni emperyalist kuvvetten medet ummasının son derece tehlikeli olduğunu söylüyordu. Sovyetlerin yeni yöneticileri yeni bir burjuva sınıfını temsil ediyorlardı ve bu yüzden halkların özgürlük mücadelelerine karşıydılar.

Bunlar günümüzde Sovyet bloğunun çıktığı, ve ABD'nin baş emperyalist güç olduğu bir dünyada yaşayan bir kuşak için "geçmiş davalar" gibi gelebilir. Ama Che'nin ve "Kübacılığın" tarihsel tecrübelerini doğru anlamak için Sovyet sosyal-emperyalizminin doğası ve SSCB ile gerçekleştirilen ittifakların Latin Amerika ve diğer üçüncü dünya ülkelerindeki ulusal kurtuluş mücadelelerine olan olumsuz etkileri iyi bilinmelidir.

Maoistlerin benimsediği mücadele stratejisi Che'ninkinden çok farklıydı. Maoistlere göre fococuluğun öngördüğü türden, "kestirme yollardan" ele geçirilen bir siyasi iktidarı sahiplerinin emperyalist baskılara dayanmaları veya toplumsal bir devrimi sürdürmeleri mümkün değildi. Bu yüzden halk kitleleri uzun süreli bir sınıf mücadelesi için harekete geçirilmeli ve proletaryanın önderliği altında birleşmeliydiler.

Maoistlere göre Üçüncü Dünya ülkelerinde devrimci silahlı mücadele, uzatılmış halk savaşı şeklini almalıydı. Bu kitlelere dayanmak, kırlardan kentleri kuşatmak ve kurtarılmış bölgelerde devrimci iktidarı oluşturmak suretiyle gerçekleştirilen bir

devrimci mücadele biçimiydi ve Çin Devrimi'nin sunduğu muazzam pratik ve teorik birikimden besleniyordu. Ancak Mao diğer ülkelerin devrimcilerini bu yöntemi aynen taklit etmeye çalışmak konusunda da uyarıyordu. Bu stratejik yönelimin devrimciler tarafından, yaratıcılık ile her ülkenin özgül koşullarına uyarlanması gerektiğinde ısrar ediyordu.

Başlangıçta, Mao Küba'nın devrimci hükümetini doğru yola kazandırmayı umut ediyordu ve 1960'ta Che'nin Çin ziyareti sırasında kendisiyle bizzat görüşmüştü. Ama Che foco stratejisine inancını koruyordu ve SSCB'nin halk hareketlerinin dostu olduğu yönündeki görüşünü sürdürmekte ısrar ediyordu.

1960'ların ve 70'lerin bu meşhur ideolojik mücadelesi ile pek çok mesele tartışılıyordu. Devrim mücadelelerine önderlik edecek yeni, devrimci komünist partiler kurulmalı mıydı? Silahlı mücadelenin devrim sürecindeki rolü neydi? Halk sınıfları devrimci savaş için nasıl örgütlenecekti? Diğer sınıflar, özellikle de yarı-feodal yarı-sömürge ülkelerdeki köylülük, işçi sınıfının mücadelesinde nasıl bir rol oynayacaklardı? İktidar ele geçirdikten sonra toplumsal devrim nasıl sürdürülecekti?

Bu süreç içerisinde pek çok şey açıklığa kavuşmuştu, ve bunlar komünist ideolojinin, yani Marksizm-Leninizm-Maoizm'in yaşadığı gelişmeler sayesindeydi.

Bugün, Che'nin katlinden 30 yıl sonra, dünyada pek çok değişimin gerçekleşmiş olduğu inkar edilemez. Üçüncü dünyada kent nüfusunun hızla artmasıyla birlikte şehirlerin dış çeperini teşkil eden bir "varoşlaşma" söz konusu olduğu gibi uluslar arası üretim ve dünya pazarının dengelerinde de bir dönüşüm mevcuttur. Bu değişikliklerle birlikte halkların emperyalizmden özgürleşmesi için verilecek mücadele yeni sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Ama küresel boyutta bakıldığında mülksüzleştirilmiş, yurdundan sürülmüş, yoksulluğun pençesindeki milyarlarca emekçi için emperyalist gelişim ve teknoloji bir kabus olmayı sürdürmektedir. Onlar için gelecekte ya umutsuzluk var ya da devrim. Ezilen ulusların emekçi halkları için de Maoist halk savaşı stratejisi günün sorunlarının tek çözümü olarak önemini korumaktadır.

Bugün ABD'de ve Latin Amerika'da Che'yi fedakarlığın, silahlı mücadelenin, enternasyonalizmin, ve ABD emperyalizmine karşı mücadelelerin simgesi gören ve bu yüzden ona sempati besleyen pek çok genç insan var. Halk sevgisi ile hareket edenler için bu tarihsel tecrübeleri açığa çıkarmak ve farklı mücadele biçimlerini doğru tahlil etmek hala son derece önemlidir. Bugün bu bir ölüm kalım meselesidir.

Devrimci hayallerimizi gerçekleştirme yolunda belirleyici bir sorundur.

Bu yazı (aşağıdaki) ilk Devrimci İşçi #927'de çıkmıştır.

12 Ekim 1997

TNL Che Guevara hakkında yazdığım yazımın (yukarıdaki) bir eleştirisini kaleme almış ve bence bazı önemli noktalara değinmiş.

Bu fikir alışverişi ile bazı şeylere değinmek istiyorum.

1) Farklı ideolojik ve politik çizgilerin ayrılık noktalarını daha derinlemesine kavramalıyız.

Bu, fikirlerin ve taktiklerin ve bizi götüreceklere yerin derinine incelenmesi demektir. Bunlar bizi devrime ve komünizme mi götürecektir, yoksa başka yerlere mi?

Che enternasyonalizmin ve emperyalizme karşı silahlı mücadelenin simgesi olmanın yanı sıra son derece önemli bir devrimcidir. Ama temsil ettiği çizginin eleştirel bir değerlendirmesini yapmak zorundayız.

2) Kitle çizgisini derinlemesine kavramalıyız.

Yani devrimin kitlelerin eseri olduğu gerçeğini ve sosyalist nitelikteki bir devrim için, süreç içinde devrimcileşen halk kitlelerinin komünist bilince kavuşmalarının ve komünist örgütü sahiplenmelerinin

zorunluluğunu kavramalıyız.

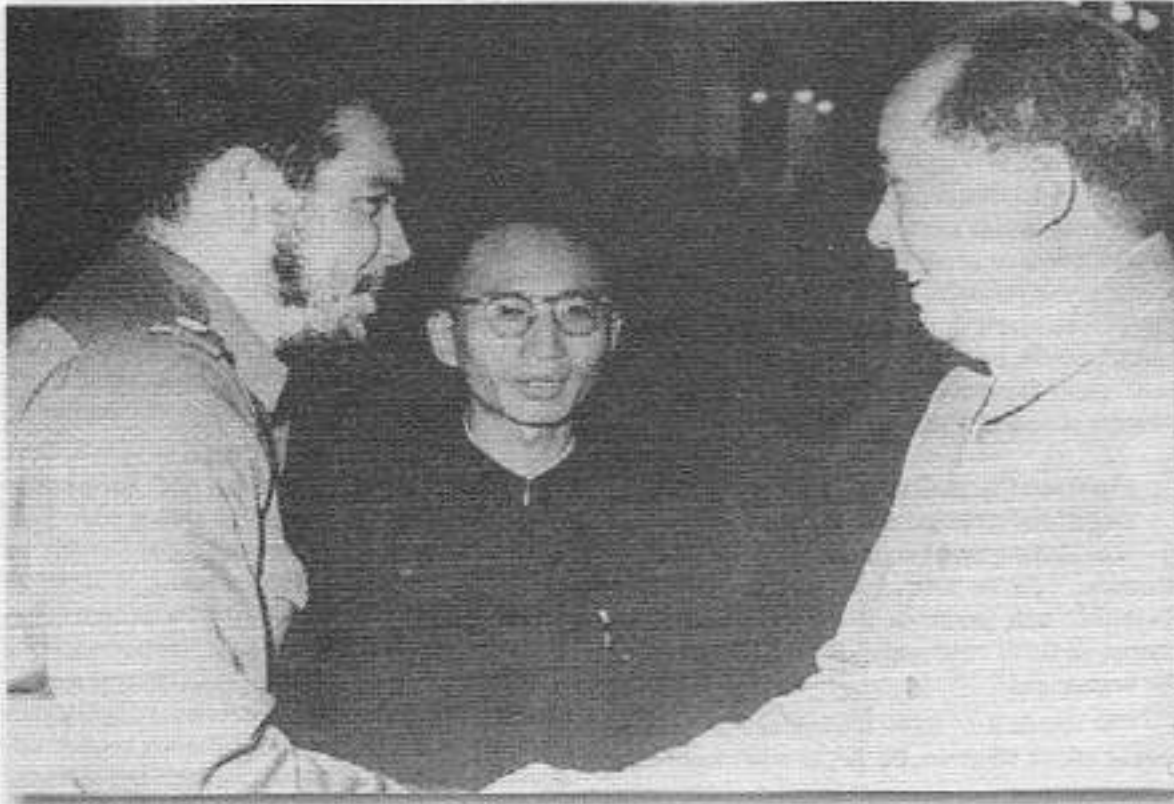
3) Özgüllüğe -yani her anın ve toplumsal koşullar bütününe diğerlerine farklılığına- dair yeni bir materyalist yaklaşıma gereksinim vardır.

Yani kimi stratejilerin rasgele evrenselleştirilmesinin devrimcilere yardımcı olmak bir yana, devrim sürecine engel teşkil ettiğini anlamalıyız.

Devrimci zaferler ve yenilgilerden ders çıkarılmamalıdır. Ama tarihsel olarak bir devrimin gerçekleşme şeklini "evrensel olarak uygulanabilir bir model" olarak algılamaya ve uygulamaya dönük bir tavır varlığını sürdürmektedir. Bu son derece yıkıcı bir yaklaşımdır; çünkü çoğu zaman devrimci hareket açısından ölümcül sonuçlara yol açmış, ve mücadele vermekte olan devrimci hareketlerin kendi teorik gelişmelerinin önünü tıkamıştır. Bu tür bir "evrenselleştirme" hem fococu deneyimin, hem de Çin deneyiminin destekçileri tarafından denenmiştir.

Nepalli Maoistlerin savunduğu üzere, geçmiş devrimlerin tıpatıp taklit edilmesi imkânsızdır. Her mücadele ve zafer kendinden öncekilerle şaşırtıcı derecede farklı bir özgüllüğe sahip olmak zorundadır. Geleceğin devrimleri, gökten düşen kar taneleri kadar birbirlerinden farklı olacaklardır.

Şimdi Che Guevara'ya ve TNL'nin eleştirilerine dönelim.

Foco'nun Başarısızlığı**Diğer Teorileri Aklamamaktadır**

Foquismo (ya da fococuluk) teorisi, Küba Devrimi deneyimini evrensel bir model olarak, çoğu zaman şartların Küba'dan çok farklı olduğu ülkelerde, uygulamayı amaçlar.

Bu hatalı yaklaşım, Latin Amerika'nın yetiştirdiği koca bir kuşak devrimci açısından felaketle sonuçlanmıştır (buna kendisinden ilham alan diğer pek çok hareketle birlikte Che'yi ve onun son Bolivya seferini de katmak mümkündür).

TNL diyor ki:

"Fococuluk her zaman felaketle sonuçlanmışsa da, ve Alastair arkadaşın belirttiği üzere aslında teorik olarak Küba deneyimini tam olarak yansıtmasa da, burada Che'yi salt 'fococuluğa karşı halk savaşı' perspektifinden değerlendiren ve yandaşlarının hatasının uzatılmış halk savaşının yerine fococuluğu tercih etmesi olduğu yönündeki görüş eksik bir görüştür. Çünkü bu durumda uzatılmış halk savaşı teorisinin Latin Amerika'nın koşullarında herhangi bir uygulanabilirliği olup olmadığı, ve şayet varsa, halk savaşı stratejisinin neden- kimi yola fococu olarak çıktıktan sonra görüş değiştiren- pek çok grubu ciddi şekillerde etkilemiş olmasına rağmen bu kitada ciddi şekilde etkili olamamış olduğu soruları es geçiliyor."

Ben arkadaşına katılıyorum. Tek başına fococuluğun başarısızlığı, arasında halk savaşı, "ilerici subay darbeleri" ve "tarifsel uzlaşımın" temsilcisi parlamentarizm de olmak üzere Latin Amerika'da başvurulan diğer stratejilerin eksiklerini aklamak için yeterli değildir.

Bence de Çin devrimi ile ortaya konan uzatılmış halk savaşı stratejisi çoğu durumda, sanki her ülkede aynı Çin'de olduğu şekilde uygulanabilmiş gibi değerlendirilmiş ve hatalı bir şekilde "evrenselleştirilmiştir". Ama bu doğru bir algılayış biçimi değildir. Üçüncü dünyada artmakta olan kentleşmenin bir sonucu olarak bu ülkelerin çoğu 1930'ların Çin'ini artık andırmamaktadır ve bu da önümüze yeni stratejik görevler koymaktadır.

Mao'nun Çin'in Özel Koşullarını Değerlendirmedeki Derin Yaratıcılığı

Mao Zedung uzatılmış halk savaşı teorisini ileri sürerken, "Çin'de Kızıl Siyasal İktidar Niçin Var Olabilir?" adlı yazısında, Çin'i diğer ülkelerden ayıran şartların neler olduğunu değerlendirmekte işe başlamıştır.

"Bir ülkede Kızıl siyasal iktidara sahip bir ya da birkaç küçük bölgenin, bir Beyaz rejim tarafından

tamamen kuşatılmış olarak uzun süre varlığını sürdürebilmesi, dünyanın başka hiç bir yerinde görülmemiş bir olgudur. Bu olağanüstü olgunun özel nedenleri vardır. Bu olgu ancak belli koşullarda ortaya çıkabilir ve gelişebilir. Birinci olarak, bu emperyalist bir ülkede ya da doğrudan emperyalist yönetim, altındaki bir sömürgece ortaya çıkamaz, ancak ekonomik bakımdan geri, yarı-sömürge durumunda ve emperyalizmin dolaylı hâkimiyeti altında olan Çin'de ortaya çıkabilir. Çünkü bu olağanüstü olgu, ancak başka bir olağanüstü olgunun varlığıyla, yani Beyaz rejim içinde savaş durumuyla birlikte ortaya çıkabilir."²

Mao'nun söz ettiği özel koşullardan biri de farklı güçlerin Çin'de egemenlik kurmak için birbirleri ile mücadele ediyor oluşuydu. Çin'in manevralar için olanak sağlayan, ülkenin geri kalanı ile bağları zayıf muazzam bir kırsalı vardı, savaş ağalarının birbirleri ile sürekli çatışması sonucu asayiş yoktu ve siyaset çoğu zaman bir silahlı grubun zayıf merkezi otoritenin kuvvetleri ile açıktan çatışması şeklindeydi. Yani başka bir deyişle Mao Çin'i özel klan koşulları sıralayarak, o dönem evrenselleştirilmeye çalışılan bir başka deneyimin, yani 1917 Ekim Devrimi'nin yöntemi olan şehirlerde silahlı ayaklanma stratejisinin, genel geçermişçesine ele alınmasını eleştiriyordu.

Mao'nun eseri, devrim stratejilerinin evrenselleştirilmesine dayalı algının ne denli hatalı olduğuna ilişkin bir kabul niteliğindedir.

Her ne kadar Çin deneyimi Çin'in o dönemki halini andıran ülkeler için geçerli sayılabilirse de, evrensel olduğu kesinlikle söylenemez. Ama Vietnam, Hindistan, Nepal ve Peru gibi 1930'ların Çin'inin geri kalmışlığına bertzerlik gösteren ülkeler için son derece önemli olduğu su götürmez bir gerçektir.

Abartılı Bir Evrenselliğin Yaratılışı

Yukarıda alıntılanan paragrafın geçtiği yazıya, kalem alındıktan epey sonra, yazının tezinin ülkelerin özel şartlarının devrim stratejisine olan etkisini vurgulayan yönünü biraz azaltan bir dipnot eklenmişti.

"... dünya çapındaki emperyalist sistem, Sovyetler Birliği'nin kuvvetlenmesi, ABD hariç bütün emperyalist güçlerin savaşta ya alaşağı edilmiş ya da zayıflamış olması, ve muzaffer Çin Devrimi ile Çin'deki emperyalist cephenin yenilgiye uğraması sonucunda derinden sarsılmıştır. Bu yüzden doğudaki diğer sömürge ülkelerde devrimcilerin, Çin'de olduğu üzere, irili ufaklı üs bölgeleri oluşturmaları, bunları uzun süre muhafaza etmeleri, ve buralardan devrimi ülke çapına yayarak kırlardan kentleri kuşatarak iktidarı ele geçirmeleri olanaklı hale gelmiştir.

Mao Zedung yoldaşın 1928 senesinde illi emperyalist işgal altındaki sömürgelerde merkezden bağımsız kurtarılmış bölgeler oluşturma yönündeki görüşü de küresel durumdaki bu değişikliklerle birlikte değişmiştir."

Ki, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Filipinler ve Vietnam gibi yerlerde üs bölgelerinin oluşturulabilmiş olması yukarıdaki dipnotu doğrular niteliktedir.

Ama 1960'larda yükselişe geçen sömürge karşıtı mücadele ile birlikte üçüncü dünyanın dünya devriminin "fırtına merkezi" haline gelmesinin bir sonucu olarak uzatılmış halk savaşının önceden kabul edilen kısmi evrenselliği -özellikle de Lin Biao'nun etkisiyle- genişletilmiş, ve sadece doğudaki sömürgeleri değil, bütün dünyadaki geri kalmış ülkeleri kapsayacak şekle sokulmuştu.

Ama bu esnada Mao Zedung farklı ülkelerin devrimci hareketlerinin temsilcilerini yaratıcı olmaları, taklide düşmemeleri ve ÇKP'nin beyanatlarını mukaddes eserleşmişçesine benimsememeleri yönünde uyarıyı sürdürüyordu.

Daha sonra, 1988 senesinde, Peru Komünist Partisi/Aydınlik Yol lideri Gonzalo halk savaşının, feodal ilişkilerin ve iç pazardan bağımsız bölgelerin var olmadığı ve merkezi otoritenin kuvvetli olduğu ileri kapitalist ülkelerde bile uygulanabileceğini söyleyecekti.

Yani biraz basitleştirecek olursak, bazı Maoistlerin uzatılmış halk savaş stratejisini Regis Debray'ın fococuluğu ele aldığı şekilde ele aldığı ve böylelikle son derece önemli bir devrimci deneyimi, başarıya ulaşma şansı şüpheli bir "evrensel modele" çevirdiklerini söyleyebiliriz.

Dünyada devrime giden "iki yol" olduğu düşünülürse özellikle, 80'lerde ve 90'larda bazı Maoist örgütleri çatısında birleştiren Devrimci Enternasyonalist Hareket'in (DEH) belgelerinde görülen bir yaklaşımdır. Buna göre dünyada sadece "iki tür ülke" mevcuttur, yarı-feodal/yarı-sömürge ülkeler ve emperyalist ülkeler. Ve bu iki ülke türü için de, devrimin gerçekleştirilmesi için belirli bir evrensel devrimci strateji mevcuttur. Yani yarı-feodal/yarı-sömürge ülkelerde uzatılmış halk savaş, emperyalist ülkelerde ise Sovyetik kentsel ayaklanma evrensel ve genel geçer devrim stratejileridir.

Bundan 12 yıl önce ABD Devrimci Komünist Parti için Che yazısını kaleme aldığı esnada, parti de bu "iki tür ülke" yaklaşımını benimseyordu. Ve Partinin Che'ye yönelttiği eleştiri yanlış evrensel model savunuyor oluyordu. Ama tıpkı TNL gibi, şimdi o yazıdaki tavrın hatalı olduğunu düşünüyorum. Son derece mekanik, dogmatik, materyalizm

dışı (ve doğal olarak Maoizm-dışı) bir tavır olduğunu, ve her ülkenin özgül koşullarının özel çelişiklere yol açabileceği gerçeğinin yadsınması anlamına geldiğini düşünüyorum.

Eskilerin Verdiği Halk Savaşından Değil

Latin Amerika'da ve dünyanın geri kalanında mevcut olan şartlar birbirinden o kadar farklıdır ki sadece "iki tür ülke" ve bundan ötürü devrime giden "iki yol" olduğu görüşü hatalıdır- ve her zaman hatalıydı. Çünkü işler hiçbir zaman için o kadar basit değildir. Eskilerin verdiği türden halk savaş bugün üçüncü dünyanın her kesiminde geçerliliğini sürdürmüyor, ve 1960'larda da bu stratejinin böyle bir evrensel geçerliliği yoktu. Hindistan ve Nepal gibi Çin deneyiminin doğrudan geçerli olabileceği ülkelerde bile halk savaşının başarıya ulaşabilmesi için mücadelelerin izleyeceği yol ülkenin özgüllüğü değerlendirilerek yaratıcı bir biçimde şartlara uyarlanmıştı.

TNL diyor ki:

"Latin Amerika'daki fococu deneyimlerin trafik sonu bu stratejinin eksikliklerini ortaya koymaktadır. Ama bir teoremin hatalı olmasının bir diğerinin doğru olması için tek başına sebep teşkil ettiği düşünülmemelidir. Bu durumda uzatılmış halk savaşının üçüncü dünya çapında genel geçerliği yönündekikanı için de bu geçerlidir."

Buna katılıyorum.

Öte yandan bence Peru deneyimi (hatalanna rağmen) halk savaşının, bazı şartları göz önünde bulundurmamak kaydıyla, çeşitli yerlere uyarlanabilir bir strateji olduğunu kanıtlamaktadır. Bana öyle geliyor ki, Latin Amerika'da bunun uygulanabileceği başka yerler de mevcuttur (misal Kolombiya). Ama ülkelerin çoğunun ada devleti yahut ufak olması, merkezi otoritelerin gücü, feodal ilişkilerin çözülme oluşturma, şehirlerdeki nüfus artışı ve tarihsel/siyasi gelişim süreçlerindeki farklılıklar gibi çeşitli faktörler, uzatılmış halk savaşının uygulanabilirliğini sınırlandırmaktadır.

Kitle Çizgisel İlkesini Derinlemesine Kavramak Zorundayız

Bence Guevaracılık halkın bilinçlendirilmesine, örgütlenmesine ve devrime katılmasına ilişkin hatalı yaklaşımları yönünden eleştirmek de oldukça verimli olacaktır. Pek çok radikal düşünce biçimi gibi, Guevaracılık kitlesel ayaklanmaları, kitleyi galeyana getirecek şiddet eylemlerine dayanarak gerçekleştirmeyi ve sonra bu ayaklanmaların önderliğini ele almayı amaçlamaktadır. Başkalarına örnek olacak nitelikte silahlı bir öncü kuvvet haline gelerek başka örgütlü kuvvetleri kendi fococu çizgisine

çekmeyi amaçlamaktadır. Ki, Küba'da kentlerde örgütlü eski sosyalist örgütler Castro'nun önderliği altında bu şekilde toplanmışlardır.

Buna mukabil bir Maoist eleştiri mevcuttur. Bu görüşe göre gelişmekte olan devrimci sürecin üzerinden ilerleyeceği, halk sınıflarının her kademesine ulaşan bir bilinç ve örgütlülüğün olması halkın kendi kendisini özgürleştirilmesi için zorunludur. Örgütlü halk ile kuvvetli bağları olan profesyonel, örgütlü bir çekirdek, sürmekte olan devrimci savaşa, yani halk savaşına önderlik ediyor olmalıdır. Bunlar olmadan halkın kendi kendini yönetmeye hazır olduğunu söylemek mümkün olmayacaktır; çünkü bunlar olmadan kitlelerin devrimci süreci ilerletecek bilinci, tecrübesi ve kendilerine ait siyasi organları da olmayacaktır. Bu yüzden Maoist devrim stratejisi köylük bölgelerde "toprak işleyenin" şları ile gerçekleştirilen toprak devrimine ve kurtarılmış köylük bölgelerinde örgütlenen silahlı köylü birliklerine, Guevaracılığa görülmeyen derecede önem verir.

Bugün devrimciler uzatılmış halk savaşının "uzatılmış" niteliğine gereken önemi göstermemektedirler. Ama Çin devrimi böyle uzun süreli olmasaydı, komünistler iktidarı ele geçirmeden önce merkezi karşı-devrimci hükümete paralel bir yönetim oluşturmayı başaramazlardı. Ve Çinli komünistlerin iktidarı ele geçirmelerine olanak sağlayan tecrübeli kadrolar, denenmiş devrimci uygulamalar, iyi örgütlü bir çekirdek ve önderlik ve güvenilirliği bilinen müttefikler de yine bu uzun süreli süreç ile oluşmuşlardı. Kurtarılmış bölgelerde birkaç on yıl boyunca toprak reformu gerçekleştirme, halkın iktidarı organlarını kurma, yeni üretim biçimleri deneme ve yeni demokratik kültür ve sanat ürünleri ortaya çıkarma türünden devrimci uygulamaları pratiğe geçirerek onları sınamanın, eksikliklerini fark ederek değiştirmenin ÇKP'ye vermiş olduğu deneyimin önemi kesinlikle yadsınmaz. Çin'de uzun yıllar süren devrimci süreç sayesinde "Yenan Yolu" adı verilen örgütlenme ve idare biçimi ortaya çıkmıştı. Ve bu "Yenan Yolu" ileride Mao Zedung Düşüncesi olarak bilinecek olan ideolojinin temeliydi.

Yani halk savaşı ile onun "uzatılmış" niteliği arasındaki ilişki yadsınmaz. Çin'deki devrimci sürecin uzun süreli niteliği sayesinde devrimci savaş tam anlamıyla bir "halk savaşı" şeklini almıştı. Bununla alakalı olarak, iktidarı ele alınışının daha darbevari şekilde gerçekleştiği ve devrimci düşüncenin halk tarafından tam anlamıyla kavranmadığı durumlarda devrimci sürecin çok ciddi sorunlarla karşılaşmış olduğu da ayrı bir gerçektir.

Küba ve Rus devrimleri bu açıdan benzerdir. Küba'da toplumsal devrimi sürdüreceği bir partinin

ve kitle tabanının oluşturulması alanında ciddi sorunlar baş göstermişti. Rusya'da ise kırsal ile kuvvetli bağlar kurmada ve etkin bir devrimci ordu oluşturmada gecikmeler yaşanmış ve bundan ötürü bazı sorunlar baş göstermişti. Bu tür ani zaferler, daha sonra gerçekleştirilmesi mümkün olabilecek devrimci atılımları ciddi şekilde sınırlamışlardı.

Bunu anlamak Maotizm'in Guevaracılık eleştirisini anlamak açısından son derece önemlidir. Guevaracılık halkın devrim sürecine bilinçli katılımını ve halk ile kuvvetli bağları olan örgütlü bir çekirdeğin önderliğinin önemini yadsıyan bir yaklaşımdır.

Ve süreç içerisinde yer alan hareketlerin silahlı ve radikal olmalarına rağmen geniş halk kitlelerini devrime katmıyor oluşları Guevaracılığın ciddi bir sorunudur. Planları silaha dayalı bir hükümet darbesi ile iktidarı almaktır. Bunu yapmak için de çöküşün eşliğindeki bir yönetim, halk arasında yaygın huzursuzluk ve kırsalda faaliyet gösteren ufak, "kahraman gerilla gruplarının" yeterli olduğuna inanırlar.

Guevaracılık üs bölgelerini ülke istikrarsızlaştırma sürecinde bir araç olarak görür, Maotizm ise ülke çapında iktidarı almayı amaçlayan paralel bir yönetim aracı olarak.

Dipnotlar:

1. Revolutionary Worker #927
2. Mao Zedung

* Bu yazı <http://kasamaproject.org/2009/10/13/understanding-che-guevara-42-years-after-his-murder/> adresinden Özgür Düşün Kolektifi tarafından çevrilmiştir. Yaklaşık 10 yıl önce kaleme alınan bu yazı, Che'yi bir devrimci olarak takdir ederken diğer taraftan da O'nun Fococu teorilerine karşılık Çin devrimi ve Mao'nun Çin koşullarını başarı ile tahlil eden derin yaratıcılığı üzerinden eleştirel bir tutum taşınmaktadır. Yazıda, birbirini takip eden iki çeviri birlikte verilmiştir. İki Mike Ely'nin Che'nin katline ilişkin kaleme almış olduğu yazı iken, diğeri Mike Ely'nin ilgili yazısına TNL tarafından yöneltilen eleştirilere, teorik çerçevede yine bizzat kendisi tarafından verilen cevap yazısıdır.

Özgür Düşün olarak söz konusu yazının ve Mike Ely'nin Che Guevara'nın teorik açmazlarına ilişkin yaptığı tespitlerin güncelliğini konduğuna düşünüyoruz ve öneminden dolayı okurlarımıza sunuyoruz.

Yazıyı takip eden tartışmalar aşağıdaki sayfadadır:

<http://kasamaproject.org/2009/10/14/focoism-vs-peoples-war-problems-of-exaggerated-universality/>

VİCDANI RED Mİ

BİLİNÇLİ RED Mİ

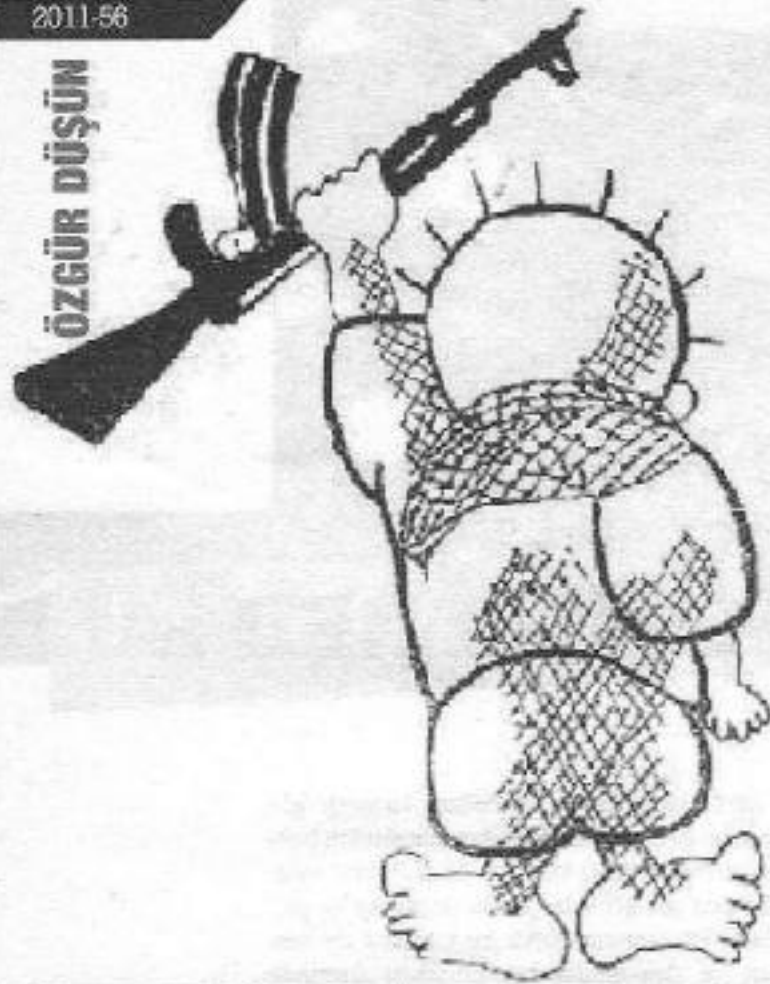
Vicdani ret savaş karşıtı bir tutum olup, bireyin; ahlaki, politik ya da dini gerekçelerle askerlik yapmayı reddetmesidir. Savaş karşıtı olmanın, onun bir unsuru olmaktan geçtiğini, "savaş çıkmış giden yok" ütopyasının gerçeğe de dönüşebileceğini, barışın ötelenemeyecek, büyük zaferlerin sonrasına bırakılmayacak bir şey olduğunu ve özellikle de "gidilen yolun kendisi" olduğunu göstermektedir. (Barış İçin Vicdani Ret Platformu)

Yukarıdaki tanımdan da anlaşıldığı üzere, ülkemizde "Vicdani Ret Hareketi", savaş karşıtlığı temelinde gelişen bir pasif direniş siyasetidir. Bu platform; vicdani ret hakkının tanınması mücadelesi başta olmak üzere, savaş karşıtlığı üzerinden pratik ve politik ifadesini bulmaktadır.

T.C'nin ezilenlere karşı şiddeti kutsayan, erkek egemen, faşist ve feodal zihniyetinin, üst yapı alanında özel olarak ifadesini bulduğu, sözde toplumsal değerlerinin mayası saydığı "her Türk asker doğar" metaforu devletin önemli dayanaklarından bir tanesidir. Salt devletin bu niteliği bakımından düşünüldüğünde politik amaçları bakımından hümanist değer taşıyan, faşist orduya asker olmama tutumu, niteliği vicdani ya da hangi sebep dolayısıyla olursa olsun ilerici bir nitelik taşımaktadır. Fakat bugün vicdani ret eylemine başvuran kesimlerin daha ziyade ileri kesimler olduğu ve kimi dev-

rimci kurumların da bu eylemlere katıldığı göz önüne alındığında önemli bir takım hatalardan bahsetmek gerekecektir. Ülkemizde "vicdani ret" eylemine katılım çok geniş bir kesimi kaplamadığı gibi bu eyleme katılanların büyük bir kısmının devrimcilerden ve demokratlardan oluşması üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Çünkü devrimciler, demokratlar her soruna, sınıfsal gerçeklik temelinde yaklaşarak pratik tutum takınmak durumundadırlar. Aksi halde atılan adımların, niyetlere rağmen gerici düzeni güçlendirmesi kaçınılmaz olacaktır. Örneğin; devletin şiddetine ortak olmama, kardeş kanı dökmeme tavrı bir başına "vicdan" meselesi değildir. Devrimciler ve demokratlar açısından bu tutumun dayandığı zemini ifade etme biçimi kesinlikle "vicdani" değildir. Devrimciler, demokratlar "vicdan sahibi" oldukları için sömürü düzenininin yarattığı yıkımlara karşı çıkmamaktalar. Kavramlar yerli yerinde ve doğru kullanılmadığı oranda çelişmelerin esas yönlerini karartan bir misyon yüklenirler. Bu bakımdan "vicdani ret" ifadesi söz konusu sorunun sınıfsal arka planını karartmakta ve bir vicdan muhasebesi ile gençleri gerici düzenin sınırları içerisinde tutum almaya çağırılmaktadır.

Gençleri "vicdani muhasebesi" ile düzen içerisinde tutum almaya çağırılan anlayış kaçınılmaz olarak haksız savaşlar ile bunlara karşı yükseltelen hak

Gerici düzenin alt edilmesi siyaseti ve düzenin, savaş, işkence ve şiddeti üreten bir mekanizma olarak ortadan kaldırılması projesi, vicdani bir refle değil, ancak devrimci bir hazırlık ve sistemin bilinçli, radikal reddi ile mümkün olabilir.

savaşları birbirinden ayıramamaktadır. Bu eğilim esasta pasifizmden beslenmekte ve dünyanın tekel-ler tarafından sömürü, işgal altında tutulması, sermayenin eşitsiz-iktisadi ve sosyal niteliğinin devamı için ölmeyi ve öldürmeyi zorunlu gören, baskı, işkence ve katliamları sistematik uygulayan zihniyet ile devrimci bilimsel sosyalist zihniyeti; gerici ve haksız savaşlar ile halkların kendi kurtuluşları uğruna sürdürdükleri sosyal ve ulusal kurtuluş savaşlarını bir ve aynı görmektedir. Bu tutum ilerici olmamakla beraber "savaş karşılığı-hümanizması" açısından da iddiasını koruyamayacak kadar geridir.

Gerici devletlerin haksız savaşlarına karşı çıkmak, buna karşı doğru argümanlarla mücadele etmek gerekli iken, yürütülen bu mücadelenin gerici devlet mekanizmasına karşı neyi güçlendirdiği de üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. "Savaşa karşıyız" diyerek "başlı büyük zaferlerin sonrasına ertelemeyen bugünden harekete geçelim" demek bu bakımdan da oldukça sorunludur. Yükseltelen barış talebinin, ezilenlerin gerçek anlamda barış ve huzuru yakalayacakları bir toplumsal düzene ulaşma mücadelesiyle olan bağ tarif edilmeden dahası yapılan barış çağrısının ancak bir devrimle garanti altına alınabileceği söylenmeden gerici düzene yedeklenmek kaçınılmazdır.

Nihayetinde her tutum kaçınılmaz olarak belirli sınıfların çıkarlarına hizmet ediyorsa yükseltelen taleplerin kimlerin çıkarını kuvvetlendirdiği meselesi es geçilecek bir konu değildir, olamaz. Dolayısıyla politik mücadeleyi bir başına insani, vicdani tutumlara indirgemek ezilenlerin mücadelesini çarpıtmak yani dolaylı yönden zarar vermek demektir. "İnsanlar ölsün", "Kardeş katili olma" söylemleri, gerici devlet gerçeği kavranmadığı müddetçe hiçbir anlam taşımaz. Çünkü mevcut düzenin varlığı esasta ezilenlerin can vereceği "askerlik hizmetlerini" her daim gündeme getirecektir. Nitekim sadece 1900'lü yıllardan bugüne kadar meydana gelen emperyalist paylaşım savaşlarını ve bölgesel savaşları dikkate aldığımızda dahtı yüz milyonlarca insanın -esasta ezilen dünya halklarının- yaşamını yitirdiğini görmekteyiz. Bu tablo sınıfsal perspektiften yoksun "savaş karşıtı" tutumların ve buradan hareketle yükselen "barış" talebinin gerici sınıfların kuvvetlendirdiğini göstermektedir. Örneğin "vicdani reddi" demokratik bir hak olarak tanımlayan kimi emperyalist devletleri şu halde "ilerici" olarak mı değerlendireceğiz?

Dünya ezilenlerinin her bir coğrafyada sömürülmesinin en barbar biçimi olan ve özel mülk dünyasının bencil çıkarlarının ve sınıfların aşılması ile ancak gerçekten bir barıştan bahsedebiliriz. Bu anlamıyla her savaş nitelikleri ve nedenleri açısından bazı zorluklar ve sorunları beraberinde getirirse de haksız savaşlar esasında ezilenlerin gerici üretim ilişkilerini ve bu ilişkilerin sebep olduğu sınıf ayrımlarını tasfiye etmeyi amaçlar ve eşit bir toplumsal düzene doğru yürüyüşün zorlu dönemeçleridir. Bu yüzden doğanın, canlıların ve insanlığın tükenişe doğru sürüklendiği dünyamızda, halkların özgürlüğe yürüyüş kavgaları ve radikal devrimci savaşlar, haksız savaşlar ile eş görülemez ve bir tutulamaz.

Bugün coğrafyamızda çeşitli milliyetlerden milyonlarca insan, baskı ve sömürü düzeninin yarattığı tahribatlara maruz kalmakta ve esasta yaşadıkları

sistemden memnun olmadıklarını dilemlendirebilmektedirler. O halde bu düzenin koruyucuları ve emir erleri olan, mahkemeler, asker ve polis ile gündelik şiddeti her alanda farklı tonlarda yeniden ve yeniden üreten eşitsizlikler abidesi düzeni aşmak ile sistemin bir alanda yarattığı sorunlara, dar bir mercekten bakarak çözüm arama siyaseti arasında nitel farklar vardır. Bu açıdan vicdani retçi anlayışı bu dar perspektif anlayışın ürünü olarak görmek mümkündür.

Söz gelimi Türkiye-Kuzey Kürdistan'da gerek ulusal gerekse de sınıfsal sorun dâhilinde sisteme karşı devrimci saflarda aktif bir yer almakla, yani sosyal veya ulusal kurtuluş savaşlarına omuz vermekle, bu sorunların ana kaynağını es geçip genel bang istemi dâhilinde taraf olmama tavrına sürükle-

mayan yönüyle geleceği kazanma perspektifinden yoksundur.

Bugünün yani mevcut realitenin radikal dönüşümünü merkezine almayan bir yürüyüşün, sistemin gerçekliği karşısında, ilerici niteliğini uzun soluklu taşınması ve özgürlüğün gerçek ifadesine vurgu yapması olası değildir.

O halde "vicdani red" din belli koşullarda ilerici nitelik taşıdığı reddetmeden fakat temel hatalarına vurgu yapmak durumundayız. Çünkü silahların hangi amaç uğruna ve hangi temelde kullanıldığı, amaçlaştırılmış şiddet ile meşru müdafaa merkezli savaş gerçeği ve haklı savaşlar açısından bazı retorik ve mücadele biçimindeki iç disiplin ve anlayış farklılıkları belirgindir. Gerici şiddet mekanizmaları ve bu

nen pasifist savaş karşıtlığı tercihi arasında dağlar kadar fark vardır. Birincisi devrimci karakter taşıyan, diğeri farkında olmasa da sistemin haksız ve güçlü olduğu eşitsizlikler minderinde, ezilenlere se-yirci olma çağrısında bulunmaktadır.

Örneğin: sistemden rahatsız olan ezilen bir Kürt gencini ele alacak olursak, bu kişinin sistemden duyduğu rahatsızlığın hem sınıfsal hem de ulusal çelişki bakımından tarafgirliği, aktif bir direnişten yana tavır alması, pasif bir tercih yapmasından çok ileridir. İrkçiliğin, sınıflar arası ayrımın ve cinsiyetçiliğin hat safhada olduğu bir toplumda, haklı savaşlardan yana tercih yerine "sistemin askeri olmayacağım", "elime silah almayacağım" propagandası politik anlamda ilerici bir yan taşısa da haklı savaşlardan yana tavır ala-

uğurda yürütülen savaşlarla aynılaştırılması yaklaşımı pasifist mücadele geleneğinin dinamiğinde saklıdır.

Somutlaştırırsak, Türkiye-Kuzey Kürdistan'da faşizmin askerliği, zorla halk gençliğine ve toplumun önemli bir kesimine ırkçı motiflerle dayatma siyaseti karşısında, bu devlete asker olmama tercihi ilerici ve meşrudur. Ancak gerici düzenin alt edilmesi siyaseti ve düzenin, savaş, işkence ve şiddet üreten bir mekanizma olarak ortadan kaldırılması projesi, vicdani bir retle değil, ancak devrimci bir hazırlık ve sistemin bilinçli, radikal reddi ile mümkün olabilir.

Ülkemiz topraklarında vicdani reddin değil, bilinçli reddin yükseltilmesi ve bu reddin ezilenlerin kurtuluş mücadelesiyle birleştirilmesi siyaseti doğru ve gerekli olmalıdır.

ADLARI HÜRREM, FATMAGÜL, BIHTER, CEMİLE...

Bir dizide 'Bihter', diğeriinde 'Hürrem', 'Fatmagül', 'Cemile' vs olursunuz; ya büyük bir aşk yaşıyorsunuzdur ya da fakir ama gururlu bir genç kızsınız. Uğrunuzda ölecek ya da kapınızda kul köle olacak erkekler vardır. Tutkulu bir aşk yaşıyorsunuz, aşkınız için her şeyi göze alabilirsiniz çünkü sevdiğiniz ve sizi seven erkek tanrının bahsettiği bütün vasıflara sahiptir: kimi zaman şair, kimi zaman yazar, kibar, yakışıklı, kadın ruhunun inceliklerinden anlayan mükemmel bir 'yaratık'. 'Hayali bir yaratık' çünkü hayatın içinde hiç karşılaşmadığımız bir karakter vardır karşınızda. Hangi karakterde olursanız olun ister işçi bir kadın, ister zengin, ister yalnız, isterseniz dul; ya da evin beslemesi, ya da bir üniversite öğrencisi; hayatın bütün sıkıntılanna rağmen dünyanın en "güzel şeyidir" sevgilinin kollarında ağzından dökülen dizeleri dinlemek. Ekranın karşısındasınız ve dizideki o muhteşem anı yaşıyormuşsunuz gibi bir gülümseme belirir yüzünüzde. O kadın sizsiniz artık, bulunduğunuz dünyadan sıyrılmış ve size söylenen o tatlı sözler dinliyorsunuzdur. Bütün algılarınız sadece o ana yönelmiştir ve dünya yakılsa umurunuzda olmayacak kadar kapılmışsınızdır diziyeye. Ne bakmak zorunda olduğunuz çocuklarınız ne de sizden hizmet bekleyen, size hakaret ettiği ya da her gün bir posta dövdüğü halde yine de koynuna girmek zorunda olduğunuz kocanız yoktur o anda yanınızda. Sabahın köründe kalkıp işe gideceğiniz gerçeği, yemek, temizlik, bitmek tükenmek bilmeyen sorumluluklar

yoktur. Siz Bihter'siniz ve başınızı Behlül'ün omzuna dayamış, Behlül'ün tatlı sözleriyle mest olmuş ve bu sahneyi en ince ayrıntılarıyla zihninize kazıyorsunuz. Fakat heyecanınızın doruk noktasında olduğu bir anda, işte o an gelir ve reklamların başlamasıyla gerçek hayata dönersiniz. Müthiş bir haz duyarak yaşamış olduğunuz o andan sıyrılırsınız ve bir anda karşılaştığınız gerçekler sizi mutsuz eder. Gerçek hayatta bulamadığımız ve sadece ekranda görebileceğiniz o dünyanın büyüleyici etkisi bir anda biter. Hayali haz dünyası kapanmış (ee) mutsuzluk haliyle karşı karşıya kalınmıştır. Kapıldığı hayali dünyanın etkisinden kurtulan kadın, yaşamındaki gerçeklerle karşılaşır ve gerçek hayatta ona biçilen görevin altında bir kez daha ezilir. Bir an için sıyrıldığı hayat kendisine daha fazla mutsuzluk getirir; çünkü yaşadığı anın ekrandaki büyüleyici anda yakından uzaktan ilgisi yoktur. Ve kadın izlediği dizinin etkisiyle, gerçekliği olmayan dünyayla kendi dünyasını sorgulamaya; yaşadıkları ve kendisine dizilerde sunulan hayatın arasındaki uçsuz bucaksız uçurumun farkına varmaya başlar.

Dizilerde yaratılan hayali karakterlerin yanı sıra kütsanan aşk ve o aşka sadakatın, kadının boyununun borcu olduğunu görmek çok muhtemeldir. Kadın büyük bir aşk yaşıyordur ve yaşadığı aşk dünyanın "en masum" şeyidir. Kadın sonuna kadar masumiyetini, kirlenmemiş aşkı ve bekaretini korumaya çalış-

maktadır. Otorite ve baskıyla karşılaşsa da ölümüne sürdürür masum aşkı ama asla otoriteyi yıkmayı aklından geçirmez ve aşkı uğruna kendini feda eder, yani 'Kurban' olur. Toplumun 'kutsal kurbanı' haline dönüşen kadın kurbanlığını büyük bir gururla sürdürür, çünkü aşkı dillere destan olmuştur. Sevgisini kalbine gömmüş, ona öğretilenin dışına çıkmamıştır. Bunca acıya rağmen ona aşk sözcükleri fısıldayan sevgilisini düşlemek bile onun için yeterlidir; çünkü beklenen mutlu son mutlaka gelecektir ve gelmelidir de. Ve yine ekranın başındasınız, günlerdir bu mutlu sonun nasıl geleceğini düşünmüş hatta kendinizi senarist kadar yormuş ve kendinizce de bir senaryo geliştirmişsinizdir; çünkü dizide yaşanılacak mutlu son sanki sizin mutlu sonunuzmuş gibi hissediyorsunuzdur. Yaratmaya çalıştığınız senaryoya kendinizi o kadar kaptırmışsınız ki düşüncelere dalarken kendinizi başrol oyuncusunun yerinde bulmuşsunuzdur. Acı çekiyorsunuz ama zorlama bir tesadüfle (kuşkusuz her dizide kesinlikle akıl almaz bir rastlantı olacaktır) yıllardır içinizde büyümüş olduğunuz masum aşkınızın öznesi karşınıza çıkar. Kavuşma anına dair de kafanızda yine bir senaryo vardır ve o an gelir çatar 'büyük aşklar (ne tesadüftür ki) yolun ortasında birbirlerine rastlarlar' ya da kıl payı bu rastlaşma gerçekleşmez. Ve yine dizi en heyecanlı yerinde biter...

Her dizinin merkezinde bir kadın ve o kadının yaşadığı masum aşk vardır. Kadın dizinin 'kutsal kurbanı'dır. Fakat ne ilginçtir ki toplumca gururlu ve takdir edilen kutsal kurbanımızın karşısında kötü karakter rolünde yine bir kadın vardır. Kadın, kadının düşmanıdır ve bu masumiyeti, büyüleyici aşkı bozmaya çalışmaktadır. Hiç kimse tarafından sevilmez. Ve yine ekrana odaklanmışsınız. Karşınızda masum aşkınızı zedeleyen kötü kadın vardır ve siz o kadını her gördüğünüzde içinizden ya da dışınızdan lanet okursunuz. Hatta sadece lanet okumakla kalmaz sevmediğiniz komşunuz "Ayşe hanım"a benzetirsiniz.

Nedir sizi bu kadar bu karakterlere bağlayan ya da bu karakterlerden nefret ettiren? Bunun tek ve en kestirme cevabı 'sağlanılan yaşamlar'dır. Evet, herkesin yapması gereken günlük rutinler, yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, ev, iş, temizlik, çocuklar, faturalar, borçlar, vs... Bunların dışında düşünmeye vaktiniz bile yoktur. Her şey sizin düşüncelerinizden bağımsız ve kendi tekerinde dönüp ilerlemektedir. Sizin müdahalenizi gerektirecek hiçbir şey yoktur ve her şey böyle gelmiş böyle gidiyordur. Ve bir süre sonra ne yapacağınızı düşünmeden, hareketleriniz ve günlük yaşamınız tıpkı düşmesine basıldığında çalışmaya başlayan bir makine gibi akmaya başlar. Sağlanılan, yabancılaşan yaşamınızın tek lüksü ve yine kendinizi yormadan, düşünmeden gerçek

hayattan arta kalan zamanda nefes almanızı sağlayacak medyanın size büyük bir lütfu olan diziler sunulur. Gerçek hayatın sıkıntılarını unutturarak tek araçtır dizileriniz ve onlar da hayatınızda rutine dönüşür zamanla; ama zaman harcamaktan zevk aldığınız rutinler... Ve yapılmak istenen başarılıdır, düşünmenizi, siyasal anlamda bilinçli üretimlerde bulunmanızı, eleştirmenizi, muhalif olmanızı istemeyenler emellerine ulaşmıştır. Ve size yapacak tek şey kontrolü sizde olmayan yaşamınıza devam etmek kalmıştır. Bu yaşamda size "boş vakt" diye "bahşedilen" akşam saatleriniz ise tamamen dizilerin istilasına uğratılır ve mahkumu olduğunuz modern dünyada diziler sığınaklarınız haline gelir. Çok eleştirseniz bile zamanla dizilere daha fazla bağımlı hale gelirseniz. Ve medya ile iktidar tarafından daha rahat gözetilir, yönetilir ve denetlenirsiniz. Onların istediği gibi "düşünmeyen, eleştirmeyen, sorgulamayan ve analiz etmeyen" bireyler haline dönüşürsünüz. Ve aslında ulaşılması zor karakterlerle kendinizi özdeşleştirmeye başlarız, tek tipleşir ve ruhsal, düşünsel olarak zayıflarsınız. Ve size hükmetmek ve yönetmek daha kolay hale gelmiştir. Artık birçok şeyi düşünmeden günün rutini içerisinde yerine getiren birey ne geçmişini ne de geleceğini düşünür. Yaşamı sadece günlükte ve anlık zamanlarla kısıtlıdır. Sadece yaşadığı anı düşünmektedir. Yaşamın temeline mutluluğu değil andan beslenen hazı almaktadır. Rutinleşmiş makineleşmiş hayatına kendi kaderine karşı koyma tradesyle müdahale edeceğine yalancı ve süresiz hazların peşinden koşmayı şiar edinmiştir.

Ve tekrar hedeflenen amaca ulaşılmıştır. Hazların cenderesinde sıkışmış hayallere esir olan kadın ve bedeni, ataerkil düzenin yeniden inşasının maşası olmaya devam etmektedir dizilerde. Fatmağül ya da Cemile gibi tecavüze uğrasanız dahi tecavüzünüzle uzlaşacak ve onunla hareket etmeye devam edeceğiniz ve hatta ona 'muhtaç' olacağınız zamanlar olacaktır. Kadın bedeninin ve kadının kendisinin bu kadar aşağılandığı diziler dizisinde asla geleneksel cinsiyet algısına dair tek bir eleştiriyle karşılaşmazsınız. Aksine toplumun dayandığı ataerkil ve cinsiyetçi algının sürekli pekiştirildiğini görürüz.

Diziler, reklamlar ve televizyon programlarıyla sağlanan, müdahale edilerek şekillendirilen, daha kolay yönetilebilir hale getirilen yaşamlarımızın kontrolünü kendi ellerimize alıp kendi yaşamımıza müdahale edebilir hale gelmiştiz. Kadının ve kadın bedeninin, dizilerle piyasanın geleneksel cinsiyet algısının pekiştirici haline geldiğini görmezden gelemeziz. Aksi takdirde kişiliklerimizin dahi kontrol altında olduğu bir toplumda bireyden ve bireyin özgül yaşamından söz etmek mümkün olmayacaktır.

öykü:

BİR KEZ DAHA YENİLDİ ÖLÜM

*Şimdi toprak ne kadar gururludur
sizi bağrında taşıdığı için
Kimi kıskandırmaz ki toprağın bu hali*

Burnak Köyü Munzur dağlarını karşısına almış diğer yanını ormanın derinliğine dayamıştı. Haziran gecesinde, toprak damlı evlerden ışıklar cılız cılız akıyordu karanlığa. Geceler hep sessiz, uslu ve sakın geçiyordu bu köyde. Ayın ışıklarının sessizliğini kurbağa sesleri örtüyordu. Böcek sesleri geliyordu geceden. Bir tek böceklerin ve kurbağaların sesleri gecede süzülüyordu. Basamaklardan ağır ağır inerek kapının önünde durdu Xane. Maviye çalan gözleri ve geniş uzun alnıyla etrafına bakıyordu. Dağlara gömüldü başları, belirli belirsiz bir tükü münkandı. Ayak sesleri işitti. Gözlerini kısarak dikkatlice baktı geceye. Üç kişi geldi yanına. Hızlı ve kararlı adımlarla köyün içrisine bakarak 'Merhaba Arsa' deyip karanlığa gömdülp gittiler.

Dağların gecedan uzak ses verdiği bir zamandı. Gece kör, sağır bir sessizlikteydi. Köyün içinden geçen gençleri gören Xane, onlar için böz aklı Xızır'a bir dua okudu. Aksayan ayacağının acısını hissetti. Ayacağının ağrıyan yanını tuttu. "Köpek gibi hurlayan bu ağrı öldürecek beni" dedi. Basamakları ağır aksak adımlarla çıktı. Sustu kurbağalar... Gece, bir yaprak dalından düşse sesi duyulacak kadar sakindir. Xane gördüğü gençleri düşündü, gözlerini bırakamadı şafağa.

Hazırandı. Geceydi. Haziran gecesinde hazin bir karanlıkla birlikte yürüyorlardı gençler. Orman, yeşilin en benak rengindeydi. Gökyüzü bütün maviliği kendi karanlığında toplamıştı. Burnak Köyü'nden çıkalı

çok olmamıştı. Bir ağacın gölgesinde durdular, gecede ormanın sesi vardı. Yaprakların sesi rüzgârda dans ederek çarpıyordu suratlarına. Kentin gözleri onların üzerindeki peslerinde düşman izleri, peslerinde dost bakışlarıyla ilerliyorlardı. Ölümün gözleri onların üstünde gibiydi. Karanlığa gizlenmişler, mevzilerde yatanların gözleri sabırsızlıkla onların yolunu gözölüyordu. Namlular çevrilmişti karanlığa... Karanlık ise koyu siyah rengiyle onların yollarını gözölüyordu. Aydan ışık, topraktan fırlatılacak tohum gibiydiler. Gecede çiğ tutmuş çiçek, boy verecek tanecek tadındaydılar. Parmakları sabırsız, yüzleri karanlığa gömülmüş dağlarda öykü tavında gibiydiler. Ağacın altında dağ gibiydiler dağlılar. Yürümeye hazırlarlıklarında gece sustu, rüzgâr sustu, karıncalar sustu, yer gök sustu, adımlarını hızlandırıp yollarına devam ettiler. Bir biri ardına konuşmadan yürüyorlardı.

Böcekler o gece çekilmedi yuvalarına, karıncalar gömülmedi toprağa... Geceye dokunmadan havada sessizce duruyordu kuşlar. En arkada Fecir, en önde Yılmaz ve ortada Taylan, adımlarının çıkardığı sesi ormanın sessizliğine katarak yürüyorlardı... Ne kadar da gençti gece, ne kadar da gençti dağlılar. Sesti tene çarpması gibi temiz ve berektli. Özgürlüğe kanat açan çiğ tanecekleri gibi yürüyorlardı. Sessizce... Bir anda dünya sustu, gecenin tek hakimi silah şakırtılarının çıkarıldığı korkunç gürültü başladı. Bombalar gecede

ışılının düşmanı oldu. Parlak, gürlünlü, ışıl ışıl yıldızlar gökyüzünden yavaşça çekilmeye başladı. Yüksek yüreklerin uğultusu dayıladı gökyüzünde.

En öndeydi Yılmaz, parlayan her barutun kokusu sınırtığı üzerine. Tüm silahlar ilk ona çevilmişti. O, hep yoldaşlarının vurulmasını görmeden en önde vurulmak istemişti dağlarında. Yılmaz, üniversite meydanlarında önde yürür gibi yürüyordu son yolculuğuna. Hesapsızdı. Çıkarıcsızdı. Özgürdüğü kızıl sıyından içer gibi ağızını açtı. İçinden koşan iniltiyi geceye bıraktı. Düşleri gerçek olmuştu, en önde o vuruluyordu. Kanlar içindeki gövdesini kaldırmaya çalıştı, çevirip başını geriye baktı. Gövdesini hareket ettiremiyordu artık. Üniversite kapısından çıkışında arkasına dönüp bir kere bile bakmadan yavaş adımlarla yönünü inandığı bu kavga, dağlara dönmüştü Yılmaz. Babası düştü o anda aklına. Dağlarda yoldaş olduktan sonra babasıyla ilk buluştuğu gün, gözlerinin önünde çakılıp kaldı. "Bırak gel oğlum, üzme bizi artık" diyen babasının sesini bir kez daha işitti. "Üniversiteyi bırakıp geldin, gel okulunu bitir" diye konuşan babasına "Baba, benim için okul burası artık" dediği anı hatırladı. Dönüp geriyeye yoldaşlarına bir daha baktı. Hızlı adımlarla Taylan'ı cenge tutmuşmuş gördü. Taylan'ın bir yandan silahını ateşlerken diğer yandan koşar adımlarla kendisine yaklaştığını gördü. Dersim'in köylerinde büyüyen Taylan'ın gözlerinden kavgarın ta ortasına fıskıran cesareti gördü. Büyüdüğü Dersim'in köylerini düşündü. Bu topraklarda daha önce düşen yoldaşlarına kadar uzandı gülümsemesi.

Yaklaştı Taylan, Yılmaz'ın yanına. Kucağına aldı Yılmaz'ın bedenini. 17 kurşun göğüs kafesini parçalamıştı. Yılmaz'ın son nefes verişine kadar işledi sanki. Sarıdı Yılmaz'a, gözlerinden akan yaşlar Yılmaz'ın yüzünü ıslam. Ama onun ilk kez 17 yerinden vuruluşu değildi bu, biliyordu Taylan. "17 yerimden çok kanadık yoldaşım, sen rahat uyu" dedi. "Evet, kavgarın son sınavını da burada bu dağlarda islediğin okulda verdin yoldaş" diye mırıldandı kulağına. Artık gittiğini biliyordu. Birkaç defa sarstı, Yılmaz'ı kendine getirmek için çabaladı. Güçlü kollarıyla iyice sardı Yılmaz'ı. Her tarafın yağın mermiler ayaklarının önünde toprağa saplanıyordu, toprak kanyordu her yerinden tıpkı Yılmaz'ın bedeni gibi. Öptü Yılmaz'ı, göz kapaklarına dokundu. O an sırtından ilk kurşunu yedi, sendeledi Taylan. Gözleri kararır. Bıraktı yavaşça yoldaşını ormanın yüreğine. Kalkmaya çalıştı, göğsünden bir kurşun daha yedi, sendeledi ve yere yığıldı. Birkaç kurşun daha saplanmıştı bedenine. Silahı elinden düştü. Ateşleyecek mermisi yoktu. Yüreğini çıkarır gibi kanlar içinde fırlatmak ister gibi göğsünü tuttu. Kan avucuna doldu. O an Fecir aklına geldi. Yakınında bir verlerden keskin silah sesi geliyordu, "Bu Fecir"

diye mırıldandı. "Yaman yoldaşım, durma, koş, sakın durma!" diye bağırdı. Ama sesi Fecir'e ulaşamayacak kadar uzuz çıktı. Bağını Yılmaz'a çevirdi. Toprakla yoldaş, Yılmaz'la göz gözeydiler artık...

Fecir, şafağın güneşin ilk ışıklarını emmesidir. Güneşin ilk doğduğu andır. Güneşe sevdalı bir işçi gibi gözleri aydınlıktan yana tlemeye çalışıyordu Fecir. Fecir'i uzaklarında bir yerlerde yakatadılar. İsmi gibi aydınlığa kavuşacak tan vaktini andınıyordu yüzü. Kızı sakallarıyla, elinde silahıyla kan dolan bacağına daha fazla sürükleyemedi ve durdu. Mevziletti. Bacağından aldığı kurşun yarası tüm vücudundaki kanı dışarı boşaltmış gibiydi. Arkasından, sağından, solundan, her yerden aktılar üstüne Fecir'in. Çok acıktıydı, kendisine isabet eden mermilerin şiddetiyle yerde uzanıp kaldı. Kendine geldiğinde, bir yandan doğrulmaya çalışırken diğer yandan eliyle silahını aradı yerde ve arıdan arkasından gelen güçlü bir dipçik darbesiyle yere yığıldı. Kendisindeydi sürüklendiğinde, topraktan yeşile bürünüyordu yüzü. Tekstil işçisinden, varoşların yazılı duvarlarından kopup dağlara kadar uzanan yolculuğu yeşil otların içinden geçiyor gibiydi... Yoldaşlarına yaklaştıkça, kapalı kirpiklerinin altında göz bebeklerine verleşen yoldaşlarının sureti dolaşmaya başlamıştı... Bedenine aldığı her darbe onu biraz daha yakınlılaştırıyordu yoldaşlarına. Burnak Köyü koyu orman yeşilini kuşanmıştı Fecir ile birlikte. Konuşamıyor, bağırıyordu; her yanı kan içindeydi... Sürükleniyorlardı Fecir'i. Yoldaşlarını son bir kez görebilmek için yüreği taşacak bir sel yatağı gibiydi. Sürüklenirken yeşil otların arasından, sürekli tekmelendi bedeni. Yoldaşlarının vurulduğu yere geldiğinde gözlerini hafifçe açtı, ilk Taylan'ı gördü. Uzanıyordu boylu boyunca, elleri hala silahını arar gibi duruyordu, büyük gövdesi toprağı kaplamış gibiydi. Kanı akıyordu. Sonra hemen yanında parçalanmış göğsüyle boylu boyunca yatan Yılmaz'ı gördü. Göğsü delik deşik edilmiş, tüm bedeni kan içinde kalmıştı. Kıpırdayıp inledi o an Fecir. Aldığı kurşunlar değil, yoldaşlarının parçalanmış bedenleri kanatlı yüreğini o an. Yoldaşlarının tam yanına batakıldığında bir silahın dipçigi durmadan kafasının arkasına iniyordu. "Artık öl" diye bağıp durmadan kafasına dipçik darbeleri indiriyordu özel timler. Her dipçik darbesinde Fecir'in sesi Burnak Köyü'ne kadar ulaşı. Onlar vücudunu parçalamaya çalışırken Fecir sloganlarla tükürüyordu suratlarının orta yerine. Ölüme gitmeye hazırda.

Güneşe ve aya aşıkı Fecir, güneşten gücünü alan ayın ışıklarına dikti gözlerini, bütün yoldaşlarının suretini gördü her ışık zerresinde ve yoldaşlarına gülümseyerek baktı ışıl ışıl gözleriyle... Ölüm bir kez daha yenildi Yılmaz'ın, Taylan'ın ve Fecir'in gözleriyle.

Zeki Demirkubuz Sineması ve “...TESADÜFLER”

“Hep denedin. Hep yenildin. Olsun. Gene dene. Gene yenil. Daha iyi yenil!”

Zeki Demirkubuz yönetmenliğe, sinemada derin inandırıcılık sorunu yaşanan bir dönem olan 90'lı yıllarda başladı. İlk uzun filmi olan C Blok (1994) Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde ikincilik ödülü aldı. Kendi deyişleriyle asıl başlangıcı yaptığı ikinci filmi Masumiyet (1997), sinemaya yeni bir anlayış, özgün bir sinema dili getirdi. Filmin Venedik Film Festivali'nde gösterilmesinin ardından uluslararası eleştirmenler ve izleyiciler tarafından da beğenildi.

Masumiyet'in ardından film deneyimi benzer duyguları anlatan 6 yeni öyküyle devam etti: “Üçüncü Sayfa” (1999), “Karanlık Üzerine Öyküler” adını verdiği üçlemenin ilk iki filmi Yazgı ve İtiraf (2001), Bekleme Odası (2003), Kader (2006) ve Kıs-kanmak (2009).

Yazgı ve İtiraf aynı yıl içerisinde Cannes Film Festivali'ne davet edildi. Filmleri 1990 sonrası Türkiye sinemasında yeni kuşağa birtakım argümanlar sundu,

festivallerden pek çok ödülle döndü, eleştirmenlerin ilgi odağı oldu. Ancak, tüm bu süreç ne sinemaya aşık bir adam yarattı ne de bu aşktan dolayı yaşandı.

Demirkubuz'un sinema ile ilişkisinin sevgiden dolayı kurulan bir bağdan ziyade bir ihtiyaç temelinde olduğu söylenebilir. Hatta sinemayı sevmediğini özellikle ifade eder ve sinemanın çoğu zaman utandıran durumlarından bahseder. Bir edebiyat tutkunu olan yönetmen, Dostoyevski ve Camus'dan çok etkilendiğini dile getirir. Sinemanın edebiyata kıyasla kötü yanlarının çok daha fazla olduğunu düşünüyor. Bir röportajında sinemayı 'bir angarya, kendi efsanesini yaratma çabası' olarak tanımlamaktadır. Peki neden film yapmak?

“...Ve tesadüfler. Yalnızlık duygusunun kaşırtmalarıyla içimdeki karanlık yanlarıma yönelince sinemacı oldum. Korkularıma, aşağılık yanlarıma bakabildiğim ölçüde sinemayla bağlarım kuvvetlendi.” Zeki Demir-

kubuz sinemaya başlamasını böyle anlatıyor.

Zeki Demirkubuz'u sinemaya tutandıran şey ne bilgi ne toplumsallık ne de insana olan sevgisi. Demirkubuz bilgiye inanmıyor, daha doğrusu bilimin insanı içinde bulunduğu 'labirent'ten kurtarabileceğine. Yönetmen filmlerinde, her şeyi çözebilen bir insan düşüncesine alternatif olacak bir yol önermiyor. Bilinç götürmek gibi, gerçekleri anlatmak gibi bir işlev üstlenmiyor. Durumu olduğu gibi verdiğini düşünüyor, sorulara, kuşkulara odaklanıyor. Gerçek durumlardan doğan duygular, kuşku ve onları yine aynı gerçeklikle ifade edilmesi, yönetmeni sinemaya yakınlaştıran özelliklerdir. Demirkubuz sinemanın inandırıcılık gücünü ve gerçekçilik özelliğini bilgiye olan inançsızlığını kanıtlamak için kullanmaktadır.

Zeki Demirkubuz, kişisel bir sinema'nın peşindedir. Kişisel sinema ile kastettiği toplumsal veya sosyolojik olmama durumudur. Doğası itibarıyla kişisel olan bir şey zaten bunları da içerir diye düşünüyor. Yönetmenin bu noktada kişisel ve toplumsal ayrımı kişisel olanın aynı zamanda zaten toplumsal olması ama toplumsal olanın kişiselikten uzak olması üzerinde temelleniyor. Hatta toplumsal olanın 'faşizan' ve 'dayatmacı' bir yanı olduğunu ifade ediyor. Bu noktada Demirkubuz'un toplumsallık algılama noktasında genel meta dünyanın fetişik karakteriyle gerçek bir toplumsallık yani bireylerin kendilerini özgürce geliştirebildikleri toplumsallık zeminini karıştırdığını görmek mümkündür.

Yönetmenin tikel olandan yola çıkma yönündeki seçimi karakter yaratmada hayli işine yarıyor. Masumiyet'te Uğur'u, Bekir'i ve Yusuf'u tanıtır. Üçüncü Sayfa'da filmlerde figüranlık yapan İsa ile kapıcı Merem'in karmaşık ilişkilerini bir nevi gözletir. Yazgı'da Musa'nın kararlılık yönüne, amaçtan yoksunluğuna şahit oluruz, yani gündelik yaşamdaki "sıradan" insanlara. "Sıradan" insanların bu "sıradan" yaşamlarında kendisini bulan seyirciye ise bu "sıradanlığın" nedenleri hakkında hiçbir fikir vermez. Yönetmen sıradan karakterlerin kendi iç bunalımları ve dar ilişkileri içersine odaklanmakta, bu bunalımları toplumsal ilişkilerin dışında aramaktadır.

Yazgı örneğinde, annesi ölen, karısı tarafından aldatılan Musa içinde bulunduğu iki durumu da kayıtsızlıkla karşılar. Hatta bu nedenle film gerçekçilikten uzak olduğu gerekçesiyle eleştirilir. Tam bu noktada yönetmen gerçekçilikten uzaklaşarak seyirciyi başka bir temaya yaklaştırma derdindedir. Ona göre; insan doğası gereği acıdan kaçır, acı çekmek istemez. Musa da istemez. Ama toplumsal kodlar, baskılar, imajlar en insana dair tepkileri de belirler. Musa'nın annesi öldü, özülmesi lazım. Yoksa yeterince sevmi-

yor mu? Karısı aldattı, kadın nasıl bir "kadın", Musa nasıl bir "erkek"? Musa insanlığın üstlendiği kullarıma hazır duygulardan, tepkilerden oluşmuş bir varoluşu reddederek sadece durumdaki kaynaklanan duygusunu dışı vurur. Musa'nın bir başkaldırı değil, bir kayıtsızlıktır.

-Benimle evlenmek ister misin?

- Benim için fark etmez, eğer sen istiyorsan evleniriz.

- Peki, beni seviyor musun?

- Bilmiyorum!

- Öyleyse, evleneceğiz

- Bunun bir önemi yok, istiyorsan evleniriz.

- Evlilik ciddi bir iştir!

- Değildir!

- Bu teklif başka birisinden gelse kabul eder miydin?

- Ederdim herhalde!

- Peki ben seni seviyor muyum?

- Bunu hiç düşünmedim.

- Senle evlenmek istiyorum!

- Ne zaman istersen.

Yönetmen, Musa özelinde tikelden hareketle seyirciyi şaşkırtarak toplumun değerlerine karşı bir kuşkuçuluğa sefke eder. Ama yine didaktiklikten kaçarak sadece bir hikayeyi anlatarak yapar bunu. (Zeki Demirkubuz Yazgı'yı Albert Camus'nun Yabancı'sından esinlenerek yazmıştır. Yukarıdaki diyalog Yazgı'da Musa ile kız arkadaşı arasında geçen bir sahneye aittir)

Zeki Demirkubuz filmleri sıradan insanın günlük yaşamındaki ayrıntılara değinir. Dışavurumcu öğelerden uzak duran gerçekçilik içeren olay örgülerini yalın bir anlatımla yer verir. Tüm teknik detaylar da bu yalın anlatımı destekler niteliktedir. Kamera hareketi oldukça azdır. Estetik düzenlemelerden kaçınır. Durum olağanca sıradanlığıyla yansıtılır. Müzik kullanımı da benzer nedenlerle yok denecek kadar azdır. Yönetmen özellikle duygu oluşturmamayı, müdahale gücü olmayan müzikleri tercih eder.

Tüm filmlerinde sıkıntından, kasvet izlenimi veren, daraltan bir atmosferin varlığından söz edilebilir. Mekan seçimine bu anlamda özen gösteren yönetmen daraltıcı atmosfer havasını bilinçli olarak tercih eder (C Blok örneğinde apartman seçimi nedeniyle bu mümkündür).

Zeki Demirkubuz insan doğasına ait olduğunu iddia ettiği konulardan yola çıkar: Kışkırtıcılık, iyilik, kötülük, masumiyet, suçluluk, endişe, kaygı, ihanet, yalnızlık... Bu noktada "insan doğasının var olup olmadığı" tartışması yapılabilir. Kendi deyimıyla "insan ruhunun evrim geçirmeyen varlığını" temel aldı-

ğını söyleyen yönetmenin filmlerinde insanın saplantılarına, duygularına vb. neden aramak için bir gerekçe yoktur. "Çünkü Demirkubuz, bunları kaçınılmaz olarak insan doğasına indirgeyecektir. Bir insan doğası tanımını yapıp, bunu zamandan ve mekandan soyutlayarak her zaman ve her yerde olan bir kategoriye indirgeyerek, idealizme düşeceğimiz açıktır. Oysa ki insan, var olan toplumsal yaşamın içerisinde şekillenir. Sadece koşullar onu belirlemez, o da koşullara müdahalede bulunur. Dolayısıyla insan özü, Marks'ın Feuerbach üzerine tezlerinin altıncısında dediği gibi, toplumsal ilişkiler bütünüdür."¹ Demirkubuz'un insanı ve doğayı ele alış biçimi bildiğinden filmlerindeki kimi noktaların karanlığa gömülüyor oluşu ve idealist öğeler taşıyor oluşu kendi cephesinden tutarlıdır. Bir üçüncü sayfa haberini okumak gibi izlenim bırakır.

Yönetmen filmlerinde kahramanlar yaratmaz, karakterler tüm karşıtlıkları içinde barındırabilir. Bir karakterin sadece iyi davranması onu iyi yapmaz. İyi davranmaktan başka şansı olmadığı için iyidir.

Yönetmenin sekiz filminde de benzer öğelere sıklıkla rastlanır. Benzerlik yaratıcılık sorunundan kaynaklanan bir durumdan çok öte aksine bilinçli seçilmiş bir tekrardır. Çünkü yönetmen, "tekrar"ın anlatılan insan duygusunun özünde olan bir olgu olduğunu düşünür. Demirkubuz filmlerinde, titizlikle benzer duygularda farklılaşan yaklaşımları anlatır ya da benzer yaklaşımlarda farklılaşan duygulan.

Filmde az diyalog anlayışına karşı çıkar, iki insanın basit bir konuşmasını dakikalarca verir örneğin. Edebiyata olan ilgisi, diyalog konusundaki hassasiyetinin tetikleyicisi olabilir. Yer yer Kafka'dan, Dostoyevski'den, Camus'dan izlere rastlanır diyaloglarda. Musa, Meursault'nun potansiyel yaklaşımlarını taşıyor içinde ya da Raskolnikov bakıyor gibi hissederiz Masumiyet'te. Dil, bölge ve diğer birçok unsur olası benzer duyguları farklı kılar.

Zeki Demirkubuz, üslubu ve temalarıyla özgün bir yan taşısa da filmlerindeki "insan" kurgusu, toplumsal değildir. İnsanı toplumsal yaşamın belirleyiciliğinden kopartarak seyircisine sunması, bireysel kalarak birey-toplum ilişkisini göz ardı etmekte ve onu idealizme düşürmektedir. Bekir'in masumiyetini, Meryem'in ihanetini, Musa'nın kayıtsızlığını, Harun'un vicdan azabını, Çilem'in dilsizliğini... Yani aslında tam olarak gündelik hayatın 'sıradan' karakterlerinin 'sıradan' çabıklarını, rahatsız eden bir belirsizlik ve insan doğası temasıyla işlemesi, bakışta sınıfsal pencereyle tutarlılık arz etse de, Masumiyet'in kapanış jeneriğinde Beckett'in sözleriyle karşılık vermesi manidardır:

"Hep denedin. Hep yenildin. Olsun. Gene dene.

Gene yenil. Daha iyi yenil!"

KAYNAKÇA

- Zeki Demirkubuz Sineması, Türk Sinemasında Yönetmenler, 2006.
- Yeni Türk Sineması Üzerine Kısa Notlar, 2004.
- Zeki Demirkubuz: Karanlığın Işığında, Kader: Zeki Demirkubuz, 2006.
- Türk Yönetmenin Sert ve Edebi Ufkuna Yol Gösteren Işık: Bir Metafor Olarak Hapishane, Film Comment, Mart-Nisan 2003.
- Yönetmen Zeki Demirkubuz, Jamie Bell'e "Karanlık Hakkında Öyküler" Üçlemesini Anlatıyor, Sight and Sound, Şubat 2006.
- Zeki Demirkubuz'un Sineması Üzerine, Bılgün, 21 Eylül 2008.
- Zeki Demirkubuz Hakkında, Mental Minefields: The Dark Tales of Zeki Demirkubuz, 2007.
- Zeki Demirkubuz Çağdaş Türk Sinemasını Evrensel ve Kişisel Kılıyor, Columbus Alive, 2003.
- C Blok'tan İtiraf'a, S. Ruken Öztürk Arşivi, 19 Mayıs 2002.
- "Bu işe el yordamıyla başladım, yaptıkça bir şey öğrendim". Notos Öykü Dergisi, Haziran-Temmuz 2008.
- "İnsana Ait Her Şeyin Sorgulanması Gerektiğine İnanıyorum", Birikim, 225, Ocak 2008.
- Zeki Demirkubuz'la Hayata, Aydına, 12 Eylül Cuntasına ve Sinemaya Dalır, Bılgün, 15 Ağustos 2009.
- Zeki Demirkubuz'la Söyleşi, Altyazı, Ekim 2006.
- Film Başlıyor Belgeselinden, "Benim İçin Aslan Soruların", Kader: Zeki Demirkubuz, 2006.
- Aşk Varlığını Bir Başkasına Teslim Etmektir, Radikal, 1 Ekim 2006.
- "Keşfettiğim En Güzel Şey Yalnızlık", Cumhuriyet Dergi, 3 Eylül 2006.
- Röportaj, Kelebek, Ekim 2006.
- Söyleşi, Altyazı, Mart 2004.
- Zeki Demirkubuz İle 1990'larda Türk Sineması Üzerine Yapılan Söyleşi, 06 Eylül 2004.
- Zeki Demirkubuz Röportajı, www.bapq.net, Ekim-Kasım 2004.
- İki Maddelik Bağımsızlık Manifestosu: Yazgı ve İtiraf, Sinema Gazetesi, 4. 30 Kasım-6 Aralık 2001.
- Yaşama 'Fark Etmez' Gözlerle Bakanların Hikâyeleri, Sanat Dünyamız, 81, Güz 2001.
- Zeki Demirkubuz Sineması: Karanlık Üstüne Öyküler 1 ve 2, Altyazı, Aralık 2001.
- Temel Sorunumuz Ahlak, Milliyet, 10 Ekim 1999.
- Kendime İhanet Etmeyeceğim, Cumhuriyet Dergi, 14 Kasım 1999.

2. YILMAZ 2. GÜNEY Kültür & Sanat Festivali

*sinema
öykü
şir
karikatür
fotoğraf*

www.yilmazguneyksf.org

ÇİZ-DÜŞÜN?

Aşkın Ayrançioğlu

